

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tereza Čuk

**Pregled stanja spletnega nadlegovanja mladostnikov na
spletnih socialnih omrežjih**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tereza Čuk
Mentorica: doc. dr. Bojana Lobe

**Pregled stanja spletnega nadlegovanja mladostnikov na
spletnih socialnih omrežjih**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Pregled stanja spletnega nadlegovanja mladostnikov na spletnih socialnih omrežjih

Dandanes vedno več mladostnikov uporablja spletna mesta za socialna omrežja za ohranjanje stikov ali širitev socialne mreže (Livingstone in drugi 2011). Mladostniki so populacija, ki so zaradi drugačnih preferenc in praviloma slabše osveščenosti bolj izpostavljeni nevarnostim na spletnih mestih za socialna omrežja. Ena takih nevarnosti je spletno nadlegovanje.

V prvem delu diplomske naloge so obravnavani mladostniki in njihova uporaba spletnih mest za socialna omrežja, teoretična poglobitev definiranja spletnega nadlegovanja ter oblike in poimenovanja spletnega nadlegovanja. V drugem, ključnem delu pa je podan pregled stanja nadlegovanja mladostnikov na spletnih mestih ter na spletnih mestih za socialna omrežja, o čemer poročajo znanstveni članki, pridobljeni v spletnih knjižnicah in zbirkah podatkov v obdobju med januarjem in marcem 2011. Poleg znanstvenih člankov pa je bila v meta analizo zajeta tudi raziskava EU Kids Online (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a), ki ni bila zajeta iz spletnih knjižnic ali zbirk podatkov, vendar zajema aktualne podatke.

Ključne besede: mladostniki, spletno nadlegovanje, spletna mesta za socialno omrežje, meta analiza.

An overview of the cyberbullying status of adolescent on social network sites

These days more and more young people use social network sites to keep in touch or for expansion of social networks (Livingstone and others 2011). The adolescents are population, which for different preferences and in generally less awareness are more exposed to hazards on sites for social networking. One such danger is the cyberbullying.

First part of the paper deals with adolescents and their use of social networks websites, defining a theoretical deepening cyber bullying and the forms and names of cyberbullying. The second key part of the paper, provides an overview of the cyberbullying status of adolescent on websites and social network websites, all of which is reported in scientific articles obtained in the online libraries and databases in the period between January and March 2011. In addition to scientific articles, the meta-analysis of the EU Kids Online survey (Livingstone and others 2011; Lobe and others 2011; Lobe and Muha 2011a), was included, which was not included in the online library or databases, but reports up to date information.

Keywords: youth, online harassment, Web sites, social network sites, meta-analysis.

KAZALO

1 UVOD	6
2 INTERNET IN SOCIALNA SPLETNA OMREŽJA.....	8
2.1 SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA.....	9
3 MLADOSTNIKI IN SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA.....	11
3.1 MLADOSTNIKI KOT UPORABNIKI SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ	11
3.1.2 Slovenski mladostniki kot uporabniki spletnih mest za socialna omrežja	13
4 SPLETNO NADLEGOVANJE	16
4.1 SPLETNO NADLEGOVANJE GLEDE NA NAČIN NADLEGOVANJA: TRAJANJE, PONOVLJIVOST, RAZMERJE MOČI IN TIP INTERAKCIJE	18
4.2 OBLIKE SPLETNEGA NADLEGOVANJA GLEDE NA VEDENJE NADLEGOVALCEV	19
5 META ANALIZA ŠTUDIJ	23
5.1 METODA PRIDOBIVANJA PODATKOV.....	24
5.1.1 Metodološki pregled študij zajetih v meta analizo.....	25
5.2 META ANALIZA PODATKOV STANJA SPLETNEGA NADLEGOVANJA MLADOSTNIKOV.....	28
5.2.1 Splošen pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih glede na študije, vključene v metaanalizo	28
5.2.2 Pregled stanja spletnega nadlegovanja glede na starost in spol	54
5.3 PREGLED SPLETNEGA NADLEGOVANJA MLADIH NA SPLETNIH MESTIH ZA SOCIALNA OMREŽJA	56
5.3.1 Oblike spletnega nadlegovanja mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja, ki so ga doživele žrtve – poročanje žrtev	61
UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK.....	63
LITERATURA.....	68
PRILOGI.....	81
PRILOGA A: TABELE	81
PRILOGA B: OKRAJŠAVE	97

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Oblike spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), ki so ga doživele žrtve – poročanje žrtv	35
Tabela 5.2: Oblike spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), kako so nadlegovalci nadlegovali – poročanje nadlegovalcev.....	40
Tabela 5.3: Prikaz povzročiteljev spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), ki ga doživljajo žrtve.....	43
Tabela 5.4: Prikaz poročanja nadlegovalcev, koga so sami spletno nadlegovali.....	46
Tabela 5.5: Pregled soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem - kaj mladostniki storijo	49
Tabela 5.6: Pregled soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem – komu se zaupajo/povedo.....	52
Tabela 5.7: Pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja, glede na različne raziskave in medsebojne različnosti, ki jih le te vsebujejo.	57
Tabela A.1: Pregled virov, povezanih s spletnim nadlegovanjem, ki prikazuje številu udeleženih, geografsko pokritje, starost ter spol (v %) udeleženih v raziskavi	81
Tabela A.2: Pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih glede na različne raziskave, opredeljene v člankih, in poročila raziskav ter medsebojne različnosti, ki jih le-te vsebujejo.....	89

1 UVOD

Vedno več mladostnikov prihaja na splet (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011) in vedno več mladostnikov je aktivnih pri mladostniško najbolj popularnih spletnih dejavnostih – to je pri uporabi spletnih mest za socialna omrežja (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011, Ybarra in drugi 2007b), kjer s spletnimi prijatelji uživajo v vseh vidikih uporabe, ki jim jih ta spletna mesta ponujajo – srečevanje, druženje, komuniciranje, izmenjava idej. Te skupnosti so razne, kot na primer Facebook, MySpace, Flickr, LinkedIn, Bebo, Xing, Friendster, Xanga (Hargittai v Ahn 2011). S hitro širitvijo uporabe spleta pri mladostnikih nastajajo namreč nova prizorišča socialne interakcije in hkrati postajajo mesto, kjer nadlegovanje med mladimi narašča (Williams in Guerra 2007).

Prav zato sem si za cilj diplomske naloge postavila izvedbo pregleda stanja nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih s poudarkom na spletnih mestih za socialna omrežja, s pregledom in sintezo že izvedenih študij, spletno dostopnih, glede na določene kriterije, v obdobju med januarjem in marcem 2011. Prvi del diplomske naloge je namenjen predvsem definiranju spletnih mest za socialna omrežja, pregledu uporabe spletnih mest za socialna omrežja pri mladostnikih ter opredelitvi spletnega nadlegovanja.

Sodobne informacijske tehnologije ponujajo neskončne možnosti komuniciranja, informiranja in izobraževanja, žal pa prinašajo tudi številne možnosti zlorab, katerih najbolj ranljive žrtve so prav mladostniki. Mladostniki kot posebej občutljiva populacija (Nastan, Ule 1996) in najpogostejši uporabniki spletnih mest za socialna omrežja (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Ybarra in drugi 2007b) se mi zdijo zanimiva in hkrati najprimernejša skupina za proučevanje nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja. Proučevanje stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja bom izvedla z meta analizo študij, katere že zajemajo omenjeno problematiko. Pregled spletnega nadlegovanja pri mladostnikih tako zajema žrtve, nadlegovalce, žrtve in hkrati nadlegovalce ter tako imenovane priče oziroma opazovalce. Diplomska naloga v drugem, metodološkem delu še podaja pregled stanja glede različnih oblik spletnega nadlegovanja mladostnikov – na kakšen način so bili mladostniki spletno nadlegovani, kdo jih spletno nadleguje, kako se soočajo s spletnim nadlegovanjem, komu se o spletnem nadlegovanju zaupajo ter kakšnih oblik spletnega nadlegovanja se sami poslužujejo. Določeni podatki v meta analizi so

analizirani glede na to, katero geografsko področje je zajemala študija, zajeta v meta analizi, in glede na spol ter starost mladostnikov.

Na koncu bom skušala ugotoviti in podati pregled dejanskega stanja prisotnosti spletnega nadlegovanja pri mladostnikih, še posebej na spletnih mestih za socialna omrežja.

2 INTERNET IN SOCIALNA SPLETNA OMREŽJA

Internet je zbirka komunikacij, ki zagotavljajo koristne informacije za svoje uporabnike (Marcum in drugi 2010). Internet in ostala sodobna tehnologija, povezana z njim, je danes močno integrirana v vsakodnevno delovanje posameznika (Maher 2008; Dowell in drugi 2009). Znotraj svojega delovanja in strukture ponuja internet številne možnosti informacij. Je »shranjevalna mreža ter interaktivno okolje« (Holmes v Oblak 2000, 1058). Možnosti in aplikacije, ki jih ponuja internet, imajo pester nabor funkcionalnosti, poleg tega pa omogočajo vstop v spletni svet, kjer lahko uporabniki opravljamo različne aktivnosti (Pakhare 2007). Internet nam daje možnost nakupovanja, informiranja, ponuja nam različne storitve in – najbolj pomembno – daje nam možnost komunikacije. Gre za družbeno sprejeto orodje, brez katerega si marsikdo ne predstavlja svojega delovanja. In ne le to, internet je postal naraščajoč, centralni medij v življenju mladostnikov (Mitchell in drugi 2006) in sestavni del življenja mladostnikov (Mitchell in drugi 2003; Wells in Mitchell 2007; Maher 2008).

Število mladostnikov, ki uporablja internet, hitro narašča (Becker v Fleming in drugi 2006; Mitchell in drugi 2007b; Li 2007; Ybarra in drugi 2007c; Ybarra in drugi 2007a; Dilmaç in Aydoğan 2010), hitreje kot uporabnost interneta pri kateri koli drugi starostni skupini (Jones in Fox v Marcum in drugi 2010; Wolak in drugi v Marcum in drugi 2010).

Mladostniki tako uporabljajo internet zelo pogosto in zelo intenzivno (Subrahmanyam in drugi v Fleming in drugi 2006), pri čemer se njihova izpostavljenost nevarnostim neizprosno veča. Na eni strani internet tako ponuja številne ugodnosti, na drugi strani pa prinaša skrb za potencialno škodo in nevarnosti (Mitchell in drugi 2007b; Ybarra in drugi 2007c). Čeprav zavest o uporabi interneta narašča, Medaris in Girouard (v Marcum in drugi 2010) navajata, da mladostniki, uporabniki interneta, niso polno informirani o nevarnostih na spletu. Po drugi strani pa je mogoče, da so mladostniki manj ranljivi za početje na internetu, saj rastejo z njim, zato jim je bolj znan ter o internetu in njegovih problemih vedno več vedo (Mitchell in drugi 2007b).

Številne mladostnike internet privlači zaradi neomejenih možnosti sklepanja prijateljstva, ustvarjanja novih poznanstev (Cerar 2007) in zaradi zabave (Wolak in drugi 2006). Internet

tako mladostnikom nudi tudi družabno okolje na spletnih mestih za socialna omrežja (Mishna in drugi 2011), kar so mladostniki hitro sprejeli medse (Livingstone in Brake 2010).

2.1 SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA

Spletna socialna omrežja so spletne strani, kjer uporabniki komunicirajo in delijo posodobitve strani s t. i. »prijatelji«. To olajšano izmenjavanje informacij pomaga krepiti socialni kapital, ki posameznike poveže skupaj in vzdržuje obstoječe odnose (Ellison in drugi v Krasnova in drugi 2009). Vsak posameznik ima lastno socialno omrežje poznanstev in stikov, ki ga po potrebi spreminja, dopolnjuje.

Green in Hannon (2007) za spletna socialna omrežja pravita, da le-ta omogočijo ustvariti uporabnikom povezave med svojo spletno prisotnostjo, kot so spletne strani ali zbirke fotografij. Te povezave se lahko pridružijo spletnim skupinam ali jih uporabniki neposredno delijo s prijatelji prek seznama stikov. Boyd in Ellison (2007) nadalje pravita, da spletna socialna omrežja posamezniku omogočajo ustvariti javni ali poljavni samo-opisni profil znotraj nekega določenega spletnega omrežja, omogočajo oblikovati seznam uporabnikov, s katerimi je uporabnik povezan, ter pregledovati lasten seznam in sezname drugih uporabnikov znotraj določenega spletnega omrežja. Uporabniki spletnih socialnih omrežij lahko sami določijo, katere informacije o sebi bodo objavili, imajo možnost nastavitve zasebnosti profila in nastavitve zasebnosti objav (Boyd in Ellison 2007; Ahn 2011; Liu v Ahn 2011; Manago in drugi v Ahn 2011; Subrahmanyam in Greenfield v Ahn 2011). Posamezniki v svojem profilu poročajo o svojih izkušnjah, delijo novice, objavljajo slike, imajo možnost uporabe različnih aplikacij, udeležbe v razpravah, pišejo bloge ali objavljajo komentarje, namenjene širši javnosti (Krasnova in drugi 2009), pri čemer lahko komunikacija med uporabniki določenega spletnega mesta za socialna omrežja poteka v realnem času (Ybarra in Mitchell 2008). Huber (2007) opredeljuje spletna socialna omrežja širše in pravi, da obsegajo vsako spletno stran, kjer ima uporabnik možnost pridobivanja novih stikov in komuniciranja z drugimi uporabniki. Spletna socialna omrežja omogočajo uporabnikom, da se povežejo z uporabniki, ki jih povezujejo skupni interesi, dejavnosti ali politična prepričanja, čeprav se iz realnega življenja ne poznajo (Holmes v Oblak 2000; Boyd in Ellison 2007). V spletno socialno interaktivno dogajanje uporabnike pripelje povezanost časa, prostora ter medsebojna povezanost (Oblak 2000).

Spletne strani za ustvarjanje socialnih omrežij so predvsem med mladimi eden izmed novejših trendov (Livingstone in Brake 2010). Spletni socialni mediji, kot so spletna mesta za socialna omrežja, so postala sestavni del življenja mladostnikov in mladostniki so postali redni uporabniki le-teh (Pujazon-Zazik in Park 2010). Mladostniki so spletna socialna omrežja hitro sprejeli za samopredstavitev, učenje, gradnjo širokega kroga medsebojnih odnosov med uporabniki spletnih socialnih omrežij in za upravljanje zasebnosti ter intimnosti (Livingstone in Brake 2010; Ahn 2011). Poleg tega so spletna socialna omrežja mladostniki sprejeli z navdušenjem, saj jim le-ta nudijo povečano svobodo pred kontrolo odraslih (Gill v Livingstone in Brake 2010). Spletna socialna omrežja predstavljajo novo okolje, skozi katerega se mladostniki razvijajo (Ahn 2011), izmenjujejo informacije med vrstniki in brezskrbno delijo osebne podatke s spletnimi »prijatelji«, hkrati pa spletna mesta za socialna omrežja dajejo mladostniku možnost, da ostanejo v stiku s prijatelji in njihovi prijatelji ostanejo obveščeni o dogodkih iz življenja mladostnikov (Morgan 2010).

V veliki večini primerov na spletnih mestih za socialna omrežja mladostniki razvijajo odnose z ljudmi označenimi kot »prijatelji«, ne glede na to, ali so ti ljudje resnično njihovi prijatelji ali ne (Ahn 2011; Ofcom 2008).

3 MLADOSTNIKI IN SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA

Popularnost spletnih mest za socialna omrežja pri mladostnikih narašča (Sontag in drugi 2011). Komunikacijska orodja na spletnih mestih za socialna omrežja so med mladostniki postala hitro (Ybarra in Mitchell 2008) in vedno bolj (Morgan 2010) priljubljena.

3.1 MLADOSTNIKI KOT UPORABNIKI SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

Po navedbah Boyda (2007a) je eden glavnih razlogov za pridružitve spletnim socialnim omrežjem pri večini uporabnikov ohranjanje socialne mreže iz resničnega življenja, kar drži tudi za mladostnike¹. Ob pridružitvi na spletno socialno omrežje ima mladostnik priložnost, da se predstavi drugim tako, kot si sam želi. Prav zato bi lahko spletna socialna omrežja imenovali orodje za sporočanje svoje osebnosti in svojih preferenc (Boyd 2007b).

Mladostniki svoje podatke v profilu na spletnih mestih za socialna omrežja včasih zavestno napačno izpolnijo ter ponarejajo svoje osebne in karakterne lastnosti (Oblak 2000). Predvsem zaradi občutka varnosti pred neznanci ali zato, da jih na teh straneh ne bi odkrili njihovi starši. Čeprav ponarejanje podatkov iskanje določene osebe na spletnem mestu vsekakor oteži, pa sama mrežna struktura spletnih mest za socialna omrežja ponuja alternativne poti za iskanje uporabnikov. Spletna mesta za socialna omrežja so za mladostnike nova sfera, ki se razlikuje od prejšnjih tehnologij za komunikacijo (navadni mobilni telefon), saj omogočajo neregulirano komunikacijo (Boyd 2007a).

Spletna mesta za socialna omrežja so med mladostniki postala priljubljena (Lobe in Muha 2011a) in najpogosteje uporabljena spletna aktivnost (Lobe in Muha 2011b) ter verjetno tudi najhitreje rastoča spletna dejavnost med mladostniki (Livingstone in drugi 2011). Po podatkih trenutno najaktualnejše raziskave EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011;

¹ Mladostnik je oseba ki začneja izoblikovati lasten vrednostni sistem. Mladostniki so posebej občutljivi in odvisni predvsem od staršev, imajo še nekaj značilnosti otrok in že nekaj značilnosti odraslih (Nastran Ule 1996; Vičič 2002). Pri mladostnikih se pojavijo oblike vedenja kot so viharništvo in stresi, pojavi se upor proti različnim avtoritetam, zavračanje vsak zunanje kontrole ter emocionalno ločevanje od staršev (Nastran Ule 1996; Blos v Puklek Levpušček 2003; Freud v Puklek Levpušček 2003). Mladostniki preusmerijo svojo emocionalno energijo k nadomestnim objektom, največkrat k vrstnikom, kjer si pridobijo nove izkušnje in preizkušajo nove vloge (Vičič 2002; Patchin in Hinduja 2010b).

Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011) 62 % evropskih² mladostnikov uporablja spletna mesta za socialna omrežja. Gre za mladostnike, stare od 9 do 16 let. 59 % evropskih mladostnikov v isti starostni skupini pa poroča, da imajo ustvarjen profil na spletnih mestih za socialna omrežja (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011). Glede na spol med dečki in deklicami ni bistvenih razlik pri imetju profila na spletnih mestih za socialna omrežja (58 % v primerjavi s 60 % zaporedno). Glede na starost pa ima profil na spletnih mestih za socialna omrežja večji delež starejših mladostnikov kot mlajših mladostnikov (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011).

Podatki EU Kids Online za Slovenijo (Lobe in Muha 2011a) kažejo, da ima 74 % slovenskih mladostnikov v starosti od 9 do 16 let ustvarjen profil na spletnih mestih za socialna omrežja. Prav toliko (74 %) mladostnikov tudi obiskuje spletna mesta za socialna omrežja (Lobe in Muha 2011a). Pogostost uporabe spletnih mest za socialna omrežja pri mladostnikih v Sloveniji s starostjo narašča (Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b). Pri najmlajših mladostnikih (9–10 let) je delež 26 %, pri 15–16 letnikih pa je delež mnogo višji – 82 %. Starejši mladostniki tudi pogosteje obiskujejo profile socialnih omrežij kot mlajši mladostniki (Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b). Glede na spol pri slovenskih mladostnikih bistvenih razlik v deležu uporabnikov spletnih mest za socialna omrežja ni (Lobe in Muha 2011b). Po spolu so očitnejše razlike le pri starejših mladostnikih, kjer je delež deklic nekoliko višji kot delež dečkov pri obiskovanju profilov na spletnih mestih za socialna omrežja (Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b).

Podobni podatki veljajo za ZDA, kjer spletna mesta za socialna omrežja uporablja 73 % mladostnikov (Zickuhr 2010). Pew Internet (Lenhart in drugi v Vehovar in drugi 2010) je predhodno že ugotovil, da znotraj skupine mladostnikov prihaja do razlik, kjer spletna socialna omrežja uporablja 82 % mladostnikov, starih med 14 in 17 let, ter 55 % mladostnikov, starih med 12 in 13 let.

Spletna mesta za socialna omrežja so med mladostniki zajela široko pozornost (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011) in z uporabo omenjenih spletnih mest ter ustvarjanjem profilov mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja le-ti različno omejujejo

² Raziskava zajema 25 evropskih držav: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Litva, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Španija, Švedska, Turčija, Združeno kraljestvo.

dostopnost do svojega profila. Uporabniki spletnih socialnih omrežij namreč svobodno izbirajo o tem, kako se bodo predstavili drugim, prav tako kot se po svoji volji vključujejo v socialna spletna mesta. Med evropskimi mladostniki, uporabniki spletnih mest za socialna omrežja, ima po podatkih EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011) 26 % mladostnikov javen profil, kar pomeni, da lahko do njih dostopa vsakdo. Nekateri mladostniki, uporabniki spletnih mest za socialna omrežja, tudi omejujejo vidnost in dostopnost svojega profila in s tem omogočajo dostopnost in vidnost le določenim uporabnikom. Med evropskimi mladostniki, uporabniki spletnih mest za socialna omrežja, 43 % mladostnikov ohranja svoj profil zaseben, tako da ga lahko vidijo le njihovi prijatelji, 28 % mladostnikov pa ima svoj profil delno zaseben, kar pomeni, da ga lahko vidijo prijatelji prijateljev in omrežje (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011).

Podatki za Slovenijo kažejo, da ima 43 % mladostnikov profil na spletnih mestih za socialna omrežja nastavljen na zaseben, 31 % delno zaseben, 23 % slovenskih mladostnikov ima javen profil, 3 % mladostnikov pa ne vedo, kakšne nastavitve zasebnosti imajo v svojem profilu (Lobe in Muha 2011a). V splošnem so deklice (47 %) bolj previdne kot dečki (38 %) in imajo v večji meri profil nastavljen na zasebno. Med dečki pa je v Sloveniji več (30 %) takih, ki ne vedo, kako imajo nastavljene nastavitve zasebnosti profila v primerjavi z deklicami (17 %) (Lobe in Muha 2011a). S starostjo se pri mladostnikih zmanjšuje delež tistih, ki imajo profil nastavljen na zasebno (Livingstone in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a).

3.1.2 Slovenski mladostniki kot uporabniki spletnih mest za socialna omrežja

V Sloveniji so mladostniki, generalno gledano, pogosti uporabniki spletnih mest za socialna omrežja (Lobe in Muha 2011b). Po podatkih EU Kids Online (Lobe in Muha 2011a) 74 % slovenskih mladostnikov obiskuje profile socialnih omrežij, pri čemer starejši mladostniki (13–16 let) omenjeno aktivnost izvajajo pogosteje kot mlajši mladostniki (9–12 let). Dnevno spletna mesta za socialna omrežja uporablja 42 % mladostnikov, vsaj nekajkrat na teden pa skupno 60 % mladostnikov (Lobe in Muha 2011b). Glede na starost je opaziti, da se pri slovenskih mladostnikih s starostjo viša delež tistih mladostnikov, ki uporabljajo spletna mesta za socialna omrežja ter imajo profil na omenjenih omrežjih (Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b). Najbolj aktivna skupina mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja so mladostniki, stari od 15 do 17 let (Lobe in Muha 2011b). Po poročanju mladostnikov, sodelujočih v raziskavi Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in

mladostnikov (Lobe in Muha 2011b), sta le 2 % dejala, da v zadnjem mesecu niso uporabljali spletnih mest za socialna omrežja.

Analize raziskav glede na spol so pokazale, da so deklice nekoliko pogostejše uporabnice spletnih mest za socialna omrežja kot dečki (Vehovar in drugi 2010; Lobe in Muha 2011a), vendar razlike niso statistično značilne (Lobe in Muha 2011b). Dodatno podatki raziskave EU Kids Online (Lobe in Muha 2011a) za Slovenijo kažejo, da je delež deklic in dečkov v skupini mlajših mladostnikov pri obiskovanju profilov socialnih omrežij približno enak, medtem ko pri starejši skupini slovenskih mladostnikov (13–16 let) deklice pogosteje (93 %) obiskujejo profile socialnih omrežij kot dečki (84 %) v isti starostni skupini (Lobe in Muha 2011a).

Slovenski mladostniki na spletnih mestih za socialna omrežja izvajajo različne aktivnosti. Največji delež mladostnikov pravi, da na spletnih mestih za socialna omrežja prebira, kaj počnejo drugi (45 %), pišejo komentarje drugim (38 %), fotografije drugih si ogleduje dobra tretjina mladostnikov (35 %), po 21 % mladostnikov piše statute o tem, kaj počnejo, in ravno toliko jih igra igrice, 16 % slovenskih mladostnikov pa nalaga fotografije, da si jih lahko drugi ogledujejo. Le 4 % mladostnikov je poročalo, da imajo profil na spletni stranem mestu za socialna omrežja le zato, ker ga imajo tudi njegovi prijatelji (Lobe in Muha 2011b). Glede na spol pri slovenskih mladostnikih ni razlik v tem, kaj počnejo na spletnih mestih za socialna omrežja.

Slovenski mladostniki se dokaj dobro zavedajo morebitne ogroženosti in nadlegovanj na spletnih mestih za socialna omrežja, a se glede nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja v splošnem ne počutijo ogrožene. Zavedajo se, da uporaba spletnih mest za socialna omrežja ni škodljiva, saj sami določajo, kateri stik odobrijo kot »prijatelja« in katerega ne (Vehovar in drugi 2010).

Izpostavljenost spletnemu nadlegovanju je največja pri najstarejših mladostnikih. Opaziti je, da je spletno nadlegovanje v največjem deležu zabeleženo pri najstarejših in najmlajših mladostnikih (pri 15- in 16-letnikih in prav tako pri 9- in 10-letnikih), najmanj pa pri mladostnikih, starih 13–14 let (Lobe in Muha 2011a). Pa vendar starost v večji meri ne vpliva na razlike pri mladostnikih, žrtvah spletnega nadlegovanja. Glede na starost in spol mladostnikov je opaznih nekaj razlik med starejšimi mladostniki, kjer je delež dečkov, žrtev spletnega nadlegovanja, med 13. in 16. letom nekoliko nižji kot delež deklic v isti starostni

skupini. Spletnega nadlegovanja so nekoliko bolj deležne deklice, vendar o večjih razlikah med spoloma ni mogoče govoriti (Lobe in Muha 2011a).

Tako RIS (Vehovar in drugi 2010) kot EU Kids Online (Lobe in Muha 2011a) ter Mladi na netu (Lobe in Muha 2011b) navajajo, da so na spletnih mestih za socialna omrežja nekoliko bolj aktivna dekleta. Zato je tudi verjetnost, da bodo dekleta v večji meri žrtve spletnega nadlegovanja, kar bom podrobneje obravnavala v poglavjih, ki sledijo. Najprej pa bom v naslednjem poglavju opredelila nadlegovanje.

4 SPLETNO NADLEGOVANJE

Oprelitev spletnega nadlegovanja je vedno težja, saj postaja vloga spletnega uporabnika, medsebojna povezanost tehnoloških naprav in njihovih uporabnikov vedno bolj zapletena (Collier in Hemanshju 2010). Spletno nadlegovanje je oblika nadlegovanja³, kjer interakcija nadlegovanja med nadlegovalcem in žrtvijo ne poteka iz oči v oči, ampak se nadlegovalec raje poslužuje vmesnika, kot je računalnik ali telefon (Beran in Li 2007). Spletno nadlegovanje, za katerega se v angleščini uporabljajo izrazi »*cyber bullying*«, »*online harassment*« ter »*internet bullying*«, se odvija v spletnem prostoru, kjer nadlegovalci svoje žrtve nadlegujejo na različne načine: prek elektronske pošte, klepetalnic, debatnih skupin, forumov, blogov, neposrednega sporočanja, spletnih strani (Paulson in drugi v Campfield 2008).

Izraz spletno nadlegovanje (»*cyber bullying*«) je iznašel kanadski vzgojitelj Bill Belsey. Pod izrazom spletno nadlegovanje opredeljuje mlade, ki z uporabo tehnologije prek spletnih omrežij nadlegujejo svoje vrstnike. Gre za mladostnike, ki nadlegujejo z namenom poniževanja, mučenja, ogrožanja ali vznemirjanja posameznika (Finkelhor in drugi v Campfield 2008). Agnew (v Hay in drugi 2010) je spletno nadlegovanje poimenoval tudi vrstniška zloraba, ki se pojavlja kot obremenitev in je predvsem posledica prestopništva. Spletno nadlegovanje je definirano tudi kot grožnja ali druga oblika žaljivega vedenja mladostnikov, poslana in objavljena na spletnem mestu, kjer lahko objave vidijo tudi drugi uporabniki spletnega mesta (Mitchell in drugi v Campfield 2008).

Wolak in drugi (2007) spletno nadlegovanje definirajo kot nadlegovanje neke osebe na spletu, katero se poimenuje z žaljivim imenom, se ji na spletnem mestu nagaja na zloben način in se ji grozi, piše ter objavlja nezaželene, lahko tudi s spolnostjo povezane vsebine. Spletno nadlegovanje vključuje še draženje, norčevanje iz posameznikov, opravljanje, pripovedovanje laži, zasmehovanje, poniževanje, pošiljanje ponižujočih, grozilnih sporočil, podajanje nevljudnih in nesramnih pripomb in komentarjev z agresivno vsebino, ustvarjanje in širjenje govoric, ki ogrožajo posameznika, pošiljanje vrstniškega nasilja in objavljanje neprimernih

³ Nadlegovanje kot oblika vedenja ima tri glavne komponente: agresivno, škodljivo, neželjeno vedenje, s ponavljajočimi vzorci obnašanja skozi čas ter neuravnovešeno močjo med močnejšo osebo ali skupino, ki napade šibkejšo osebo ali skupino, pri čemer se moč izraža na različne načine (Nansel in drugi v Patchin in Hinduja 2006; Olweus v Lenhart 2007; Craig in drugi 2007; Bauman 2010; Tonja in drugi v Blumenfeld in Cooper 2010; Olweus v Johnson 2010; Peterson in Skiba v Johnson 2010). »Kdaj določeno ravnanje postane nadlegovanje, je odvisno od subjektivnega dožemanja žrtve« (Kogovšek in Petković 2007, 19–20).

fotografij na spletu z namenom, da se določeno osebo spravi v zadrego (Corinne in Feldman Hertz 2007; Williams in Guerra 2007; Ybarra in drugi 2007b). Ybarra in drugi (2007b) še dodajajo, da je spletno nadlegovanje očitno, namerno dejanje agresivnosti proti določeni osebi ali skupini oseb (Ybarra in drugi 2007b; Williams in Guerra 2007), ki se ponavlja (Veenstra in drugi v Katzer in drugi 2009), z uporabo elektronskih oblik navezovanja stikov, pri čemer se žrtev težko brani (Patchin in Hinduja 2006; Beasley v Kimberly 2008; Berson in drugi v Kimberly 2008; Finkelhor in drugi v Kimberly 2008; Patchin in Hinduja v Kimberly 2008; Trolley in drugi v Kimberly 2008; Willard v Kimberly 2008; Ybarra in Mitchell v Kimberly 2008; Smith in drugi v Marczak in Coyne 2010).

Glede na smer in obliko agresivnosti, kamor spada spletno nadlegovanje, je le to mogoče opredeliti kot navzven usmerjeno, neposredno, aktivno, verbalno nasilje (Lamovec 1978). Spletno nadlegovanje se da v okvirih agresije opredeliti še na dva dela: kot proaktivno agresijo, s katero si nadlegovalec prizadeva izboljšati socialnih status in nadzor nad drugimi uporabniki spletnega socialnega omrežja, in spletno nadlegovanje kot reaktivno agresivnost, ki je povezana z jezo, kot emocionalni odgovor na frustracije (Bosworth in drugi v Cunningham in Whitten 2007; Pellegrini v Cunningham in Whitten 2007).

Poleg svojih karakteristik je spletno nadlegovanje definirano še kot nadlegovanje z uporabo elektronskih naprav oziroma informacijsko komunikacijskih tehnologij, prek katerih se spletno nadlegovanje pojavlja (Beran in Li 2007; Willard v Beale in Hall 2007; Becta v Kovačič in drugi 2008; Aricak in drugi v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Deheu in Bolman v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Kowalski in Limber v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Li v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Raskauskas in Stoltz v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Patchin in Hinduja v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Smith in drugi v Vandebosch in Van Cleemput 2009; Patchin in Hinduja 2010b). Collier in Hemanshu (2010) pa sta skromnejšega mnenja in pravita, da je nadlegovanje prek spleta v bistvu enako nadlegovanju v realnem življenju.

Pri spletnem nadlegovanju je potrebno izpostaviti še možno anonimnost nadlegovalcev, ki jo pridobijo z začasnim ali lažnim elektronskim naslovom ali računom neposrednega sporočanja, uporabo psevdonimov na spletnih mestih za socialna omrežja, v klepetalnicah ali drugih kanalih sporočanja (Patchin in Hinduja 2010b). Anonimnost dovoljuje nadlegovalcem, da so »nevidni« – v smislu, da ne izkazujejo svoje prave identitete, kar zmanjšuje tveganje, da bi jih

odkrili (Katzner in drugi 2009; Patchin in Hinduja v Marczak in Coyne 2010), in oblikuje okolje, ki otežuje nadlegovalcem zavedanje posledic svojih dejanj na žrtev (Slonje in Smith v Marczak in Coyne 2010; Ybarra in Mithcel v Marczak in Coyne 2010). Kljub omenjenemu pa večina žrtev ve ali vsaj mislijo, da vedo, kdo je njihov nadlegovalec (Patchin in Hinduja 2010a). Patchin in Hinduja (2010a) še dodajata, da pri spletnem nadlegovanju ni nobenih regulativnih organov ali organov policijskih pogovorov in interakcije v spletnem prostoru, ki bi zagotovila spoštljivost, s čimer se dovoljuje neprimerno komunikacijo, ki se lahko nadaljuje v nezmanjšanem obsegu.

4.1 SPLETNO NADLEGOVANJE GLEDE NA NAČIN NADLEGOVANJA: TRAJANJE, PONOVLJIVOST, RAZMERJE MOČI IN TIP INTERAKCIJE

Spletno nadlegovanje je mogoče opredeliti tudi na podlagi trajanja in ponovljivosti spletnega nadlegovanja, razmerja moči nadlegovalca nad žrtvijo ter tipa interakcije, ki se dogaja med žrtvijo spletnega nadlegovanja in nadlegovalcem.

Čas trajanja objavljenega sporočila se na mestih za socialna omrežja kaže kot pomemben element spletnega nadlegovanja. Žaljivi in neprimerni komentarji, ki so objavljeni na spletnem mestu določene osebe, ostanejo objavljeni, dokler jih nekdo ne izbriše – ali žrtev ali sam nadlegovalec, medtem ko pri samem nadlegovanju izrečeni žaljivi ter neprimerni komentarji izginejo in do njih ne more nihče dostopati (Vandebosch in Van Cleemput 2009; Hay in drugi 2010).

Pri **ponovljivosti** nadlegovanja na spletnih mestih se mnenja strokovnjakov krešejo, pri čemer Patchin in Hinduja (v Vandebosch in Van Cleemput 2009) spletno nadlegovanje definirata kot ponavljajoče se nadlegovanje, Williams in Guerra (2007) pa navajata, da je spletno nadlegovanje mogoče le kot enkratni dogodek, kar pomeni, da se lahko zgodi le enkrat.

Poleg naštetega je pri nadlegovanju pomembna še asimetrična duševna **moč** razmerja med nadlegovalcem in žrtvijo (Nansel in drugi v Williams in Guerra 2007; Boulton in Underwood v Katzner in drugi 2009; Lagerspetz in Bjötkqvist v Katzner in drugi 2009; Nansel in drugi v Katzner in drugi 2009; Newman in Murray v Katzner in drugi 2009; Olweus v Katzner in drugi 2009; Smith v Katzner in drugi 2009; Wolke in drugi v Katzner in drugi 2009). Tako kot pri samem nadlegovanju, se tudi pri nadlegovanju na spletnih mestih za socialna omrežja kaže

moč, ki jo ima nadlegovalec. Moč nad žrtvijo se pri spletnem nadlegovanju kaže psihično ali družbeno (Patchin in Hinduja 2006). Jordanija (v Vandebosch in Van Cleemput 2009) ter Patchin in Hinduja (2006) to moč povežeta s tehnološkim znanjem (katerega ima nadlegovalec več kot žrtev), Ybarra in Mitchell (v Vandebosch in Van Cleemput 2009) pa trdita, da gre za sposobnost in unikatno metodo nadvlade spletnega nadlegovalca, da obdrži neznano identiteto in odklanja navadno nadlegovanje.

Nadlegovanje je med drugim odvisno od komunikacijskih možnosti posameznega **tipa interakcije** (Praprotnik 2003). Pri sinhroni komunikaciji lahko žrtev nadlegovalca odklopi iz pogovora, pri asinhroni komunikaciji pa sporočilo čaka žrtev, dokler se oseba ne prijavi v spletno socialno omrežje. Poleg tega je ob javni objavi nadlegovalčevega sporočila velika verjetnost, da bodo omenjeno sporočilo videli drugi uporabniki spletnega mesta pred žrtvijo, kateri je sporočilo namenjeno (Praprotnik 2003).

4.2 OBLIKE SPLETNEGA NADLEGOVANJA GLEDE NA VEDENJE NADLEGOVALCEV

Spletno nadlegovanje lahko poteka na različne načine. Oblike spletnega nadlegovanja se razlikujejo glede na vedenje nadlegovalcev, vrsto nadlegovanja, na to, kdo je vključen v nadlegovanje, ter na to, ali je nadlegovalec v nadlegovanje vključen posredno ali neposredno.

Pri spletnem nadlegovanju, ki poteka med mladostniki, se v angleščini največkrat uporablja izraz »*cyber bullying*«. Ko so v spletno nadlegovanje vključeni tudi starejši, se uporablja drugačen izraz, in sicer spletno zalezovanje (»*cyber-stalking*«) ali spolno izkoriščanje (»*sexual exploitation*«) (Finkelhor in drugi v Campfield 2008).

»**Grooming**« je oblika spletnega nadlegovanja, kjer se uporablja posebna taktika navezovanja stikov, ki jo uporabljajo starejši ljudje ali pedofili. Z mladostnikom navežejo stik, s čimer si pridobijo njegovo zaupanje. Glavni namen nadlegovalca je, da se z mladostnikom osebno sreča in ga prepriča v spolno vedenje, sodelovanje ali ga spolno izkorišča (Kierkegaard 2008).

Naslednja oblika spletnega nadlegovanja je **spolno nadlegovanje**, ki ga je moč zaslediti v reklamnih sporočilih ponudnikov erotičnih vsebin, nagovarjanju h kibernetiskemu seksu prek

spletne kamere in puščanju opolzkih sporočil na osebnih predstavitvenih straneh (Kovačič in drugi 2008).

Med oblike spletnega nadlegovanja se uvršča tudi spletno **zalezovanje**, ki ga zaznamujeta preganjanje in strah (Harvey v McCall 2003; Willard v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007). Spletno nadlegovanje se v zalezovanje spremeni, ko ponavljajoča neželena komunikacija, direktna ali indirektna, poteka skozi obdobja, v enem ali več medijih spletne ali elektronske komunikacije, pri čemer so sporočila sama po sebi nezaželena in lahko vsebujejo grožnje, spolno ali čustveno nadlegovanje, nadlegovanje kot tako ali lažne informacije, pod pogojem, da vsebina sporočila v žrtvi vzbujajo strah (McCall 2003; Willard v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007).

Willard (v Beran in Li 2007; Willard v Beale in Hall 2007) poleg zgoraj omenjenega zalezovanja navaja še dodatnih 7 oblik nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja in sicer:

1. **Ognjevitost** (»*Flaming*«): v to vedenje so vključeni spletni spopadi elektronskih sporočil, v katerih nadlegovalci uporabljajo vulgaren govor, ki odraža jezo.
2. **Trpinčenje/nadlegovanje** (»*Harassment*«): kot opisuje Willard (v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007; Willard v Gardner 2010) gre pri tej obliki največkrat za pošiljanje škodljivih, krutih in/ali žaljivih sporočil, pri čemer se nadlegovalčevo dejanje ponavlja. Nadlegovalci dostopajo do uporabniških imen in gesel drugih uporabnikov, z namenom da pošiljajo sporočila stikom, ki jih ima uporabnik v seznamu »prijateljev«.
3. **Očrnitev** (»*Denigration*«): nadlegovalci ustvarijo profil, kjer se pretvarjajo za nekoga drugega. Druge uporabnike spletnih mest za socialna omrežja ponižujejo, tako da jih opravljajo, o njih širijo govornice in privabljajo druge uporabnike, da storijo enako, ali da podajo pripombe na poslano gradivo, z namenom da osramotijo njihov ugled pred drugimi.
4. **Poosebitev** (»*Impersonation/Masquerading*«): škodoželjnež se pretvarja, da je nekdo drug in pošilja ali objavlja material, da bi določeno osebo spravil v težave, nevarnost ali škodil njenemu ugledu ali prijateljstvu.
5. **Razkritje** (»*Outing*«): oseba na spletu deli skrivnosti, neprijetne informacije, slike nekoga drugega.

6. **Prevara** (»*Trickery*«): nadlegovalec pregovarja nekoga, da izda skrivnost(i) ali neprijetne informacije z namenom, da jih nato javno objavi na spletu.
7. **Izključitev** (»*Exclusion*«): udeleženci določene skupine, namerno in kruto izključijo nekoga iz spletne skupine (Willard v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007; Willard v Gardner 2010).

Spletno nadlegovanje skoraj nima več časovne (Kite in drugi 2010) in krajevne omejitve nadlegovanja – postalo je skozi čas ponavljajoče mednarodno vedenje (Patchin in Hinduja 2010a; Erdur-Baker 2010). Kot navajata Patchin in Hinduja (2010a), je lažje biti krut in zloben prek tekstovnih sporočil, elektronskih sporočil, poslanih slik in filmov ali s pomočjo drugih digitalnih oblik nadlegovanja, kajti fizična distanca ločuje žrtev in nadlegovalca, in pa dejstvo da osebne ter družbene norme, pravila, morala in zakon postanejo manj relevantni, ko se ukvarjajo z elektronskimi komunikacijami.

Fenomen spletnega nadlegovanja se s povečano uporabo računalnikov in informacijsko komunikacijske tehnologije pri mladostnikih povečuje (Ybarra in Mitchell 2004a; 2004b; Patchin in Hinduja 2006; Smith in drugi 2008; Souradner in drugi 2010 v Marczak in Coyne 2010). Spletno nadlegovanje je pogost pojav in lahko čustveno močno prizadene potencialno žrtev. Usmerjene pripombe, informacije ali slike, javno objavljene na spletnih mestih, lahko mladim povzročijo resne psihosocialne težave. Mnogi mladostniki se ne zavedajo posledic, ki ga ima lahko njihovo pisanje ter objavljanje različnih vsebin. Čeprav je pisanje in objavljanje vsebin na spletnih mestih za socialna omrežja lahko namenjeno dotičnemu uporabniku tega mesta, lahko novice, bloge, javno objavljene vsebine spremlja ter prebere tudi nekdo, kateremu določene besede in druge vsebine niso namenjene (Patchin in Hinduja 2006; Vandebosch in Van Cleemput 2009).

»Najstniški pisci spletnih dnevnikov se v virtualnem svetu obnašajo bolj svobodno in pogosto ne izbirajo besed, ki jih uporabljajo za pisanje. Tako se tudi ne zavedajo posledic uporabe žaljivih besed in obrekovanja, s katerimi lahko prizadenejo osebo, ki jo blatijo /.../« (Kovačič in drugi 2008, 80).

Mladostniki – spletni nadlegovalci so zlonamerni napadalci, ki iščejo implicitne ali eksplicitne užitke ali dobiček skozi zlorabe drugih posameznikov (Patchin in Hinduja 2006) Patchin in Hinduja (v Walrave in Heirman 2011) navajata, da so trije glavni razlogi za

mladostnikovo vključevanje v spletno nadlegovanje maščevanje, prepričanje, da si določena oseba spletno nadlegovanje zasluži ali ker mladostnike taka oblika vedenja zabava. Poleg zabave pa se mladostniki ob tem predvsem tratijo dolgčas. Eden glavnih namenov oseb, ki namerno žalijo in nadlegujejo na spletnih mestih za socialna omrežja, pa je provociranje (Praprotnik 2003). Spletna mesta za socialna omrežja kot prizorišče za socialne interakcije omogočajo mladostnikom, da so spletni uporabniki z določeno mero anonimnosti in omejenim nadzorom, ki ga nad njimi izvajajo odrasli. S povečano anonimnostjo je mogoče najti tudi vzrok za več obrekovanja in spletnega nadlegovanja med uporabniki mest za socialna omrežja (Kovačič in drugi 2008).

Uporabniki spletnih mest za socialna omrežja so izpostavljeni zlorabam in nadlegovanju, saj je internet in njegove izbrane strani tudi uporaben filter za ljudi, ki trpijo za določenimi psihološkimi motnjami, ki se v popolnosti ne zavedajo, kakšno nelagodje lahko povzročijo posameznikom s svojim ravnanjem, pisanjem, vedenjem in dejanji na spletu. Nekdaj varno in prijetno okolje lahko hitro postane nevarno, škodljivo in viri tesnobe posameznika. Vendar se vloge žrtve in nadlegovalca lahko hitro spremenijo in žrtev iz maščevanja postane nadlegovalec, nadlegovalec pa žrtev.

V nadaljevanju bo z meta analizo predstavljen pregled stanja mladostnikov kot žrtev, nadlegovalcev, pa tudi kot žrtev in nadlegovalcev hkrati ter tako imenovanih mladostnikov opazovalcev na spletnih mestih ter na spletnih mestih za socialna omrežja.

5 META ANALIZA ŠTUDIJ

Vedno več mladostnikov se srečuje s spletnim nadlegovanjem (Sourander in drugi 2010), in ne tako malo raziskovalcev je že opravilo raziskave s področja problematike spletnega nadlegovanja, pa vendar Hinduja in Patchin (v Brandtzæg in drugi 2009) poudarjata, da so raziskave o spletnem nadlegovanju še vedno v svojih povojih. Z meta analizo študij bom tako predstavila pregled stanja mladostnikov, v kolikšni meri se srečujejo s spletnim nadlegovanjem, predvsem z nadlegovanjem na spletnih mestih za socialna omrežja. Podatke za meta analizo bom pridobivala iz že obdelanih raziskav in podatkov, katerih rezultati in poročila so dostopni v znanstvenih člankih.

Meta analiza je posebna oblika statistične analize in hkrati metoda združevanja podatkov, kjer so na sistematičen način združeni rezultati več že izvedenih, med seboj neodvisnih in primerljivih študij (Hlebec 2001; Kastrin 2008; Locatelli 2010; Obradović 2008). Glass (v Kastrin 2008; Glass v Meta-Stat 2005), utemeljitelj sodobne meta analize je dejal: »Meta analiza se nanaša na analizo analize. S terminom označujem statistično analizo velike zbirke rezultatov posameznih študij z namenom integracije novih spoznanj. Predstavlja močno alternativo dosednji vzročni in pripovedni razlagi rezultatov in lahko služi kot podpora pri osmišljanju velike količine raziskovalnih podatkov« (Glass, 3 v Kastrin 2008; Glass v Meta-Stat, 2005).

Meta analiza je metoda, po kateri se pregleda literaturo, povzame, zbira, kodira in razlaga določen problem raziskovalnih študij, pri čemer se analizira ugotovitve zbranih raziskovalnih študij (Kastrin 2008; Meta-Stat, 2005). »Metaanaliza omogoča večjo moč statističnega zaključevanja pri opazovanju določenega fenomena ter natančno oceno njegove variabilnosti (raztrosa) med študijami. /.../ Ustrezno izvedena metaanaliza (i) ponuja sistematične, hitre in zanesljive odgovore na raziskovalne domneve, (ii) zaradi večje količine podatkov povečuje moč statističnega zaključevanja, (iii) daje pregled nad metodologijo izvedbe posameznih poskusov ter nenazadnje (iv) omogoča velik prihranek sredstev na račun ponovitvenih poskusov« (Kastrin 2008, 27–28).

5.1 METODA PRIDOBIVANJA PODATKOV

Podatke za meta analizo sem iskala in pridobivala prek oddaljenega dostopa znanstvenih člankov, različnih družboslovnih spletnih zbirk in knjižnic. Zanimali so me članki, ki so vsebovali izrecno kvantitativne podatke, se nanašali na mladostnike, na spletno nadlegovanje ter spletno nadlegovanje na mestih za socialna omrežja.

Iskanje podatkov sem izvedla z različnimi kombinacijami ključnih besed: »harassment«, »children«, »internet«, »cyberbullying«, »young«, »data«, »social network side«, »data analysis«, »survey«, »online«, »victimization«. V nekaterih spletnih zbirkah in knjižnicah so morale biti zahteve iskanja ožje in bolj definirane zaradi velikega števila zadetkov, ponekod pa je bilo že za majhno število zadetkov dovolj nekaj ali celo le ena ključna beseda. Vso iskanje je imelo dve omejitvi, in sicer dobljen rezultat iskanja je moralo biti celotno besedilo ter brezplačno dostopno.

Iskanje je potekalo po slednjih spletnih knjižnicah in zbirkah podatkov (z različnim številom zadetkov):

- Academic Search Complete (59 dobljenih zadetkov),
- Communication and Mass Media Complete (119 dobljenih zadetkov),
- ERIC (33 dobljenih zadetkov),
- JSTOR (102 dobljena zadetka),
- Library, information science & technology abstracts (LISTA) (23 dobljenih zadetkov),
- Health Souce (50 dobljenih zadetkov),
- Master File Premier (131 dobljenih zadetkov),
- Pilots (1 dobljen zadetek),
- Portal E-revij Univerze v Ljubljani (18 dobljenih zadetkov),
- Pro Quest Central (214 dobljenih zadetkov),
- Pro Quest Social Science Journal (29 dobljenih zadetkov),
- Psycarticles (16 dobljenih zadetkov),
- SAGE Journals online (101 dobljen zadetek),
- SCIRUS data (98 dobljenih zadetkov),
- Social Sciences Citation Index (2 dobljena zadetka),
- Social Service Abstracts (43 dobljenih zadetkov),

- Soc INDEX (35 dobljenih zadetkov),
- Sociological Abstracts (25 dobljenih zadetkov),
- Springerlink (42 dobljenih zadetkov),
- Wily Online Library (131 dobljenih zadetkov),
- World Cat (18 dobljenih zadetkov),
- Google učenjak (61 dobljenih zadetkov).

Ob različnih kombinacijah ključnih besed so se dobljeni rezultati znotraj določene zbirke podatkov ali knjižnice ponavljali. Prav tako so se dobljeni rezultati ponavljali tudi med različnimi zbirkami podatkov in knjižnic. Zbiranje člankov v spletnih knjižnicah in zbirkah podatkov je potekalo med januarjem in marcem 2011. Po podrobnem branju člankov številni članki niso bili ustrezni. Članki, ki so bili ustrezni in uporabljeni za meta analizo, so navedeni nadalje v Tabeli A.1 (glej Prilogo A).

V nadaljnjo analizo je bila vključena tudi evropska raziskava EU Kids Online 2011 (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a), ki ni bila dostopna prek oddaljenega dostopa zbirk podatkov ter knjižnic, vendar vsebuje aktualne podatke o nadlegovanju mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja. Vključila sem tudi slovensko raziskavo Mladi na netu (Lobe in Muha 2011b) z aktualnimi podatki spletnega nadlegovanja mladostnikov v Sloveniji.

5.1.1 Metodološki pregled študij zajetih v meta analizo

Na začetku naj omenim, da zajete študije v meta analizi niso povsem in v vseh pogledih primerljive, predvsem zaradi nereprezentativnih vzorcev določenih zajetih študij, vseeno pa predstavljajo stanje in ocene spletnega nadlegovanja v okolju, v katerem so bile izvedene. Študije tudi nimajo postavljenih enakih hipotez ali raziskovalnih vprašanj in ne preučujejo popolnoma istih ter enako postavljenih opredelitev spletnega nadlegovanja, se srečujejo z različnimi omejitvami, kot so različen način in oblika izvedbe študij, različna mera zagotavljanja zasebnosti udeležencem v zajetih študijah, različne so velikosti, izbire vzorcev študij ter stopnja odziva, poleg tega se razlikujejo geografska območja, ki jih pokrivajo študije zajete v meta analizi in prav zaradi tega tudi prihaja do razhajanja podatkov med raziskavami. Za meta analizo to pomeni, da ni nujno, da bodo zajete študije dale splošno veljaven in

zanesljiv statističen zaključek, ali morda lahko pride tudi do nasprotujočih rezultatov pri posploševanju podatkov (Kastrin 2008; Locatelli 2010).

V nadaljevanju je na kratko metodološko opisano geografska pokritost študij zajetih v meta analizi, kakšen je delež deklet in dečkov v teh študijah, v kakšnih oblikah je pridobljena starost mladostnikov v študijah, zajetih v meta analizo, ter bistveno – različne oblike udeležbe mladostnikov pri spletnem nadlegovanju, zajete v meta analizo ob pregledu stanja spletnega nadlegovanja mladostnikov na spletnih socialnih omrežjih.

S problemom spletnega nadlegovanja se srečujejo mladostniki po vsem svetu, posledično tudi raziskovalci, in tako so v meta analizo zajeti članki avtorjev iz različnih delov sveta. Tabela ob pregledu virov, povezanih s spletnim nadlegovanjem (glej Tabelo A.1 v Prilogi A), vključuje poleg drugih podatkov tudi podatke o geografskem pokritju – od kod poročajo posamezni članki o podatkih spletnega nadlegovanja mladostnikov. Od 54 raziskav, katere povzemajo članki in poročila, zajeta v diplomskem delu za pregled stanja nadlegovanja mladostnikov na spletnih mestih, nekaj manj kot polovica člankov zajema podatke o nadlegovanju mladostnikov na spletnih mestih iz Združenih držav, nato jim številčno sledijo članki o spletnem nadlegovanju in mladostnikih iz Kanade in Avstralije s približno desetino članki. En članek je zajemal podatke o spletnem nadlegovanju tajvanskih mladostnikov, dva članka pa sta zajemala podatke o spletnem nadlegovanju pri turških mladostnikih. Zajetih je kar nekaj člankov, ki podajajo podatke o mladostniškem spletnem nadlegovanju v Evropi, ki zajemajo podatke švicarskih, nemško govorečih (predvsem nemških), avstrijskih, švedskih, finskih, norveških, angleških, belgijskih, nizozemskih, čeških in španskih mladostnikov. V okviru projekta EU Kids Online (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b) pa raziskava zajema 25 evropskih držav, med njimi tudi Slovenijo.

Po večini podatki, ki so podani v člankih, zajemajo približno enak delež deklet kot dečkov. Le nekaj študij zajema podatke, kjer je delež deklic precej večji od dečkov (Patchin in Hinduja 2006; Juvonen in Gross 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Dilmaç in Aydoğan 2010; Price in Dalglish 2010; Sontag in drugi 2011). En članek pa podaja podatke o spletnem nadlegovanju mladostnikov, kjer je bilo v vzorec zajetih več dečkov kot deklic (Fleming in drugi 2006).

Članki, ki podajajo podatke o spletnem nadlegovanju mladostnikov, razkrivajo tudi starost udeležencev. V nekaterih člankih je starost opredeljena glede na razred. Podan je en ali več razredov, katere obiskujejo mladostniki, ki so sodelovali v raziskavi. Nekateri članki pa podajajo v raziskavi starostni razpon udeležencev. Spet drugi članki, ki podajajo podatke o mladostnikih in spletnem nadlegovanju, razkrivajo oboje, starostni razpon mladostnikov in njihov razred oziroma rang razredov, ki jih mladostniki oziroma ga mladostnik obiskuje/-jo. Nekateri članki podajajo tudi povprečno starost udeležencev raziskave.

Raziskave, zajete v meta analizo, povzete po člankih in poročilih, zajemajo predvsem dve kategoriji mladostnikov, udeležencev v spletnem nadlegovanju, in sicer nadlegovalce ter žrtve spletnega nadlegovanja. Nekatero raziskavo so v okviru spletnega nadlegovanja poleg žrtev in nadlegovalcev opredeljevale še tretji tip udeležencev – žrtev/nadlegovalec (Kowalski in Limber 2007; Campfield 2008; Reeckman in Cannard 2009; Ševčíková in Šmahel 2009; Wang in drugi 2009; Sourander in drugi 2010). To pomeni, da so se mladostniki, udeleženci v raziskavi, lahko opredelili za žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati nadlegovalce. Spet druge raziskave dodajajo še četrti tip udeležencev – priče oziroma opazovalce spletnega nadlegovanja (Li 2006; Patchin in Hinduja 2006; Vandenbosch in Van Cleemput 2009; Wang in drugi 2009; Huang in Chou 2010; Gable in drugi 2011).

V Tabeli A.2 (Priloga A) se vidi pregled odstotka mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, spletnih nadlegovalcev, pa tudi spletnih nadlegovalcev in žrtev hkrati ter opazovalcev – kateri članki so zajemali določene opredelitve. Poleg tega tabela zajema še pregled, ali je bila posamezna raziskava, ki jo opisuje in povzema določen avtor članka, reprezentativna, velikost vzorcev med raziskavami, geografsko pokritje, kdaj je bila študija izvedena, na katero časovno obdobje se nanašajo podatki, s kakšnimi orodji so bili podatki analizirani ter dodatne opombe.

Za podrobnejši pregled omenjenih razlik v tem poglavju, ki jih zajemajo študije, vključene v metaanalizo, glej Prilogo A, Tabela A.1 in Prilogo A, Tabela A.2. Pomembno je še dodati, da v omenjenih tabelah niso zapolnjena vsa polja. Izpolnjena so namreč le polja, za katera so bili na voljo podatki v posameznih člankih.

Kljub raznolikostim samih podatkov, zajetih v meta analizo, kot tudi raznolikosti pridobivanja teh o spletnem nadlegovanju pri mladostnikih, je mogoče pridobiti zaključen vsebinski

povzetek o pregledu stanja spletnega nadlegovanja mladostnikov, vključenih študij v meta analizo, čeprav ni nujno, da bo zaključek splošno veljaven.

5.2 META ANALIZA PODATKOV STANJA SPLETNEGA NADLEGOVANJA MLADOSTNIKOV

Težko je natančno določiti število, koliko mladostnikov je žrtev spletnega nadlegovanja ali žrtev nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja. Odstotki v člankih, ki povzemajo rezultate raziskav, so različni. Pri analizi spletnega nadlegovanja sem se osredotočila direktno na spletno nadlegovanje, brez posrednih vplivov nadlegovanja (nadlegovanja iz oči v oči).

5.2.1 Splošen pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih glede na študije, vključene v metaanalizo

V nadaljevanju so prvotno opisani in povzeti deleži žrtev, nadlegovalcev, žrtev in nadlegovalcev hkrati ter opazovalcev, mladostnikov, spletnega nadlegovanja, po študijah, zajetih v meta analizo.

Ob pregledu omenjenih oblik spletnega nadlegovanja pri mladostnikih izstopajo predvsem sledeči podatki. Glede na reprezentativne vzorce študij, zajetih v meta analizi, je rang mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja dokaj širok, in sicer zajema od 2,7 % do 49,5 % mladostnikov, pri čemer večina mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja pade v rang 2,7 % do 23 %. Delež mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja v Sloveniji pa je 4 %. Rang mladostnikov spletnih nadlegovalcev glede na zajete študije z reprezentativnim vzorcem, zajetih v meta analizi, je nekoliko ožji kot pri žrtvah spletnega nadlegovanja, a je še vedno obsežen in zajema 3 % do 33,7 % mladostnikov, od tega je največ spletnih nadlegovalcev v rangi od 3 % do 16 %. Pri študijah z reprezentativnim vzorcem, ki zajemajo mladostnike kot žrtve spletnega nadlegovanja ter spletne nadlegovalce hkrati, se rang le-te, močno zmanjša in zajema od 2,9 % do 5,4 % mladostnikov. Precej visok pa je delež mladostnikov opazovalcev spletnega nadlegovanja in zajema od 27,9 % do 63,5 % mladostnikov.

Če nekoliko zanemarim metodološke omejitve ter povzamem vse članke, zajete v diplomskem delu, ki so zajemali podatek o odstotku mladih, **žrtev spletnega nadlegovanja**

na spletnih mestih, je rang gibanja odstotka žrtev spletnega nadlegovanja zelo širok. Skoraj polovica omenjenih raziskav v Tabeli A.2 (glej Prilogo A) navaja rezultate raziskav o odstotku mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja v rangu nekje od 2,7 % do 19 %, različno od posamezne raziskave. Od tega 16 raziskav, povzetih po člankih, navaja, da se odstotek mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, nahaja v rangu od 2,7 % do 10 %, odvisno od posamezne raziskave oziroma članka.

Generalno gledano od vseh študij (ne glede na metodološke omejitve), ki so zajete v meta analizi, kar nekaj (sedem) člankov navaja, da je bilo več kot polovica mladostnikov, ki so bili udeleženi v raziskavi, žrtev spletnega nadlegovanja. Tu gre izpostaviti predvsem tri podatke, ki močno odstopajo:

- 98 % žrtev spletnega nadlegovanja (Hay in drugi 2010),
- 97,4% žrtev spletnega nadlegovanja (Fleming in drugi 2006),
- 85,9 % žrtev spletnega nadlegovanja (Erdur-Baker 2010).

Tri glede na delež žrtev spletnega nadlegovanja najbolj izstopajoče študije poleg spletnega nadlegovanja zajemajo še problematiko t. i. tradicionalnega nadlegovanja (Erdur-Baker 2010; Hay in drugi 2010), merijo prestopništvo, samopoškodovanje in samomorilske misli mladostnikov (Hay in drugi 2010) ter se soočajo s fenomenom »groominga« (Fleming in drugi 2006).

Po poročanju avtorjev študije so dečki značilno bolj izpostavljeni neprimernemu materialu in obnašanju na spletu kot dekleta, poleg tega so dečki tudi pogostejši uporabniki spleta kot dekleta (Fleming in drugi 2006). S čimer se strinja Erdur-Baker (2010), ki pravi, da so dečki v primerjavi z deklicami bolj verjetno žrtve spletnega nadlegovanja. Dodatno avtorji študije z najvišjim deležem mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja (Hay in drugi 2010), pravijo, da je spletno nadlegovanje značilno povezano s prestopništvom, in dodajajo, da obstajajo upravičeni razlogi za sum, da bi lahko bilo spletno nadlegovanje najbolj problematična oblika nadlegovanja pri mladostnikih (Hay in drugi 2010). Za metodološke podrobnosti in razlike med študijami z najvišjim odstotkom žrtev spletnega nadlegovanja glej Tabelo A.1, Priloga A, ter Tabelo A.2, Priloga A.

Ključnega pomena za podajanje ustrezne ocene proučevanega problema in za posploševanje podatkov je, da študije vključujejo reprezentativen vzorec (Kastin 2008). Za študije, zajete v

meta analizo, ki vsebujejo reprezentativen vzorec glede na populacijo mladostnikov določenega območja, rezultati kažejo širok razpon mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, in sicer od 2,7 % do 49,5 % (glej Tabelo A.2, Priloga A). Mladostniki, udeleženi v študiji z najvišjim deležem (49,5 %) žrtev spletnega nadlegovanja pri študijah z reprezentativnim vzorcem, so poročali, da so kot žrtve spletnega nadlegovanja občutili jezo, strah in depresijo, od tega 11 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, verjame, da so bili žrtve spletnega nadlegovanja zaradi svojega videza (Mishna in drugi 2010). Glede na podano teorijo v prejšnjih poglavjih lahko iz omenjenega sklepam, da so nadlegovalci nad žrtvijo izrabil svojo moč v korist lastne zabave. Če pa pri zgoraj omenjenem širokem razponu odzvamem štiri najvišje deleže poročanja mladostnikov o spletnem nadlegovanju (od 34 % do 49,5 %), pa se zgornja meja razpona deleža mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja skoraj razpolovi in sega od 2,7 % do 23 % (glej Tabelo A.2, Priloga A).

Za dodatne metodološke podrobnosti in razlike med študijami z reprezentativnim vzorcem ter najvišjim deležem žrtev spletnega nadlegovanja glej Tabelo A.2, Priloga A ter Tabelo A.2, Priloga A.

Naj izpostavim še podatek za Slovenijo. Odstotek mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, je bil leta 2011 v Sloveniji 4 % (Lobe in Muha 2011a) oziroma 47 % mladostnikov se ni srečalo s spletnim nadlegovanjem, ki je bilo opredeljeno kot prejemanje neprijetnih in bolečih komentarjev prek neposrednega sporočanja, na spletnih socialnih omrežjih, v klepetalnicah, prek kratkih tekstovnih sporočil ter prek e-pošte (Lobe in Muha 2011b). Spletnega nadlegovanja so nekoliko bolj deležne deklice, vendar o večjih razlikah po spolu ni mogoče govoriti (Lobe in Muha 2011a; Lobe in Muha 2011b). V večji meri so v Sloveniji žrtve spletnega nadlegovanja najstarejši (15–16 let) ter najmlajši (9–10 let) mladostniki (Lobe in Muha 2011a). Rezultati projekta EU Kids Online pa kažejo, da je delež mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, višji v okoljih, kjer je višji delež samega nadlegovanja. S tem poročajo, da je spletno nadlegovanje »le prenos obstoječega problema v novo okolje in ne posledica nove tehnologije« (Lobe in Muha 2011a, 29). Po poročanju EU Kids Online je delež mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, v Sloveniji nekoliko nižji v primerjavi z evropskim povprečjem (4 % v primerjavi z 6 %) (Lobe in Muha 2011a).

Nekaj več kot polovica vseh raziskav, zajetih v meta analizi, ki zajemajo **spletne nadlegovalce** in katere povzemajo ter opisujejo članki, navaja odstotek mladostnikov spletnih

nadlegovalcev med 1,5 % ter 19,6 %. Od tega 15 raziskav, ki jih omenjajo članki, navaja rang odstotka mladostnikov spletnih nadlegovalcev od 10,3 % do 19,6 %. Odstotek, ki močno poveča širino ranga mladostnikov spletnih nadlegovalcev, je 85,9 % (Erdur-Baker 2010). Omenjena raziskava poleg visokega deleža mladostnikov spletnih nadlegovalcev navaja, da so spletni nadlegovalci bolj verjetno dečki v primerjavi z deklicami, temelječ na rezultatih raziskave pa je regresijska analiza v študiji pokazala, da je spletno nadlegovanje značilno za dekleta in ne za dečke glede na pogostost uporabe komunikacijskih orodij (Erdur-Baker 2010). Za metodološke podrobnosti omenjene študije glej Tabela A.3, Priloga A, ter Tabela A.2, Priloga A.

Rang mladostnikov spletnih nadlegovalcev pri študijah z reprezentativnim vzorcem respondentov se giblje nekoliko ožje kot pri mladostnikih žrtvah spletnega nadlegovanja, in sicer od 3 % do 33,7 % (glej Tabela A.2, Priloga A). Pri študiji z reprezentativnim vzorcem in z najvišjim deležem (33,7 %, Mishna in drugi 2010) mladostnikov spletnih nadlegovalcev anketiranci, spletni nadlegovalci, v omenjeni študiji po večini poročajo, da so spletno nadlegovali zaradi zabave, dejanje spletnega nadlegovanja jim je dalo občutek priljubljenosti in moči, čeprav je mnoge zajel občutek krivde. V največ (6 %) primerih so mladostniki spletni nadlegovalci dejali, da so spletno nadlegovali zaradi izgleda žrtve (Mishna in drugi 2010). Po teoriji spletnega nadlegovanja, zajeti v prejšnjih poglavjih, lahko rečem, da mladostniki v študiji z najvišjim deležem mladostnikov spletnih nadlegovalcev spletno nadlegujejo s proaktivno agresijo, ker si želijo izboljšati socialni status in s tem priljubljenost med vrstniki. Če pri razponu študij z reprezentativnim vzorcem, ki so poročale o mladostnikih spletnih nadlegovalcih, odvezam tri najvišje deleže poročanja mladostnikov spletnih nadlegovalcev (od 21,2 % do 33,7 %), se zgornja meja razpona deleža mladostnikov spletnih nadlegovalcev skoraj razpolovi in sega od 3 % do 16 % (glej Tabela A.2, Priloga A).

Za dodatne metodološke podrobnosti in razlike med študijami z reprezentativnim vzorcem ter najvišjim deležem mladostnikov spletnih nadlegovalcev glej Tabela A.4, Priloga A, ter Tabela A.2, Priloga A.

Nekateri članki povzemajo in navajajo raziskave, ki so med drugim mladostnike opredelile kot **spletne nadlegovalce ter žrtve spletnega nadlegovanja hkrati**. Rang spletnih nadlegovalcev ter žrtev spletnega nadlegovanja hkrati ni tako širok kot rang mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja ali kot mladostnikov spletnih nadlegovalcev, saj je tudi

opredelitev spletnih nadlegovalcev in žrtev spletnega nadlegovanja hkrati zajeta v manj člankih kot opredelitev mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, ali kot opredelitev mladostnikov, spletnih nadlegovalcev. Ne glede na metodološke omejitve večina raziskav, vključenih v meta analizo, ki zajema mladostnike kot žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati spletne nadlegovalce, podaja odstotek le-teh v rangju od 4,5 % do 15 % (glej Tabela A.2, Priloga A). Deleža, ki močno odstopata od večine, sta:

- 49 % žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev (Reecman in Cannad 2009),
- in 38 % žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev (Campfield 2008).

Ena izmed zgoraj omenjenih študij (Campfield 2008) navaja, da je delež mladostnikov samo spletnih nadlegovalcev in delež mladostnikov samo žrtev spletnega nadlegovanja nižji od deleža žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev. Medtem ko druga zgoraj omenjena študija z najvišjim deležem (49 %) žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev navaja, da je delež žrtev spletnega nadlegovanja in delež spletnih nadlegovalcev višji od deleža mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev (Reecman in Cannad 2009). Campfield (2008) še navaja, da so dekleta značilno pogosteje žrtev spletnega nadlegovanja in spletne nadlegovalke hkrati. Študija omenjenega avtorja se poleg spletnega nadlegovanja osredotoča še na psihosocialne karakteristike, kot so depresija, anksioznost, osamljenost, samozavest, ter zunanje simptome agresivnega obnašanja in kršenja pravil, pri čemer imajo žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati spletni nadlegovalci, vedenjske težave, so osamljeni, imajo nizko vrstniško samozavest, mladostniki s takim vedenjem imajo tudi slabšo psihosocialno prilagoditev v primerjavi z mladostniki ki so le žrtve spletnega nadlegovanja ali le spletni nadlegovalci (Campfield 2008). Po podatkih Campfield (2008) so mladostniki spletni nadlegovalci in hkrati žrtve spletnega nadlegovanja bolj pripravljeni razkriti simptome in neprilagojeno vedenje, ki ga imajo kot mladostniki žrtve spletnega nadlegovanja in kot mladostniki spletni nadlegovalci. Visoka stopnja mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletnih nadlegovalcev kaže na razširjeno sprejetje te oblike vrstniškega nadlegovanja med mladostniki. Reecman in Cannad (2009) pa dodajata, da je oblika spletnega nadlegovanja biti žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati spletni nadlegovalec način spletnega vedenja, ki bi lahko bilo vzajemno.

Za metodološke podrobnosti in razlike med študijami z najvišjim odstotkom žrtev spletnega nadlegovanja in hkrati spletni nadlegovalec glej Tabelo A.5, Priloga A, ter Tabelo A.2, Priloga A.

Pri študijah z reprezentativnim vzorcem se rang spletnih nadlegovalcev ter žrtev spletnega nadlegovanja hkrati zoži in obsega od 2,9 % mladostnikov do 5,4 % mladostnikov, udeleženih v posameznih raziskavah z reprezentativnim vzorcem, ki opredeljujejo mladostnike kot žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati spletne nadlegovalce.

Priče ali opazovalci spletnega nadlegovanja se v raziskavah pojavljajo poredko. Le štiri različne raziskave, ki jih omenjajo članki, zajeti v meta analizo, dajo možnost mladostniku opredelitve kot priče ali opazovalca spletnega nadlegovanja. Opaziti je, da je odstotek prič oziroma opazovalcev spletnega nadlegovanja dokaj visok, pri čemer mladostniki sami niso udeleženi v spletno nadlegovanje. Rang zajema delež od 27,9 do 63,5 % mladostnikov, ki so bili priče spletnemu nadlegovanju (Li 2006; Patchin in Hinduja 2006, Vandenbosch in Van Cleemput 2009; Huang in Chou 2010).

Študije, ki so v svojem raziskovanju zajemale mladostnike opazovalce spletnega nadlegovanja, navajajo, da je bil delež le-teh višji od deleža žrtev spletnega nadlegovanja in deleža spletnih nadlegovalcev v študijah (Patchin in Hinduja 2006; Vandenbosch in Van Cleemput 2009; Huang in Chou 2010). Največ opazovalcev je bilo priča šaljenju in norčevanju kot obliki spletnega nadlegovanja, malenkost manj opazovalcev je bilo priča spletnim grožnjam in najmanj, vendar še vedno visok delež opazovalcev je bil priča širjenju govoric (Huang in Chou 2010). Večina opazovalcev spletnega nadlegovanja v zajeti študiji (Li 2006) navaja, da o spletnih incidentih niso poročali odraslim. Za opazovalce spletnega nadlegovanja, ki so najštevilčnejša skupina, sicer posredno vključeni v spletno nadlegovanje, je zanje najmanj verjetno, da kakor koli ukrepajo. Opazovalci se namreč ne čutijo odgovorne za poročanje odraslim ali za ukrepanje proti spletnemu nadlegovanju. Poleg tega opazovalci pravijo, da dogodki spletnega nadlegovanja predstavljajo zasebnost drugih, v kar se kot opazovalci ne bi smeli vmešavati. Pa vendar je nekaj mladostnikov, opazovalcev spletnega nadlegovanja o tem povedalo učiteljem, mnogo manj pa staršem (Huang in Chou 2010). Rezultati raziskave (Huang in Chou 2010) kažejo, da je za mladostnike opazovalce spletnega nadlegovanja najmanj verjetno, da bodo poročali o incidentih spletnega nadlegovanja, v katerem niso direktno vključeni. Za opazovalce je bolj verjetno, da bodo žrtve spletnega

nadlegovanja ali spletni nadlegovalci, v primerjavi z mladostniki, ki niso opazovalci oziroma priče spletnega nadlegovanja. Zdi se, da so mladostniki opazovalci spletnega nadlegovanja skupina, ki se najpogosteje srečuje z epizodami spletnega nadlegovanja, čeprav so v študijah zelo redko proučevani.

Delež žrtev, mladostnikov spletnega nadlegovanja se razlikuje glede na številne dejavnike, tudi glede oblike spletnega nadlegovanja, ki so jih žrtve spletnega nadlegovanja doživele. Tako so v nadaljevanju (Tabela 5.1) najprej predstavljene oblike spletnega nadlegovanja, ki jih doživljajo žrtve.

Tabela 5.1: Oblike spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), ki so ga doživele žrtve – poročanje žrtev

Oblika spletnega nadlegovanja, ki so jo doživele žrtve	Delež žrtev glede na obliko nadlegovanja (v %)	Vir
Bili imenovani z žaljivimi imeni.	14,4 %–80 %	Mishna in drugi (2010), Patchin in Hinduja (2006), Dehue in drugi (2008), Wade in Beran (2011), Price in Dalgleish (2010), Wang in drugi (2009)
O njih so širili govornice na spletu.	5,2 %–66 % 4,1 %–25,2 %	Mishna in drugi (2010), Mesch (2009), Patchin in Hinduja (2006); Dehue in drugi (2008), Wade in Beran (2011), Price in Dalgleish (2010), Huang in Chou (2010), Ybarra in drugi (2007c), Ybarra in Mitchell (2008), Morgan (2010), Wang in drugi (2009), Calvete in drugi (2010), Bauman (2010)
Iz žrtev so se šalili, norčevali, zasmehovali.	9,7 %–19,3 % 12,3 %–32,3 %	Huang in Chou (2010), Patchin in Hinduja (2006), Wang in drugi (2009), Hinduja in Patchin (2010), Campfield (2008)
So jim podajali žaljive komentarje.	66 %–67 %	Juvonen in Gross (2008), Price in Dalgleish (2010)
Nesramni ali grdi komentarji.	31 %	Ybarra in Mitchell (2008), Ybarra in drugi (2007c)
Tarča grdih ali žaljivih sporočil.	4 %	Lobe in Muha (2011a), Lobe in drugi (2011)
Bili so nespoštljivi do žrtev.	10,4 %–50,0 %	Patchin in Hinduja (2006), Wang in drugi (2009)
Nekdo se je izdajal za nekoga drugega.	18 %	Mishna in drugi (2010)
Nekdo se je pretvarjal za njih (da je on/a).	16,1 %	Wade in Beran (2011)
So mu/ji grozili.	6,9 %–27 % 1 %–34,9 %	Mishna in drugi (2010), Mesch (2009), Patchin in Hinduja (2006); Wade in Beran (2011), Juvonen in Gross (2008), Huang in Chou (2010), Ybarra in Mitchell (2008), Ybarra in drugi (2007c), Morgan (2010), Campfield (2008), Wang in drugi (2009), Lobe in Muha (2011a), Lobe in drugi (2011)
Posredovali njihovo privatno sliko, brez njihovega dovoljenja.	3,3 %–7 % 6,1 %	Mishna in drugi (2010), Mesch (2009), Wade in Beran (2011)
Prejeli povezavo na ponižujoče slike.	9,1 %	Calvete in drugi (2010)
Objavljena, širjenje sramotilnih, obrekljivih slik žrtve.	18 %–19 % 5,8 %	Morgan (2010), Juvonen in Gross (2008), Price in Dalgleish (2010)
Bili prezrti s strani drugih.	60,4 %	Patchin in Hinduja (2006)
Bili ignorirani.	7,6 % 7,8 %	Campfield (2008), Wang in drugi (2009)
Bili izključeni od stvari.	20,2 % 8,7 %	Calvete in drugi (2010), Campfield (2008)
Bili so kritizirani s strani drugih.	19,8 %	Patchin in Hinduja (2006)
Bili so obtoževani.	4,1 %	Dehue in drugi (2008)
Objavljanje stvari z namenom osramotiti žrtev.	16,8 % 12,8 %	Calvete in drugi (2010), Campfield (2008)
Dejali nekaj zlobnega ali žaljivega o meni, da so jih drugi lahko videli.	7,3 %; 1 %–2 %	Campfield (2008), Lobe in, Muha (2011a), Lobe in drugi (2011)
Posredovali njihovo zasebno, zaupno sporočilo.	9,1 %–14,8 %	Morgan (2010), Campfield (2008)
Razkrivanje skrivnosti (na spletu) o osebi drugim (slike, informacije o nekom).	14,6 %	Calvete in drugi (2010)
Kraja gesel.	33 %	Juvonen in Gross (2008)
Vdreti v e-pošto, da bi poslali sporočilo, ki bi žrtvi povzročilo	18,1 %	Calvete in drugi (2010)

težave.		
Kršenje zasebnosti (cut-and-pasting).	25 %	Juvonen in Gross (2008)
So objavili o njih nekaj, kar jih je vznemirilo ali prejeli sporočilo, ki jih je vznemirilo.	9,5 %– 18,3%	Hinduja in Patchin (2010)
Bili zbadani.	9 %–13,3 %	Hinduja in Patchin (2010), Wang in drugi (2009)
Bombardirani z e-sporočili.	8,5 %	Wang in drugi (2009)
Začeli s spletno stranjo o meni, da bi se norčevali iz mene ali širili govorice o meni.	0,5 %	Campfield (2008)

Odebeljeni podatki v zgornji tabeli (Tabela 5.1) se nanašajo na celoten vzorec, ki ga je zajemala določena raziskava, ostali podatki pa se nanašajo na odstotek žrtev spletnega nadlegovanja, ki ga je zajemala določena raziskava, opisana v posameznem članku.

Največ člankov je (glede na poročanje žrtev) poročalo o grožnjah ter o širjenju govoric kot oblikah spletnega nadlegovanja, sledilo je poimenovanje z žaljivimi imeni. Poimenovanje z žaljivimi imeni na spletu je oblika spletnega nadlegovanja, ki glede na poročanje žrtev zajema tudi najširši rang. Ne le da sta grožnja ter podajanje žaljivih imen obliki spletnega nadlegovanja, kateri sta v raziskavah in člankih najpogosteje omenjeni, temveč sta tudi obliki, ki imata najvišji odstotek glede na poročanje mladostnikov, ki so bili žrtve spletnega nadlegovanja. Gledano na celoten vzorec raziskav, povzetih ter opisanih v člankih in poročilih, sta najpogostejši obliki spletnega nadlegovanja po poročanju mladostnikov grožnje ter širjenje govoric o žrtvi. Omenjeni najpogostejši obliki spletnega nadlegovanja glede na vedenje nadlegovalcev do žrtev, po poročanju žrtev pa bi lahko glede na definirano teorijo v predhodnih poglavjih in podpoglavjih, kategorizirala kot očrnitev in trpinčenje/nadlegovanje (Willard v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007; Willard v Gardner 2010). Po poročanju EU Kids Online (Livingstone in drugi 2011) pa je bila približno polovica žrtev spletnega nadlegovanja razburjena in vznemirjena, kar bi lahko, vendar ne nujno povezala z zalezovanjem, eno od oblik spletnega nadlegovanja po Willardu (v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li), ki kot oblika spletnega nadlegovanja vzbuja pri žrtvi strah in preganjanje, pri čemer so sporočila sama po sebi neželena, zajemajo grožnje ali nadlegovanje.

Kar se tiče reprezentativnosti podatkov, ima približno polovica študij v zgornji tabeli reprezentativen vzorec, polovica pa ne (glej Tabelo A.2, Priloga A). S pregledom reprezentativnih podatkov se zniža število oblik spletnega nadlegovanja, ki so ga doživeli mladostniki, in hkrati se tudi zoži rang deleža žrtev pri posamezni obliki spletnega nadlegovanja. Tako se za več kot polovico zoži rang oblikam spletnega nadlegovanja »Bili imenovani z žaljivimi imeni« na 14,4 %–27 %, »O njih so širili govorice na spletu« na 5,2 %–22 %, pri čemer pri isti obliki spletnega nadlegovanja rang 12,6 %–13,8 % nanaša na celoten reprezentativen vzorec raziskave, »So mu/ji grozili« se zniža na 11 %–14,1 %, pri čemer se pri isti obliki spletnega nadlegovanja rang za celoten vzorec, ki so ga zajemale reprezentativne raziskave zoži na 1 %–12,3 %. Oblika spletnega nadlegovanja »Iz žrtev so se šalili, norčevali, zasmehovali« se zmanjša na 9,7 %, »Bili so nespoštljivi do žrtev« se zmanjša na 10,4 %. Obliki spletnega nadlegovanja po poročanju žrtev pri reprezentativnem vzorcu

študije »Posredovali njihovo privatno sliko brez njihovega dovoljenja« ter »Poslali njihovo zasebno, zaupno sporočilo« ostajata pri najvišjem odstotku, in to je 7 % ter 14,8 %. Ostali podatki z reprezentativnim vzorcem študije, ki so zabeleženi v tabeli, ostajajo isti. Za reprezentativnost študij glej Tabelo A.2 (Priloga A).

Največ slovenskih mladostnikov je pri spletnem nadlegovanju izpostavljenih prejemanju neprijetnih in žaljivih sporočil. Po podatkih za Slovenijo je bilo glede na celotna vzorca, ki sta ga zajemali raziskavi, 4 % mladostnikov tarča grdih ali žaljivih sporočil (Lobe in Muha 2011a; Lobe in drugi 2011), 1 %–2 % (odvisno od raziskave) mladostnikov pa sta poročala, da so bila o njih objavljena ali posredovana grda ali žaljiva sporočila, da so jih drugi lahko videli (Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a). Podatki za Slovenijo so reprezentativni.

Oblike spletnega nadlegovanja po poročanju žrtev glede na geografsko pokritje, spol in starost

Največ raziskav, ki zajemajo razdelane oblike spletnega nadlegovanja in so prizadele mladostnike, je bilo izvedenih v Združenih državah, sledi jim Kanada. Omenjena problematika raziskovanja se je pojavila še v Tajvanu in v Avstraliji, pa tudi v Evropi – v državah, ki so sodelovale v projektu EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011, Lobe in Muha 2011a), dodatno pa še na Nizozemskem in v Španiji (za podrobnejši pregled glej Tabelo A.2, Priloga A).

Po poročanju določenih avtorjev različnih študij (Campfield 2008; Dehue in drugi 2008; Wang in drugi 2009; Livingstone in drugi 2011) je razširjenost spletnega nadlegovanja pri mladostnikih kot žrtvah višja pri deklicah kot dečkih, pri čemer je za določene oblike spletnega nadlegovanja bolj verjetno, da jih bodo doživele deklice. Za deklice je bolj verjetno kot za dečke, da bodo bila imenovane z žaljivimi imeni, se bodo pretvarjali za njih, o njih širili govorice, jih izključili od stvari, jim grozili, podajali žaljive komentarje ter jim pošiljali grada ali žaljiva sporočila (Morgan 2010; Price in Dalglish 2010; Livingstone in drugi 2011; Wade in Beran 2011).

Kar se tiče starosti, je za starejše mladostnike bolj verjetno, da bodo spletno nadlegovani (Livingstone in drugi 2011), pri čemer so mladostniki, nadlegovani na spletnih mestih za socialna omrežja, nekoliko, vendar značilno v povprečju starejši kot tisti, ki so nadlegovani drugje na spletu (Ybarra in Mitchell 2008). Starejši mladostniki na spletnih mestih za socialna

omrežja bolj verjetno prejmejo grožnje kot mlajši mladostniki (Morgan 2010), za mladostnike v starosti od 15 do 16 let pa je bolj pogosto značilno, da na spletnih mestih prejmejo žaljive komentarje v primerjavi z drugimi starostnimi skupinami.

Nekateri članki, ki povzemajo raziskave o spletnem nadlegovanju, zajemajo tudi oblike spletnega nadlegovanja, o katerih so poročali sami mladostniki, spletni nadlegovalci. Oblike spletnega nadlegovanja so po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev razdelane v spodnji tabeli (Tabela 5.2).

Tabela 5.2: Oblike spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), kako so nadlegovalci nadlegovali – poročanje nadlegovalcev

Oblika nadlegovanja žrtev – poročanje spletnih nadlegovalcev	Delež žrtev glede na obliko nadlegovanja (v %)	Vir
Žrtve imenovane z žaljivimi imeni.	11,7 %-22 % 21,5 %	Mishna in drugi (2010), Dehue in drugi (2008), Wade in Beran (2011), Campfield (2008)
So se pretvarjali, da so nekdo drug.	14 %	Mishna in drugi (2010)
So širili govorice.	5,9 %-11 % 8,2 % -12,2 %	Mishna in drugi (2010), Dehue in drugi (2008), Wade in Beran (2011), Huang in Chou (2010), Campfield (2008)
So nekomu grozili.	3,7 %-5 % 3,2 %-20,4 %	Mishna in drugi (2010), Wade in Beran (2011), Huang in Chou (2010), Campfield (2008)
Pošiljali slike nekoga, nekomu drugemu.	1 %-3 %	Mishna in drugi (2010), Wade in Beran (2011)
Slikali nekoga in objavili sliko na spletu brez njegovega dovoljenja.	12,1 %	Patchin in Hinduja (2010a), Hinduja in Patchin (2010)
Se šalil, norčeval.	18,2 %	Huang in Chou (2010)
Se šalil na spletu iz družinskih članov.	2,3 %	Dowell in drugi (2009)
Se šalil na spletu, da bi bil nadležen.	28,9 % *	Dowell in drugi (2009)
Se šalil na spletu, da je nagajal družinskim članom.	1,6 % *	Dowell in drugi (2009)
Se šalil iz nekoga, ki ga je poznal.	29,2 % **	Dowell in drugi (2009)
Se šalil iz neznanca z namenom nagajanja.	6,9 %	Dowell in drugi (2009)
Zasramovali nekoga na internetu.	1 % 8,6 %	Ybarra in Mitchell (2004a), Ybarra in drugi (2007b)
Objavili nesramne ali grde komentarje.	14 %-56,7 % 27,7 %	Dowell in drugi (2009), Ybarra in Mitchell (2004a), Ybarra in drugi (2007b)
Namerno osramotili nekoga ki so ga poznali.	6,2 %	Dowell in drugi (2009)
Namerno nekoga osramotil ali potlačil.	10 %	Campfield (2008)
Poslali besedilno sporočilo prek računalnika z namenom ujeziti žrtev ali se norčevati iz nje.	13,7 %	Patchin in Hinduja (2010a), Hinduja in Patchin (2010)
Objavili ali poslali sporočilo z namenom ujeziti žrtev ali se norčevati iz nje.	9,1 %-11,3 %	Patchin in Hinduja (2010a), Hinduja in Patchin (2010)
Oponašali nekoga na spletu.	13,2 %	Wade in Beran (2011)
Ignorirali.	4,9 % 18,7 %	Dehue in drugi (2008), Campfield (2008)
Pustili, izključili nekoga od stvari.	13,7 %	Campfield (2008)
Dejal sem nekaj zlobnega ali žaljivega nekomu ali o nekom na MySpace ali podobni spletni strani.	10 %	Campfield (2008)
Pokazal e-poštno sporočilo nekomu, ki naj bi bil zaupen.	7,8 %	Campfield (2008)
Začel spletno stran na internetu o nekom za izražanje grdih stvari o nekom ali za norčevanje iz njega ali za širjenje govoric o njem.	0,5 %	Campfield (2008)

*podatek zajema le dečke; **podatek zajema le dekleta

Odebeljeni podatki v zgornji tabeli (Tabela 5.2) se nanašajo na celoten vzorec, ki ga je zajemala določena raziskava, ostali podatki pa se nanašajo na odstotek nadlegovalcev spletnega nadlegovanja, ki ga je zajemala določena raziskava, opisana v posameznem članku.

Tako kot po poročanju mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, tudi po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev so se leti v raziskavah, ki so spraševale po oblikah mladostniškega spletnega nadlegovanja, največkrat opredelili, da so objavili nesramne ali grde komentarje, žrtev imenovali z žaljivim imenom ter o nekemu širili govorce. Pri mladostnikih nadlegovalcih na spletnih mestih predvsem izstopa oblika spletnega nadlegovanja »Objavili nesramne ali grde komentarje«. Po poročanju Dowell in drugih (2009) je mladostnikov, ki spletno nadlegujejo na omenjen način 56,7 %. Pri študijah, zajetih v meta analizi, katerih podatki se nanašajo na celoten vzorec, pa so bile najpogostejše oblike spletnega nadlegovanja po poročanju nadlegovalcev, ravno tako kot na vzorcu mladostnikov, spletnih nadlegovalcev, podajanje nesramnih ali grdih komentarjev, imenovanje z žaljivimi imeni ter grožnje.

Podatki o oblikah spletnega nadlegovanja po poročanju žrtev in nadlegovalcev v določeni meri sovpadajo. Tako bi lahko glede na predhodno zajeto teorijo dejala, da se mladostniki kot spletni nadlegovalci najpogosteje poslužujejo očitne žrtve in trpinčenja/nadlegovanja le-te. Pogosto pa se pojavljajo tudi razkritje, izključitev in posebitev kot oblike spletnega nadlegovanja pri mladostnikih (Willard v Beale in Hall 2007; Willard v Beran in Li 2007; Willard v Gardner 2010).

Približno polovica študij, zajetih v zgornji tabeli (Tabela 5.2), ima reprezentativen vzorec, polovica pa ne. Ob pogledu na študije z reprezentativnim vzorcem so določene oblike po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev izvzete (za podrobnosti o reprezentativnosti vzorcev posamezne študije glej Prilogo A, Tabelo A.2). Študije z reprezentativnim vzorcem kažejo, da je po poročanju samih spletnih nadlegovalcev še vedno najpogostejša oblika spletnega nadlegovanja »Objavili nesramne ali grde komentarje«, kar so spletni nadlegovalci počeli v 27,7 % primerov, gledano na celoten vzorec določene študije, oziroma so spletni nadlegovalci na ta način nadlegovali v 14 % primerih, pri čemer se ta podatek nanaša le na delež spletnih nadlegovalcev določene študije. Enako so spletni nadlegovalci poročali, da so v 14 % primerih spletno nadlegovali z obliko »So se pretvarjali, da so nekdo drug«, gledano na delež spletnih nadlegovalcev določene študije. Ob pogledu na študije z reprezentativnim

vzorcem se je spremenil delež določenim oblikam spletnega nadlegovanja po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev. 5 % mladostnikov, spletnih nadlegovalcev je dejalo, da je nekemu grozilo, približno enak odstotek (4,9 %) mladostnikov, spletnih nadlegovalcev pa je dejalo, da so »Ignorirali«, pri čemer se oba podatka nanašata na delež spletnih nadlegovalcev določene študije (glej Tabelo 5.2).

Oblike spletnega nadlegovanja po poročanju nadlegovalcev glede na geografsko pokritje, spol in starost

Največ študij v zgornji tabeli zajema ameriške mladostnike iz Združenih držav, dve študiji zajemata kanadske mladostnike, po ena študija iz zgornje tabele pa zajema tajvanske ter nizozemske mladostnike.

Ybarra in Mitchell (2004a) navajata, da imajo dekleta in dečki enako verjetnost poročanja o nadlegovanju drugih na spletu, vendar so nadalje ugotovili, da je pri spletnih nadlegovalcih večji delež dečkov spletnih nadlegovalcev kot deklic spletnih nadlegovalk (Dehue in drugi 2008; Wang in drugi 2009; Calvete in drugi 2010; Huang in Chou 2010). Pa vendar kasneje Wade in Beran (2011) navajata, da kar zadeva izvrševanja dejanj spletnega nadlegovanja, ni nobenih značilnih razlik med dečki in dekleti.

Kar se tiče starosti, je za starejše mladostnike (v starosti od 15 do 17 let) bolj verjetno, da bodo poročali o sodelovanju v spletnem nadlegovanju (Ybarra in Mitchell 2004a).

V Tabeli 5.1 ter v Tabeli 5.2 so prikazane oblike spletnega nadlegovanja, s katerimi se srečujejo mladostniki žrtve spletnega nadlegovanja ter spletni nadlegovalci. V naslednjih dveh tabelah (Tabela 5.3 in Tabela 5.4) pa je razdelan prikaz, kdo spletno nadleguje mladostnike – poročanje žrtev spletnega nadlegovanja – ter koga spletno nadlegujejo nadlegovalci – poročanje spletnih nadlegovalcev.

Tabela 5.3: Prikaz povzročiteljev spletnega nadlegovanja (prek informacijsko komunikacijske tehnologije), ki ga doživljajo žrtve

Povzročitelji spletnega nadlegovanja so:	Delež žrtev glede na obliko nadlegovanja (v %)	Vir
Prijatelji	0,9 %–36 % (51,6 %*)	Mishna in drugi (2010), Kowalski in Limber (2007); Bauman (2010)
Sošolci	2,3 %–51%	Mishna in drugi (2010), Bauman (2010), Slonje in Smith (2008), Juvonen in Gross (2008), Smith in drugi (2008)
Učenec(i) iz šole (različne starostne skupine)	12,1 %–46,7 % (61,7%*)	Kowalski in Limber (2007), Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Vrstniki (drug razred ista starostna skupina)	12,1 %–28,0 %	Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Vrstnik istega spola	20,1 %	Wang in drugi (2009)
Vrstnik nasprotnega spola	10,5 %	Wang in drugi (2009)
Starejši mladostniki	2,2 %–6,1 %	Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Učenci iz drugih šol	10,3 %–22,0 %	Mishna in drugi (2010), Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008), Juvonen in Gross (2008)
Brat/sestra	12,3 % (16,1 %*)	Kowalski in Limber (2007)
En fant	24,3 %–36,2 %	Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Eno dekle	12,1 %–21,4 %	Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Skupina (nekaj deklet, nekaj fantov, nekaj deklet in fantov)	3,0 %–18,9 %	Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008), Wang in drugi (2009)
Nekdo ki ga osebno poznajo	28 %	Ybarra in Mitchell (2004a)
Nekdo iz šole, ki ga ne poznam	1,8 %	Bauman (2010)
Nekdo, ki ga poznajo le prek spleta	43 %–72 %	Juvonen in Gross (2008), Ybarra in Mitchell (2004a)
Neznanci	13 %–45,5 % (54,0 %*)	Mishna in drugi (2010), Kowalski in Limber (2007)
Nepoznano/ne ve kdo	5 %–36,2 %	Mishna in drugi (2010), Bauman (2010), Dehue in drugi (2008), Smith in drugi (2008), Slonje in Smith (2008), Wang in drugi (2009)

* mladostniki ki, so hkrati žrtve spletnega nadlegovanja in tudi sami spletno nadlegujejo

Mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja so največkrat in najpogosteje poročali, da jih spletno nadlegujejo sošolci, kjer rang sega od 2,3 % do 51 %, učenci iz iste šole, kjer rang sega od dobrih 12 % (12,1 %) do slabih 47 % (46,7 %), nekdo, ki ga ne poznajo – neznanci, kjer je rang malenkostno ožji, od 13 % do 45,5%, pa tudi prijatelji z rangom od skoraj 1 % (0,9 %) do 36 %. Pri podatku o prijateljih se ne ve, ali so to dejanski prijatelji ali so to le kontaktne stike iz spletnega okolja, ne glede na to, ali gre za dejanske prijatelje v realnem okolju ali ne. Po poročanju mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja je bil visok tudi odstotek nadlegovalcev, ki jih poznajo le prek spleta (43 %–72 %). Ne tako malo mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja pa niti ne ve, kdo jih spletno nadleguje (5 %–36,2 %).

Glede reprezentativnosti podatkov ima polovica študij v zgornji tabeli reprezentativen vzorec (za reprezentativnost študij glej Prilogo A, Tabela A.2). S pregledom podatkov prikaza povzročiteljev spletnega nadlegovanja pri mladostnikih po poročanju žrtev določeni povzročitelji niso več zajeti v analizo, pri določenih povzročiteljih spletnega nadlegovanja ostane delež enak, pri drugih pa se ta delež spremeni. Tako ostaja najvišji delež povzročiteljev spletnega nadlegovanja pri mladostnikih po poročanju žrtev »Nekdo iz šole, ki ga ne poznam« z 72 % deležem, »Prijatelji«, za katere se ne ve, ali so to dejanski prijatelji ali le stiki iz spletnega okolja, ostajajo pri najvišjem deležu, in to je 36 %, delež sošolcev se zniža na 22 %, prav tako se zniža delež neznancev ter učencev iz drugih šol, ki pade na spodnjo mejo, in sicer je to 13 % ter 11 % zaporedno. Glede na podatke študij z reprezentativnim vzorcem se po poročanju žrtev nekoliko zniža tudi delež neznanih storilcev spletnega nadlegovanja v rang od 10 % do 34 %. Najnižji delež povzročiteljev spletnega nadlegovanja po poročanju žrtev glede na podatke raziskav z reprezentativnim vzorcem ima »Skupina (nekaj deklet, nekaj fantov, nekaj deklet in fantov)«, in sicer 5 % (glej Tabela 5.4).

Pri mladostnikih, ki spletno nadlegujejo druge, je večja verjetnost, da bodo spletno nadlegovani (Patchin in Hinduja 2006; Ybarra in drugi 2006; Beran in Li 2007; Vandenbosch in Van Cleemput 2009) in obratno, žrtve spletnega nadlegovanja so bolj verjetno vključujejo v spletno nadlegovanje (Ybarra in drugi 2006; Walrave in Heirman 2011), pri čemer Erdur Baker in Tanrikulu (2010) poročata, da biti mladostnik spletni nadlegovalec je značilno povezano s tem, da je mladostnik žrtev spletnega nadlegovanja. Mladostniki, ki so žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati tudi sami spletno nadlegujejo, so najpogosteje poročali, da jih najpogosteje spletno nadlegujejo učenci iz šole (61,7 %) ter neznanci (54 %), sledijo pa

»Prijatelji« (51,6 %). Pri podajanju odgovora prijatelji ni znano, ali gre za dejanske prijatelje iz osebnega, realnega življenja ali za spletne prijatelje.

Pregled geografskega pokritja študij, ki so po poročanju žrtev prikazovale kdo so spletni nadlegovalci

O poročanju povzročiteljev spletnega nadlegovanja pri mladostnikih je bilo največ študij, ki so mladostnike, žrtve spletnega nadlegovanja spraševale, kdo so spletni nadlegovalci, izvedenih v Združenih državah (polovica študij iz zgornje tabele), ena študija je zajemala kanadske mladostnike, ki so navajali, kdo je bil povzročitelj spletnega nadlegovanja, ostale študije pa so zajemale poročanje evropskih mladostnikov – po ena študija iz Švedske, Anglije in Nizozemske.

V naslednji tabeli (Tabela 5.4) je prikazano, koga mladostniki, spletni nadlegovalci najpogosteje nadlegujejo.

Tabela 5.4: Prikaz poročanja nadlegovalcev, koga so sami spletno nadlegovali

Povzročitelji spletnega nadlegovanja so nadlegovali:	Delež žrtev, ki so jih nadlegovali (v %)	Vir
Prijatelje	22,5 %–52 %	Mishna in drugi (2010), Mitchell in drugi (2003), Kowalski in Limber (2007)
Učence iz šole	21 %–29,1 %	Mishna in drugi (2010), Kowalski in Limber (2007)
Učence iz drugih šol	9 %	Mishna in drugi (2010)
Neznance	0,7 %–21,9 %	Mishna in drugi (2010), Kowalski in Limber (2007), Dowell in drugi (2009)
Brata ali sestro	9,9 %	Kowalski in Limber (2007)

Nič kaj veliko študij, zajetih v meta analizo, ne daje poudarka na to, kdo spletno nadleguje mladostnike oziroma koga mladostniki sami spletno nadlegujejo. Kot je razvidno iz zgornje tabele (Tabela 5.4), le štiri različne študije sprašujejo mladostnike, spletne nadlegovalce, koga dejansko spletno nadlegujejo. Kljub temu da številčno malo študij opredeljuje in sprašuje mladostnike, spletne nadlegovalce, koga nadlegujejo, lahko še vedno določim neko oceno stanja tega področja.

Po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev le-ti v največji meri spletno nadlegujejo »prijatelje«, pri čemer rang sega od 22,5 % do 52 %. Pri tem podatku ne moremo biti gotovi, ali gre za dejanske prijatelje ali za kontaktne stike iz spletnega okolja, ne glede na to, ali so to dejanski prijatelji v realnem svetu ali ne. Poleg spletnega nadlegovanja prijateljev mladostniki, spletni nadlegovalci pogosto opredelijo, da nadlegujejo še neznance, v rangu od niti ne celega odstotka (0,7 %) do 22,9 % ter učence iz šole v rangu od 21 % do 29,1 %. Kot že omenjeno, se malo študij osredotoča na problem, koga mladostniki spletno nadlegujejo in s strani koga so spletno nadlegovani. Pa vendar se kljub podatkom, ki jih ponujajo določene študije (glej Tabelo 5.3 ter Tabelo 5.4), poraja vprašanje, koliko so mladostniki sami o tem, kdo jih spletno nadleguje in koga spletno nadlegujejo, pripravljeni govoriti in ali dejanja spletnega nadlegovanja raje zamolčijo, ker morda vedo, da je njihovo obnašanje nepravilno.

Predvsem Mishna in drugi (2010) z reprezentativnim vzorcem študije podajajo nekoliko ožje deleže rezultatov o tem, v kolikšni meri mladostniki, spletni nadlegovalci nadlegujejo določene osebe. Glede na podatke reprezentativnih študij Mitchell in drugi (2003) ter Mishna in drugi (2010) se nekoliko zoži rang poročanja mladostnikov, spletnih nadlegovalcev o nadlegovanju Prijateljev na 28 %–52 %. Po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev o nadlegovanju učencev iz šole se delež zniža na 21 %, ravno tako pa se zniža delež nadlegovanja neznancev na 11 %.

Pregled geografskega pokritja študij, ki so po poročanju nadlegovalcev prikazovale, koga so spletno nadlegovali

Geografsko gledano študije, ki sprašujejo mladostnike, spletne nadlegovalce, koga nadlegujejo, izhajajo iz Amerike, iz Združenih držav ter iz Kanade.

V nadaljevanju sledi pregled študij, zajetih v meta analizi, kako so se mladostniki soočili s spletnim nadlegovanjem, na kakšen način reagirajo ob spletnem nadlegovanju, če komu povedo, ali se zaupajo o spletnem nadlegovanju, in če ja, komu. Odgovore na naslednja vprašanja podajata tabeli Tabela 5.5 in Tabela 5.6

Tabela 5.5: Pregled soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem - kaj mladostniki storijo

Način soočenja s spletnim nadlegovanjem – kaj storijo	Delež žrtev glede na obliko soočenja (v %)	Vir
Ne naredijo nič v obrambo	24,8 %–52 %	Mishna in drugi (2010), Patchin in Hinduja (2006)
Nadlegovanje se je nehalo brez da bi kaj storili	10 %	Mitchell in drugi (2003)
Upali da bo problem sam izginil	24 %	Livingstone in drugi (2011)*
Bili proaktivni in želeli rešiti problem sami	36 %	Livingstone in drugi (2011)*
So se soočili z osebo	20 %	Mishna in drugi (2010)
Dejali nadlegovalcu naj neha	11 %–36,3 %	Mishna in drugi (2010), Finkelhor in drugi (2005), Patchin in Hinduja (2006), Mitchell in drugi (2003), Juvonen in Gross (2008), Lobe in Muha (2011b)*
Postal neaktiven (nedosegljiv)	19,5 %	Patchin in Hinduja (2006)
So se odjavili (s spleta) odlogiral	19 %	Mitchell in drugi (2003), Finkelhor in drugi (2005)
Za nekaj časa so nehali uporabljati internet	20 %	Livingstone in drugi (2011)*
Nadlegovalca odstranil s seznama liste prijateljev	45,9 %	Price in Dalglish (2010)
Zapustili stran	13 %	Mitchell in drugi (2003), Finkelhor in drugi (2005)
Šel stran (se odstranil iz tistega spletnega okolja)	31,9 %	Patchin in Hinduja (2006)
Spremenil prikazano ime/profil ali e-naslov	3 %–23,2 %	Mitchell in drugi (2003), Price in Dalglish (2010)
Spremenili filter ali nastavitve stikov	18 %–33 %	Lobe in Muha (2011b)*, Juvonen in Gross (2008)
Sam nadlegoval druge (Odgovorili z enako neprijetnimi/bolečimi komentarji)	2,7 %–26 %	Patchin in Hinduja (2006), Lobe in Muha (2011b)*
Blokirali osebo (nadlegovalca)	17 %–67 %	Mitchell in drugi (2003), Finkelhor in drugi (2005), Juvonen in Gross (2008), Livingstone in drugi (2011)*, Price in Dalglish (2010), Fleming in drugi (2006)
Zbrisal nadlegovalčeva sporočila	3,1 %–41 %	Dehue in drugi (2008), Livingstone in drugi (2011)*, Lobe in Muha (2011b) *
Se pretvarjali da ignorirajo	7,2 %	Dehue in drugi (2008)
Ignorirali	6,9 %	Dehue in drugi (2008)
Prijavil problem nekemu (ponudniku internetnih storitev, svetovalcu ali podobno), ki zagotavlja spletno podprt sistem	9 %	Livingstone in drugi (2011)*
Poklicali policijo ali druge avtoritete	2 %	Mitchell in drugi (2003), Finkelhor in drugi (2005)
O tem se pogovarjali z drugimi	3,2 %	Dehue in drugi (2008)

* Livingstone in drugi (2011) ter Lobe in Muha (2011b) – podatke o soočenju s spletnim nadlegovanjem so navajali mladostniki, starejši od 11 let.

Največ študij, zajetih v zgornji tabeli (Tabela 5.5), je poročalo, da so mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja, blokirali nadlegovalca (17 %–67 %) ali dejali spletnemu nadlegovalcu naj neha z nadlegovanjem (11 % - 36,3 %). Mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja so največkrat in najpogosteje poročali, da so blokirali nadlegovalca in da so spremenili prikazano/profilno ime ali e-naslov. Kar nekaj žrtev spletnega nadlegovanja, in sicer v rangi od 24,8 % do 52 %, je poročalo, da niso naredili nič v svojo obrambo, ko so bili spletno nadlegovani (Patchin in Hinduja 2006; Mishna in drugi 2010), 24 % žrtev spletnega nadlegovanja pa je upalo, da bo spletno nadlegovanje samo izginilo (Livingstone in drugi 2011), medtem ko je bilo 36 % žrtev spletnega nadlegovanja proaktivnih in so sami želeli rešiti problem spletnega nadlegovanja (Livingstone in drugi 2011). 12 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja se je počutilo krive za to, da so bili spletno nadlegovani (Livingstone in drugi 2011).

Po večini zajete študije v Tabeli 5.5 imajo reprezentativne vzorce, pa vendar je vključenih tudi nekaj takih študij, ki nimajo reprezentativnega vzorca (za reprezentativnost študij glej Prilogo A, Tabelo A.2). Ob pregledu podatkov reprezentativnih študij določene oblike načina soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem izginejo, pri določenih oblikah se spremeni delež žrtev glede na posamezno obliko soočenja s spletnim nadlegovanjem, pri ostalih oblikah načina soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem pa delež ostaja enak. Tako se zoži delež mladostnikov ob soočenju s spletnim nadlegovanjem, ki nadlegovalca blokirajo, in sicer na 17 %–46 %, prav tako se zoži rang pri obliki »dejali nadlegovalcu, naj neha« na 11 %–20 %, »ne naredijo nič v obrambo« ostaja pri najvišjem odstotku, in to je 52 %, »spremenil prikazano ime/profil ali e-naslov« pa ostaja pri najnižjem odstotku te oblike soočenja, in to je 3 %.

Pregled geografskega pokritja študij, ki so po poročanju žrtev prikazovale, kako se le-te soočajo s spletnim nadlegovanjem

V zgornji tabeli (Tabela 5.5) so zajeti podatki, študij spletnega nadlegovanja mladostnikov iz različnih geografskih pokritij – tako iz Združenih držav Amerike kot iz Kanade in Avstralije, pa tudi iz Evrope – iz držav, ki so sodelovale v raziskavi EU Kids Online (Hasebring in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a), kar zajema tudi podatke slovenskih mladostnikov ter dodatno sta zajeti še študiji iz Nizozemske in Slovenije.

Slovenski mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja so se s spletnim nadlegovanjem najpogosteje soočili tako, da so »odgovorili z enako neprijetnimi/bolečimi komentarji«, in sicer

v 26 % primerih, v 20 % primerih so »blokiral nadlegovalca«, v 18 % primerih so zbrisali boleče ali žaljivo sporočilo ter v 13 % primerih »dejali nadlegovalcu, naj neha« (Lobe in Muha 2011b).

Nadalje je v spodnji tabeli (Tabela 5.6) glede na študije, zajete v člankih, kjer so mladostniki poročali, komu so najpogosteje zaupali svoje izkušnje s spletnim nadlegovanjem, prikazano, komu, če sploh komu, so mladostniki najpogosteje zaupali svoje izkušnje o spletnem nadlegovanju.

Tabela 5.6: Pregled soočenja mladostnikov s spletnim nadlegovanjem – komu se zaupajo/povedo

Povedal sem	Delež žrtev glede na to komu je povedal (v %)	Vir
Nikomur	23 % – 77 %	Patchin in Hinduja (2006), Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008), Finkelhor in drugi (2005), Livingstone in drugi (2011)*
Spletnemu prijatelju	56,6 %	Patchin in Hinduja (2006)
Povedal prijatelj	10 % – 52 %	Mishna in drugi (2010), Patchin in Hinduja (2006), Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008), Ybarra in drugi (2006), Livingstone in drugi (2011)*, Lobe in Muha (2011b)
Prijatelju ali sorodniku (bratu/sestri)	36 %	Finkelhor in drugi (2005)
Povedal bratu/sestri	14 % – 16,8 %	Patchin in Hinduja (2006), Livingstone in drugi (2011)*
Povedal staršem	5 % – 50 %	Mishna in drugi (2010), Finkelhor in drugi (2005), Patchin in Hinduja (2006), Ybarra in drugi (2006), Livingstone in drugi (2011)*, Lobe in Muha (2011b)*, Slonje in Smith (2008), Smith in drugi (2008)
Povedal učiteljem (ali šolskemu osebju)	0 % – 8,5 %	Mishna in drugi (2010), Livingstone in drugi (2011)*, Lobe in Muha (2011b)*, Smith in drugi (2008), Finkelhor in drugi (2005)
Povedal nekomu drugemu odraslemu	1 % – 9 %	Patchin in Hinduja (2006), Finkelhor in drugi (2005), Livingstone in drugi (2011)*
Nekomu drugemu	1,4 % – 8 %	Slonje in Smith (2008), Finkelhor in drugi (2005), Smith in drugi (2008), Lobe in Muha (2011b)*
Ponudniku internetnih storitev	21 %	Finkelhor in drugi (2005)
Policiji ali drugim avtoritetam	1 %–12 %	Finkelhor in drugi (2005), Ybarra in drugi (2006)
Nekomu čigar služba je da pomaga otrokom	2 %	Livingstone in drugi (2011)*

* Livingstone in drugi (2011) ter Lobe in Muha (2011b) – podatke o tem, komu se zaupajo mladostniki o spletnem nadlegovanjem, so navajali mladostniki, starejši od 11 let.

Po poročanju različnih študij, zajetih v meta analizo, so mladostniki najpogosteje dejali, da o spletnem nadlegovanju povedo prijateljem, staršem in nikomur. Širok rang žrtev spletnega nadlegovanja zajema mladostnike (23 %-77 %), ki nikomur ne povedo, da so ali so bili spletno nadlegovani. Pa vendar nekateri članki poročajo, da več kot polovica (56,3 %-68 %) mladostnikov nekomu pove o incidentu spletnega nadlegovanja (Ybarra in drugi 2006; Smith in drugi 2008). Spet drugi podatki kažejo, da se več kot polovica (56,6 %) žrtev spletnega nadlegovanja zaupa o incidentu spletnega nadlegovanja spletnemu prijatelju. Staršem se o spletnem nadlegovanju zaupa 5 %-50 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, 10 %-52 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja pa o spletnem nadlegovanju pove prijateljem.

Zgornja tabela (5.6) zajema več kot polovico študij z reprezentativnim vzorcem, kar pomeni, da po večini odstotki v tabeli predstavljajo reprezentativne podatke (za reprezentativnost študij glej Prilogo A, Tabela A.2). Pa vendar naj izpostavim, kje se pojavijo spremembe pri deležu podatkov ob reprezentativnih vzorcih študij, čeprav so spremembe minimalne. Za en odstotek se po poročanju mladostnikov zoži rang, da se ne bi nikomur zaupali, na 24 %-77 %, za malenkost se zoži rang, da bi se mladostniki o spletnem nadlegovanju zaupali učitelji, na 0 % do 7 %. Nekoliko se zoži rang mladostnikov, ki bi o spletnem nadlegovanju povedali nekomu drugemu na 4 %-8 %.

Pregled geografskega pokritja študij, ki so po poročanju žrtev prikazovale, komu se le-te zaupajo o incidentih spletnega nadlegovanja

V Tabeli 5.6 so zajeti podatki o mladostnikih tako iz Združenih držav Amerike kot in Kanade, Anglije, Švedske, Slovenije in drugih evropskih držav, ki so sodelovale v projektu EU Kids Online (Hasebring in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a).

Podatki na reprezentativnem vzorcu za Slovenijo kažejo, da bi se največ mladostnikov o spletnem nadlegovanju zaupalo prijatelju (10 %), 5 % bi se jih zaupalo staršem, nobeden pa se ne bi zaupal učiteljem (Lobe in Muha 2011b).

V nalogi sta me poleg samega pregleda stanja nadlegovanja na spletu pri mladostnikih zanimala še povezanost spola in starosti mladostnikov s spletnim nadlegovanjem, ki sem ju vključila v tabelo ob pregledu virov, povezanih s spletnim nadlegovanjem (glej Tabela A.1 v

Prilogi A). Več o razlikah po starosti in spolu pri mladostnikih, ki se srečujejo s spletnim nadlegovanjem, pa je opisano v naslednjem podpoglavju.

5.2.2 Pregled stanja spletnega nadlegovanja glede na starost in spol

Številne raziskave, ki jih opisujejo različni članki, podajajo različne ugotovitve o povezanosti med spletnim nadlegovanjem in starostjo ter med spletnim nadlegovanjem in spolom mladostnikov. Pri nekaterih raziskavah ni bilo ugotovljene značilne povezanosti med spletnim nadlegovanjem mladostnikov in starostjo (Smith in drugi 2008), prav tako nekatere raziskave niso ugotovile značilne povezanosti med spletnim nadlegovanjem mladostnikov in spolom (Slonje in Smith 2008; Smith in drugi 2008; Hinduja in Patchin 2008; Sontag in drugi 2011).

Pregled stanja spletnega nadlegovanja glede na starost

Čeprav določene študije niso ugotovile povezanosti med spletnim nadlegovanjem in starostjo mladostnikov, druge raziskave ugotavljajo, da sta spletno nadlegovanje mladostnikov ter starost medsebojno povezani. In sicer naj bi bila stopnja žrtev spletnega nadlegovanja med mlajšimi mladostniki bolj razširjena kot med starejšimi mladostniki (Li 2006; Slonje in Smith 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Wang in drugi 2009; Wade in Beran 2011), pri čemer Dehue in drugi (2008) podajajo, da naj bi bila ta razlika značilna in da je spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja ravno tako bolj razširjeno med mlajšimi mladostniki (Price in Dalgleish 2010). Ybarra in Mitchell (2008) pa sta ugotovila, da so mladostniki spletno nadlegovani na spletnih mestih za socialna omrežja nekoliko, vendar značilno v povprečju starejši, kot tisti mladostniki, spletno nadlegovani drugje na spletu. Prav tako Hinduja in Patchin (2008) ter Morgan (2010) označujejo statistično značilno povezavo med starostjo in žrtvijo spletnega nadlegovanja, pri čemer je bolj verjetno, da bodo starejši mladostniki poročali, da so bili žrtve spletnega nadlegovanja. Po poročanju Vandenbosch in Van Cleemput (2009) ter Walrave in Heirman (2011) razširjenost spletnega nadlegovanja narašča do določene starosti, po tej starosti pa spet pada. Nekoliko drugačne ugotovitve pa navajajo Livingstone in drugi (2011) ter Lobe in Muha (2011b), ki ugotavljajo, da je fenomen spletnega nadlegovanja najbolj navzoč pri starejših mladostnikih in manj pri mlajših mladostnikih. Lobe in Muha (2011a) pa dodatno za slovenske mladostnike dodajata, da je spletno nadlegovanje najbolj navzoče pri najstarejših in najmlajših mladostnikih, nekoliko manj pa je navzoče pri srednji starostni

skupini mladostnikov, pri čemer dodajata, da »starost nima večjega vpliva na razlike v primerih ustrahovanja« (Lobe in Muha 2011a, 29).

Pregled stanja spletnega nadlegovanja po spolu

Ybarra in Mitchel (2004a), Slonje in Smith (2008) ter Wade in Beran (2011) navajajo, da ni nobenih značilnih razlik najdenih po spolu, kar zadeva izvrševanja dejanj spletnega nadlegovanja. Številni avtorji (Li 2006; Slonje in Smith 2008; Vandenbosch in Van Cleemput 2009; Wang in drugi 2009; Calvete in drugi 2010; Huang in Chou 2010; Sourander in drugi 2010; Walrave in Heirman 2011) pa navajajo, da dečki bolj pogosto nadlegujejo kot dekleta, čeprav Dehue in drugi (2008) dodajajo, da naj bi dečki statistično značilno pogosteje nadlegovali nekoga kot deklice. Campfield (2008) pa pravi, da več deklic kot dečkov spletno nadleguje in da so dečki tudi pogosteje spletno nadlegovani kot deklice (Huang in Chou 2010). Spet druge raziskave poročajo drugačne ugotovitve, in sicer, da je med mladostniki za dekleta bolj verjetno, da postanejo tarče spletnega nadlegovanja kot dečki (Finkelhor in drugi 2005; Li 2007; Ybarra in Mitchell 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Wang in drugi 2009; Sourander in drugi 2010; Wade in Beran 2011; Walrave in Heirman 2011), pri čemer Li (2007) dodaja, da je razlika v odstotku žrtev spletnega nadlegovanja med dekleti in dečki zelo majhna. Dehue in drugi (2008), Campfield (2008), Morgan (2010) ter Livingstone in drugi (2011) nasprotno navajajo, da je odstotek deklet, ki so bila spletno nadlegovana, značilno višji kot odstotek dečkov. Medtem pa Erdur Baker in Tanrikulu (2010) navajata, da so značilni medsebojni vplivi spola in starosti povezani le z izkušnjami mladostnikov, spletnih nadlegovalcev, kar ni povezano z izkušnjami mladostnikov, žrtvami spletnega nadlegovanja.

Lobe in Muha (2011a; 2011b) še navajata, da so pri slovenskih mladostnikih deklice pogosteje žrtve spletnega nadlegovanja v primerjavi z dečki.

Pregled spletnega nadlegovanja mladih sem še posebej poskušala usmeriti na spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja, na kar se nanaša naslednje podpoglavje, čeprav se malo študij, zajetih v meta analizo, izključno osredotoča na omenjen problem spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja pri mladostnikih.

5.3 PREGLED SPLETNEGA NADLEGOVANJA MLADIH NA SPLETNIH MESTIH ZA SOCIALNA OMREŽJA

Glede na število pregledanih člankov se malo raziskav ter raziskovalcev in posledično člankov ukvarja izrecno s problematiko spletnega nadlegovanja mladih na spletnih mestih za socialna omrežja. In prav zaradi tega to podpoglavje ni tako obsežno, kot bi želela in kot so bila prejšnja podpoglavja.

Tabela 5.7 prikazuje pregled odstotka mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja glede na študije, zajete v meta analizi, ki podajajo podatke izključno o spletnem nadlegovanju mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja.

Tabela 5.7: Pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja, glede na različne raziskave in medsebojne različnosti, ki jih le te vsebujejo.

Vir	Način pridobivanja podatkov	Žrtve na spletnih mestih za socialna omrežja (v %)	Reprezentativnost vzorca	Čas izvedbe raziskave	Uporabljen program za analizo podatkov	Opombe
Schoffstal in Cohen (2011)	v učilnici	2,1–8,3 % ⁴		Pomladni semester		Raziskava poleg spletnega nadlegovanja zajema še nadlegovanje, vrstniški optimizem ter osamljenost.
Sharples in drugi (2009)	v razredu, anketa na papirju	37 %	Raziskava zajema reprezentativen rang tipov šole in demografije.			V raziskavi sodelovali tudi učitelji in starši. V vzorcu je bilo 74 % mladostnikov, uporabnikov spletnih mest za socialna omrežja.
Ybarra in drugi (2007c), Ybarra in drugi (2007a), Ybarra in Mitchell (2008)		9 %	Naključno izbrani respondenti; Podatki so bili statistično ponderirani ⁵ in odražajo populacijo odraslih z otroki, starimi 10–15 let v ZD, ki uporabljajo internet vsaj enkrat v preteklih mesecih.	avgust – september 2006	SPSS, SYSTAT	Nacionalno presečna spletna raziskava The Growing Up with Media. Odrasli (starši/skrbniki) so bili člani HPOL ⁶ .
Brandtzæg in drugi (2009)	Spletno anketiranje uporabnika spletnih(-ega) mest(-a) za socialna omrežja	3,9 %–18,2 %	Združeni dve norveški študiji, geografsko reprezentativen vzorec.	2008		Spletno anketiranje so bile distribuirane z objavo povezav na spletno anketo na vseh spletnih mestih za socialna omrežja na Norveškem. Podatki so iz pod vzorca.
Price in Dalgleish (2010)	anonimna spletna anketa	20 %		v letu 2009		Zbiranje podatkov je potekalo na spletni strani Kids Helpline in e-poštno svetovanja
Sourander in drugi (2010)	anonimno, med poukom	13,8 %	Presečna študija na populacijski ravni.	marec – april 2008		Raziskava poleg spletnega nadlegovanja zajema še psihiatrične in psihosomatske težave mladostnikov
Livingstone in drugi (2011), Lobe in drugi (2011), Hasebrink in drugi (2011), Lobe in Muha (2011a)	osebno iz oči v oči pri otrocih doma, z metodo CAPI ali PAPI	3 %	Podatki primerljivi na nacionalni ravni (evropskih otrok), gospodinjstva z otroki, izbrana z metodo naključnega vzorčenja.	april – avgust 2010	SPSS	Vprašalniki so bili prevedeni v jezik anketiranca. Gre za meddržavno raziskavo. Na vprašanja o spletnem nadlegovanju so odgovarjali le 11- do 16-letniki. 59 % mladostnikov ima profil na spletnem mestu za socialna omrežja, 62 % je obiskalo profil na spletnem mestu za socialna omrežja v preteklem mesecu. 74 % slovenskih mladostnikov ima SNS profil in prav toliko

⁴ % je odvisen od pogostosti nadlegovanja. 2,1 % mladostnikov je bilo pogosto žrtev spletnega nadlegovanja, 4,7 % jih je bilo občasno in 8,3 % so bili žrtve spletnega nadlegovanja redko.

⁵ Podatki oziroma številke v tabeli niso ponderirane in odražajo dejansko stanje.

⁶ Spletni panel Harris Poll online, ki temelji na telefonskem vzorcu generalne populacije.

						jih je SNS profil obiskalo v preteklem mesecu.
Lobe in Muha (2011b)	anonimna, terenska anketa	7 %	Zajet slučajni dvostopenjski vzorec.	sredina januarja do konca aprila 2010		Vprašanja o nadlegovanju zajemajo 11-19 letnike. 42 % dnevno uporablja SNS, vsaj enkrat na teden pa 60 % Uporabnikov SNS je 68%.

Odstotek žrtev, mladostnikov, na spletnih mestih za socialna omrežja se giblje od 2,1 % do 37 %, različno od raziskave, opisane in povzete v določenem članku. Precej visok odstotek (37 %) žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja navajajo Sharples in drugi (2009) za angleške mladostnike. Sharples in drugi (2009) pod spletna mesta za socialna omrežja zajemajo Facebook, MySpace in Bebo in so poleg spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja raziskovali še spletno goljufanje. Delež 37 % mladostnikov pa prikazuje, da je bilo prav toliko mladostnikov na neki točki subjekt objavljanja neželenega materiala na spletnih mestih za socialna omrežja. Sourander in drugi (2010), navajajo da je bilo 13,8 % mladostnikov spletno nadlegovanih, pri čemer podatek zajema mladostnike, žrtve nadlegovanja v diskusijskih skupinah, kamor je uvrščen MySpace. MySpace nekateri raziskovalci (Sharples in drugi 2009; Sourander in drugi 2010) uvrščajo pod spletno socialno omrežje, zato je ta podatek zabeležen v zgornji tabeli. Brandtzæg in drugi (2009) pojasnjujejo, da je bilo 3,9 % anketiranih mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja na njihovem lastnem profilu socialnega omrežja, 18,2 % mladih, udeleženih v raziskavi, pa je imelo v splošnem izkušnje s spletnim nadlegovanjem na spletnih mestih za socialna omrežja. Schoffstal in Cohen (2011) podrobneje podatke mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, delita še glede na pogostost spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, pri čemer navajata, da je bilo žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih, ki so bile pogosto nadlegovane, 2,1 %, takih ki so bile nadlegovane včasih, je 4,7 %, ter 8,3 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, je bilo nadlegovanih redko. Ybarra in Mitchell (2008) pa navajata, da je izmed 9 % mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, ki so bili kadar koli v preteklem letu na omenjenih spletnih mestih nadlegovani, 2 % takih, ki so bili na spletnih mestih za socialna omrežja nadlegovani mesečno ali pogosteje.

Raziskava EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a) v primerjavi z drugimi navajanji odstotka žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja navaja dokaj nizek (3 %), a ne nepomemben odstotek žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja. Podatki sodelujočih mladostnikov so primerljivi na evropski ravni, vključno s Slovenijo (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a). V istem letu izvedena raziskava, ki navaja podatke izključno za Slovenijo, pa je poročala o nekoliko višjem (7 %) odstotku mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja (Lobe in Muha 2011b). Raziskava Mladi na netu (Lobe in

Muha 2011b) je zajemala širši razpon mladostnikov, kar se tiče njihove starosti, kot raziskava EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a), v kateri so zajeti tudi podatki za Slovenijo, kar je morebiti prispevalo k večjemu deležu poročanja mladostnikov, da so bili žrtve spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja. Saj kot je mogoče opaziti v nadaljevanju, naj bi bili starejši mladostniki bolj dovzetni za spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja kot mlajši mladostniki.

Spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja pri mladostnikih glede na geografsko pokritje, spol in starost

Študije, ki so poročale o spletnem nadlegovanju na spletnih mestih za socialna omrežja, so bile izvedene v Združenih državah, v Evropi in ena v Avstraliji. V Evropi so bile študije izvedene v državah, ki so sodelovale v projektu EU Kids Online (Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011) ter dodatno še na Finskem, Norveškem ter v Angliji (za podrobnosti glej Tabela A.1, Priloga A).

Številni avtorji (Ybarra in Mitchell 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Price in Dalglish 2010; Sourander in drugi 2010; Livingstone in drugi 2011) poročajo, da so dekleta bolj verjetno spletno nadlegovana na spletnih mestih kot dečki, pri čemer je študija Brandtzæg in drugi (2009) v vzorcu zajemala več deklet kot dečkov. Kar se tiče mladostnikov, spletnih nadlegovalcev na spletnih mestih za socialna omrežja, Sourander in drugi (2010) navajajo, da so dečki v večji meri nadlegovalci na spletnih mestih za socialna omrežja kot deklice, Schoffstal in Cohen (2011) pa dodajata ugotovitve, da ni značilnih razlik po spolu pri udeležbi v spletnem nadlegovanju na spletnih mestih za socialna omrežja.

Glede na starost so starejši mladostniki bolj verjetno žrtve spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, kot mlajši mladostniki (Ybarra in Mitchell 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Price in Dalglish 2010; Livingstone in drugi 2011). Schoffstal in Cohen (2011) pa navajata, da ni značilnih razlik glede na starost pri udeležbi v spletnem nadlegovanju na spletnih mestih za socialna omrežja, čemur se pridružujejo Livingstone in drugi (2011), ki pravijo, da je v splošnem spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja pogostejše med starejšimi mladostniki, vendar ni razvidnega določenega starostnega gibanja med oblikami spletnega nadlegovanja.

5.3.1 Oblike spletnega nadlegovanja mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja, ki so ga doživele žrtve – poročanje žrtev

Malo raziskav in člankov zajema spletno nadlegovanje na mestih za socialna omrežja, še manj raziskav in člankov pa podrobneje zajema oblike nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja.

Mladostniki, žrtve nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, se srečujejo z različnimi oblikami nadlegovanja. Nadlegovalci o žrtvah širijo govornice (15,7 %), jim posredujejo grozeča sporočila (16,5–39 %), jim občasno ali pogosto pišejo nesprejemljive stvari (4–10 %) , posredujejo njihova zasebna sporočila (16,5 %), jih ignorirajo (38 %) ali jim ne dajo možnosti izražanja mnenj (34 %). Na spletnih mestih za socialna omrežja mladostniki kot žrtve doživljajo še spletno posebljanje (26 %), nadlegovalci žrtvam objavljajo ter pošiljajo sramotilne (8,6 %) in vznemirljive (21 %) slike ali slike žrtve, za katero bi mladostnik raje videl, da ne bi bila objavljena (3 %–13 %), in nadlegovalci širijo slike žrtve (19 %) (Sharples in drugi 2009; Morgan 2010; Price in Dalgleish 2010).

Sourander in drugi (2010) po navajanju mladostnikov poročajo, da so bili leti najpogosteje nadlegovani na spletnih mestih za socialna omrežja s strani vrstnikov, nekoliko manj s strani neznancev, sledilo je še spletno nadlegovanje s strani skupin več oseb ter mladostniki so poročali tudi o spletnem nadlegovanju s strani odraslih oseb, pri čemer je bil delež teh nadlegovalcev najnižji. Ob poročanju mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja, ki so bili žrtve nadlegovanja s strani odraslih, ni znano, ali je šlo za tako imenovano obliko spletnega nadlegovanja »grooming«, kot je opisana in definirana v prejšnjem poglavju in podpoglavju, katere se poslužujejo starejši ljudje, ali gre za kakšno drugo obliko spletnega nadlegovanja.

Po opisih v člankih, zajetih v meta analizo, je razvidno, da imajo nekatere raziskave bolj razdelane vprašalnike in bolj razdelane podane možnosti odgovorov. Nekatere raziskave je namreč izključno zanimalo spletno nadlegovanje mladostnikov, druge raziskave pa so poleg spletnega nadlegovanja zajemale še druge fenomene in problematike ali pa za njih spletno nadlegovanje ni bil primarni del raziskovanja. Prav zaradi teh različnosti je tudi težko zajeti splošen povzetek spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih in mestih za socialna omrežja, v vseh različnih oblikah spletnega nadlegovanja, s katerimi se mladostniki

srečujejo. Pa vendar so v naslednjem poglavju ob koncu naloge povzete ugotovitve pregleda stanja spletnega nadlegovanja na spletnih mestih pri mladostnikih, s poudarkom spletnega nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja pri mladostnikih.

UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

Na temo spletnega nadlegovanja med mladostniki je bilo izvedenih kar nekaj raziskav (predvsem v Združenih državah (glej Prilogo A)), vendar zelo malo je izvedenih študij, ki se osredotočajo specifično na nadlegovanje mladostnikov na spletnih mestih za socialna omrežja. Nekatere raziskave, zajete v meta analizo, so bile izvedene, še preden je bilo druženje med mladostniki na spletnih mestih za socialna omrežja močno razširjeno in popularno, in tako ne dajejo več relevantnih podatkov. Spet druge zajete raziskave v meta analizi o spletnem nadlegovanju ne zajemajo le problematike na spletnih mestih za socialna omrežja, pač pa zajemajo tudi klepetalnice, neposredno sporočanje, e-pošto, nekatere zajemajo celo kratka tekstovna sporočila prek mobilnih telefonov.

Čeprav je bilo zbiranje podatkov in študij za meta analizo poglobljeno, težko rečem, da sem zajela prav vse podatke, ki so na voljo, poleg tega se je od zbiranja podatkov pa vse do danes verjetno našla še kakšna študija na temo spletnega nadlegovanja mladostnikov in nadlegovanja na spletnih mestih za socialna omrežja pri mladostnikih. Pri zbiranju podatkov sem imela določene tudi nekatere omejitve. Izvzeti so bili članki, ki niso bili brezplačno dostopni ali kjer ni bilo dostopno celotno besedilo, prav tako so bili izvzeti članki s kvalitativnimi podatki. Zato lahko rečem, da naloga podaja le grob pregled stanja spletnega nadlegovanja ob uporabi informacijsko komunikacijskih tehnologij ter še bolj grob pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja, kajti le to je eksplicitno v raziskavah poredko in slabo zajeto. Poleg le grobo podanega pregleda stanja spletnega nadlegovanja in spletnega nadlegovanja na mestih za socialna omrežja pri mladostnikih ti podatki zajemajo različne odstotke žrtev in nadlegovalcev med mladostniki, uporabniki spletnih mestih in spletnih mestih za socialna omrežja, pri čemer podatki med seboj niso vedno in povsem primerljivi. Različne študije se med seboj namreč razlikujejo glede na različne načine pridobivanja podatkov, metodologije in definiranja same študije.

Ocene deleža mladostnikov, ki imajo izkušnje s spletnim nadlegovanjem, močno variirajo (Patchin in Hinduja 2010a). Za študije, zajete v meta analizo, ki vsebujejo reprezentativen vzorec glede na populacijo mladostnikov določenega območja, rezultati kažejo širok razpon mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja, in sicer od 2,7 % do 49,5 %. Če pa se pri predhodno omenjenem širokem razponu odvzame dva najvišja deleža poročanja mladostnikov

o spletnem nadlegovanju, se razpon deleža mladostnikov žrtev spletnega nadlegovanja močno zmanjša, a vseeno še vedno ostaja visok in sega od 2,7 % do 23 %. Raziskava, izvedena v okviru projekta EU Kids Online (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a), ki navaja podatke tudi za Slovenijo, pa je poročala o 4-odstotnem deležu slovenskih mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja (Lobe in Muha 2011a). Pri mladostnikih, spletnih nadlegovalcih je pri študijah z reprezentativnim vzorcem populacije rang gibanja nekoliko ožji kot pri mladostnikih, žrtvah spletnega nadlegovanja, in sicer se le-ta giblje od 3 % do 33,7 %. V večini študij, ki poročajo o mladostnikih, spletnih nadlegovalcih pa se delež le-teh giblje v rangi od 3 % do 16 %. Pri študijah z reprezentativnim vzorcem je rang spletnih nadlegovalcev ter žrtev spletnega nadlegovanja hkrati, zajema od 2,9 % do 5,4 % mladostnikov udeleženih v posameznih študijah, ki opredeljujejo mladostnike kot žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati spletne nadlegovalce. Priče ali opazovalci spletnega nadlegovanja pa so v raziskavah in člankih redko definirani, vendar je v študijah (čeprav niso imele reprezentativnega vzorca), kjer so bili omenjeni, njihov delež precej visok in sega od 27,9 % do 63,5 % (Li 2006; Patchin in Hinduja 2006; Vandenbosch in Van Cleemput 2009; Wang in drugi 2009; Huang in Chou 2010; Gable in drugi 2011).

Pri posameznih študijah k višjemu odstotku poročanja mladostnikov o spletnem nadlegovanju morda botruje določanje pogostosti doživljanja spletnega nadlegovanja ter to, da študije niso zajemale izključno spletnega nadlegovanja, pač pa so raziskovale tudi druge fenomene.

Ob pregledu stanja spletnega nadlegovanja z meta analizo glede na starost in spol mladostnikov ni mogoče podajati zaključkov, kateri mladostniki po spolu in starostni so bolj podvrženi spletnemu nadlegovanju in med katerimi mladostniki je to bolj razširjeno – ali pri deklicah, dečkih, starejših ali mlajših mladostnikih. Pa vendar obstaja po večini enotno strokovno mnenje, da dekleta bolj verjetno postanejo tarče spletnega nadlegovanja (Finkelhor in drugi 2005; Li 2007; Campfield 2008; Dehue in drugi 2008; Ybarra in Mitchell 2008, Brandtzæg in drugi 2009; Wang in drugi 2009; Morgan 2010; Sourander in drugi 2010; Livingstone in drugi 2011; Wade in Beran 2011; Walrave in Heirman 2011). Spletni nadlegovalci naj bi bili pogosteje dečki kot deklice (Dehue in drugi 2008; Wang in drugi 2009; Calvete in drugi 2010; Huang in Chou 2010).

Mladostniki kot žrtve spletnega nadlegovanja so najpogosteje poročali, da so jim nadlegovalci grozili, o njih širili govorice, sledilo pa je poimenovanje z žaljivimi imeni in hkrati je slednja oblika imela tudi najširši rang od vseh zajetih oblik spletnega nadlegovanja po poročanju mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja. Prav tako ostajajo iste oblike spletnega nadlegovanja najpogostejše pri študijah z reprezentativnim vzorcem, vendar v nekoliko drugačnem zaporedju. Tudi mladostniki, spletni nadlegovalci so glede oblik, kako sami nadlegujejo, izpostavili predvsem tri oblike: objavljane nesramnih ali grdih komentarjev, imenovanje žrtev z žaljivim imenom ter širjenje govoric, kar nekoliko sovпада s poročanjem žrtev o oblikah spletnega nadlegovanja, kakršnega so deležne. Pri študijah z reprezentativnim vzorcem mladostniki poročajo, da so oblike, s katerimi najpogosteje spletno nadlegujejo, objavljane nesramnih ali grdih komentarjev, pretvarjanje, da so nekdo drug, ter grožnje.

Ob pregledu stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na reprezentativnem vzorcu za Slovenijo podatki kažejo, da je bilo leta 2011 v Sloveniji 4 % mladostnikov tarča grdih ali žaljivih sporočil, 1–2 % (odvisno od raziskave) mladostnikov pa je poročalo, da so bila o njih objavljena ali posredovana grda ali žaljiva sporočila, da so jih drugi lahko videli (Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a).

Malo je študij, ki se osredotočajo na problem, koga mladostniki spletno nadlegujejo in s strani koga so spletno nadlegovani, pa vendar podatki kažejo sledeče. Mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja so največkrat in najpogosteje poročali, da jih spletno nadlegujejo sošolci, učenci iz iste šole, sledijo pa neznanci. Podobne rezultate podajajo študije z reprezentativnim vzorcem, ki pravijo, da mladostnike najpogosteje spletno nadleguje nekdo iz šole, ki ga žrtev ne pozna, ter prijatelji. Mladostniki, ki so žrtve spletnega nadlegovanja in hkrati tudi sami spletno nadlegujejo, so najpogosteje poročali, da jih najpogosteje spletno nadlegujejo učenci iz šole ter neznanci, sledijo pa prijatelji. Po poročanju mladostnikov, spletnih nadlegovalcev pa le-ti v največji meri spletno nadlegujejo prijatelje. Pri podatkih, ki govorijo o prijateljih, se ne ve, ali gre za dejanske prijatelje ali so to spletni prijatelji iz seznama stikov na spletnem mestu. Poleg spletnega nadlegovanja prijateljev mladostniki, spletni nadlegovalci pogosto opredelijo, da nadlegujejo še neznance.

Določene študije, zajete v meta analizi, so zajemale tudi podatke o tem, kako se mladostniki soočajo s spletnim nadlegovanjem na spletnih mestih in mestih za socialna omrežja ter komu se o omenjenem problemu zaupajo. V največji meri so mladostniki, ki so bili žrtve spletnega

nadlegovanja, nadlegovalca blokirali ali mu dejali naj neha z nadlegovanjem, pri čemer se rang nekoliko zoži pri študijah z reprezentativnim vzorcem. Kar nekaj mladostnikov je dejalo, da v svojo obrambo niso naredili nič, pri čemer je ob reprezentativnem vzorcu več kot polovica mladostnikov dejala, da kot žrtve spletnega nadlegovanja niso naredili nič v svojo obrambo. Slovenski mladostniki, žrtve spletnega nadlegovanja so se s spletnim nadlegovanjem najpogosteje soočili tako, da so »odgovorili z enako neprijetnimi/bolečimi komentarji«, »blokirali nadlegovalca« (Lobe in Muha 2011b).

Po poročanju različnih člankov so mladostniki najpogosteje dejali, da o spletnem nadlegovanju povedo prijateljem, staršem ali nikomur (pri čemer so podatki po večini reprezentativni). Podatki na reprezentativnem vzorcu za Slovenijo kažejo, da bi se največ mladostnikov o spletnem nadlegovanju zaupalo prijatelju, polovica manj staršem, nobeden pa se ne bi zaupal učiteljem (Lobe in Muha 2011b).

Zelo malo študij se osredotoča izključno na problematiko spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja. Tako je težko izvesti pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih na spletnih mestih za socialna omrežja, pa vendar se odstotek žrtev, mladostnikov, izključno na spletnih mestih za socialna omrežja giblje od 2,1 % do 37 %, različno od raziskave, opisane in povzete v določenem članku. Delež evropskih mladostnikov, nadlegovanih na spletnih mestih za socialna omrežja, je 3 % (Hasebrink in drugi 2011; Livingstone in drugi 2011; Lobe in drugi 2011; Lobe in Muha 2011a). Omenjen podatek pa poleg mladostnikov iz drugih evropskih držav vključuje tudi slovenske mladostnike. Raziskava, izvedena istega leta, ki navaja podatke izključno za Slovenijo, pa je poročala o nekoliko višjem deležu mladostnikov, žrtev spletnega nadlegovanja (7 %) (Lobe in Muha 2011b).

Mladostniki so se kot žrtve na spletnih mestih za socialna omrežja najpogosteje srečali z oblikami spletnega nadlegovanja, kot so širjenje govoric, grozeča sporočila in s tem, da so nadlegovalci posredovali njihovo zasebno sporočilo. Avtorji študij ki so raziskovale spletno nadlegovanje na spletnih mestih za socialna omrežja, so si precej enotni glede starosti in spola mladostnikov, kdo bo po večji verjetnosti žrtev spletnega nadlegovanja, in sicer pravijo, da so to deklice in starejši mladostniki (Ybarra in Mitchell 2008; Brandtzæg in drugi 2009; Price in Dalglish 2010; Sourander in drugi 2010; Livingstone in drugi 2011).

Številni članki opredeljujejo široke in različne oblike spletnega nadlegovanja, meni pa se zdi, da ob pregledu študij, zajetih v meta analizo, teh oblik spletnega nadlegovanja, še posebej spletnega nadlegovanja na mestih za socialna omrežja, ni zajetih. V meta analizo so vključene tudi študije, ki nimajo reprezentativnega vzorca in niso primerljive ter kažejo le oceno stanja spletnega nadlegovanja določenega vzorca. Pa vendar se je skozi meta analizo zajetih študij pokazal določen delež mladostnikov žrtev, nadlegovalcev, žrtev in nadlegovalcev hkrati ter opazovalcev in pa raznih oblik in soočenj spletnega nadlegovanja pri mladostnikih. Opaziti je mogoče, da zgoraj omenjeni deleži raznih oblik spletnega nadlegovanja niso tako majhni, in če tudi v določenih primerih zajemajo manjši delež mladostnikov, ta delež ni ne pomemben. Menim, da je prav, da se tudi v prihodnje raziskuje problematiko spletnega nadlegovanja, predvsem na mestih za socialna omrežja pri mladostnikih. Socialna omrežja so namreč ena od oblik spletnih aktivnosti, ki se jih mladostniki najbolj poslužujejo in kjer tudi postanejo tarče grdih in žaljivih objav in sporočil (Livingstone in drugi 2011). Kot sta dejala Shoffstall in Cohen (2011, 26): »Pomembno je ohraniti pozitivne vidike tehnologije, ampak tudi preprečiti izkušnje, ki so lahko zelo škodljive za mladostnike.«

LITERATURA

Ahn, June. 2011. The Effect of Social Network Sites on Adolescents' Social and Academic Development: Current Theories and Contraversies. *Journal of the American Society for Information Science and Tehnology* 62 (8): 1435–1445.

Bauman, Sheri. 2010. Cyberbullying in a Rural Intermediate School: An Exploratory Study. *Journal of Early Adolescence*. 30 (6): 803–833.

Beale V. Andrew in Kimberly R. Hall. 2007. Cyberbullying: What School Administrators (and Parents) Can Do. *Heldref Publications* 81 (1): 8–12.

Beran, Tanya in Quing Li. 2007. The Relationship between Cyberbullying and School Bullying. *Journal of Student Wellbeing* 1 (2): 15–23.

Boyd, Danah. 2007a. *Why Youth (Heart) Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life*. Cambridge, MA: MIT Press. Dostopno prek: <http://www.danah.org/papers/WhyYouthHeart.pdf> (11. september 2012).

--- 2007b. Social Network Sites: Public, Privat or What? *The Knowledge Tree* (13): 1–6. Dostopno prek: <http://kt.flexiblelearning.net.au/tkt2007/edition-13/social-network-sites-public-private-or-what/> (11. september 2012).

--- in Nicole B. Ellison. 2007. Social network sites: Definition, history and scholarship. *Jurnal of Computer-Mediated Communication* 13 (1). Dostopno prek: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html> (11. september 2012).

Brandtzæg, Bae Petter, Elisabeth Staksrud, Ingunn Hagen in Thomas Wold. 2009. Norwegian Children's Experiences of Cyberbullying when Using Different Technological Platforms. *Journal of Children and Media* 3 (4): 349–365.

Calvete, Esther, Izaskun Orue, Ana Estévez, Lourdes Villardón in Patricia Padilla. 2010. Caberbullying in adolescents: Modalities and aggressors' profile. *Computers in Human Behavior* 26 (5): 1128–1135.

Campfield, Delia Carroll. 2008. *Cyber Bullying and Victimization: Psychosocial Characteristics of Bullies, Victims, and Bully/Victims*. Montana: The University of Montana. Dostopno prek: <http://etd.lib.umt.edu/theses/available/etd-12112008-120806/unrestricted/umi-umt-1107.pdf> (11. september 2012).

Cassidy, Wanda, Margaret Jackson in Karen N. Brown. 2009. Sticks and Stones Can Brake My Bones, But How Can Pixles Hurt Me? : Students' Eperiences with Cyber-Bullying. *School Psychology International* 30 (4): 383–402.

Cerar, Maja. 2007. Vpliv mladostnikovega samovrednotenja na iskanje socialnih stikov prek spleta. *Socialna pedagogika* 11 (3): 287–310.

Collier, Anne in Hemanshu Nigam. 2010. *Online Safety and Technology Working Group 2010: Youth safety on a living internet*. Dostopno prek: <http://www.scribd.com/doc/32541059/Online-Safety-and-Technology-Working-Group-Final-Report> (11. september 2012).

Corinne, David-Ferdon in Marci Feldman Hertz. 2007. Electronic Media, Violence, and Adolescents: An Emerging Public Health Problem. *Journal of Adolescent Health* 41 (6): 1–5.

Craig, Wendy, Debra Pepler in Julie Blais. 2007. Responding to Bullying : What Works? *School Psychology International* 28 (4): 1–465.

Cunningham, J. Nancy in Michael Whitten. 2007. The Role of the Middle School Counselor in Preventing Bullying. *Journal of School Counseling* 5 (1): 1–49.

Dempsey, G. Allison, Michael L. Sulkowski, Rebecca Nichols in Eric A. Storch. 2009. Differences between peer victimization in cyber and physical settings and associated psychosocial adjustment in early adolescence. *Psychology in the Schools* 46 (10): 962–972.

Dilmaç, Bülent in Didem Aydoğan. 2010. Values as a Predictor of Cyber-bullying Among Secondary School Students. *International Journal of Social Sciences* 5 (3): 185–188.

Dowell, B. Elizabeth, Ann W. Burgess in Deborah J. Cavanaugh. 2009. Clustering of Internet Risk Behaviors in a Middle School Student Population. *Journal of School Health* 79 (11): 547–553.

Dehue, Francine, Catherine Bolman in Trijntje Völlink. 2008. Cyberbullying: Youngsters' Experiences and Parental Perception. *CyberPsychology & Behavior* 11 (2): 217-223.

Erdur-Baker, Özgür. 2010. Cyberbullying and its correlation to traditional bullying, gender and frequent and risk usage of internet-mediated communication tools. *New Media & Society* 12 (1): 109-125.

Erdur Baker Özgür in İbrahim Tanrıkulu. 2010. Psychological consequences of cyber bullying experiences among Turkish secondary school children. *Social and Behavioral Sciences* (2): 2771–2776.

Finkelhor, David, Heather Turner, Richard Ormrod, Sherry Hamby in Kristen Kracke. 2009. Children's Exposure to Violence: A Comprehensive National Survey. *Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention*. Dostopno prek: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/227744.pdf> (11. september 2012).

Finkelhor, David, Kimberly J. Mitchell in Janis Wolak. 2000. *Online Victimization: A Report on the Nation's Youth*. National Center for Missing & Exploited Children. Dostopno prek: <http://www.unh.edu/ccrc/pdf/jvq/CV38.pdf> (11. september 2012).

--- 2005. Online Victimization: What Youth Tell Us. *Medical, Legal, & Social Science Aspects of Children Sexual Exploitation* 1 (62): 437–467.

Fleming, J. Michele, Shane Greentree, Dayana Cocotti-Muller, Kristy A. Elias in Sarah Morrison. 2006. Safety in Cyberspace: Adolescents' Safety and Exposure Online. *Youth & Society* 38 (2): 135–154.

Gable, K. Robert, Larry H. Ludlow, D. Betsy McCoach in Stacey L. Kite. 2011. Development and Validation of the Survey of Knowledge of Internet Risk and Internet Behavior. *Educational and Psychological Measurement* 71 (1): 217–230.

Gardner, C. Margaret. 2010. *Principals' Perceptions of Cyberbullying Policies in Selected Florida Middle Schools*. Orlando: University of Central Florida. Dostopno prek: http://etd.fcla.edu/CF/CFE0003174/Gardner_Margaret_C_201008_Ed.D.pdf (11. september 2012).

Grading, Petra, Dagmar Strohmeier in Christiane Spiel. 2009. Traditional Bullying and Cyberbullying: Identification of Risk Groups for Adjustment Problems. *Journal of Psychology* 217 (4): 205–213.

Green, Hannah in Celia Hannon. 2007. *Young people are spending their time in a space which adults find difficult to supervise or understand ... Their Space. Education for a digital generation*. London: Demos. Dostopno prek: <http://www.demos.co.uk/files/Their%20space%20-%20web.pdf> (11. september 2012).

Hasebrink, Uwe, Anke Görzig, Lesile Haddon, Veronica Kalmus in Sonja Livingstone. 2011. *Patterns of risk and safety online. In-depth analyses from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries*. London: EU Kids Online.

Hay, Carter, Ryan Meldrum in Karen Mann. 2010. Traditional Bullying, Cyber Bullying, and Deviance: A General Strain Theory Approach. *Journal of Contemporary Criminal Justice* 26 (2): 130–147.

Hinduja, Sameer in Justin W. Patchin. 2008. Cyberbullying: an exploratory analysis of factors related to offending and victimization. *Devian Behavior* 29 (2): 129–156.

--- 2010. Bullying, Cyberbullying, and Suicide. *Archives of Suicide Research* 14 (3): 206-221.

Hlebec, Valentina. 2001. Meta-analiza zanesljivosti anketnega merjenja socialne opore v popolnih omrežjih. *Teorija in praksa* 38 (1): 63-76.

Huber, Jernej. 2007. *Socialne mreže na internetu*. Revija moje delo. Dostopno prek: <http://www.revija.mojedelo.com/karierni-razvoj/socialne-mreze-na-internetu-294.aspx> (8. december 2011).

Huang, Yun-yin, Chien Chou. 2010. An analysis of multiple factors of cyberbullying among junior high school students in Taiwan. *Computers in Human Behavior* 26 (6): 1581–1590.

Johnson, Curt. 2010. *Adolescents' Perceptions of Bullying Involving Male Relational Aggression: Implications for Prevention and Intervention*. Provo: Brigham Young University. Dostopno prek: <http://contentdm.lib.byu.edu/cdm/singleitem/collection/ETD/id/2207> (11. september 2012).

Juvonen, Jaana in Elisheva F. Gross. 2008. Extending the School Grounds? – Bullying Experiences in Cyberspace. *The Journal of School Health* 78 (9): 496–505.

Kastrin, Andrej. 2008. Metaanaliza in njen pomen za psihološko metodologijo. *Psihološka obzorja* 17 (3): 25–42.

Katzer Catarina, Detlef Fetchernhauer in Frank Belschak. 2009. Cyberbullying: Who Are the Victims? A Comparison of Victimization in Internet Chatrooms and Victimization in School. *Journal of Media Psychology* 21 (1): 25–36.

Kimberly L. Mason. 2008. Cyberbullying: A Preliminary Assessment for School Personnel. *Psychology in the Schools* 45 (4): 323–348.

Kite, Stacy L., Robert Gable in Lawrence Filippelli. 2010. Assessing Middle School Students' Knowledge of Conduct and Consequences and Their Behaviors Regarding the Use of Social Networkin Sites. *The Clearing House* 83 (5): 158–163.

Klomek, Brunstein Anat, Frank Marrocco, Marjorie Kleinman, Irvin Sam Schonfeld in Madelyn S. Gould. 2008. Peer Victimization, Depression, and Suicidality in Adolescents. *Suicide and Life-Threatening Behavior* 38 (2): 166–180.

Kogovšek, Neža in Brankica Petković. 2007. *O diskriminaciji. Priročnik za novinarke in novinarje*. Dostopno prek: <http://www.mirovni-institut.si/data/tinymce/Novice/Prirocnik%20%20diskriminaciji%20-%20final%20all.pdf> (11. september 2012).

Kovačič, Matej, Alenka Žavbi, Tomi Dolenc, Gorazd Božič, Tina Zupanič, Tanja Šterk in Ajda Jerman Kuželički. 2008. *Deskanje po varnih vodah. Gradivo za učitelje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za metodologijo in informatiko. Dostopno prek: http://www.safe.si/uploadi/editor/1213086334Deskanje_po_varnih_vodah.pdf (11. september 2012).

Kowalski, M. Robin in Susan P. Limber. 2007. Electronic Bullying Among Middle School Students. *Journal of Adolescent Health* (41): 22–30.

Krasnova, Hanna, Oliver Günther, Sarah Spiekermann in Ksenia Koroleva. 2009. *Privacy concerns and identity in online social networks* (2): 39–63.

Lamovec, Tanja in Ana Rojnik. 1978. *Agresivnost*. Ljubljana: DDU Univerzum.

Li, Qing. 2006. Cyberbullying in Schools : A Research of Gender Differences. *School Psychology International* 27 (2): 157–172.

--- 2007. New bottle but old wine: A research of cyberbullying in schools. *Computers in Human Behavior* 23 (4): 1777–1791.

Livingstone, Sonia in David R Brake. 2010. *On the Rapid Rise of Social Networking Sites: New Findings and Policy Implications* 24 (1): 75–83.

Livingstone, Sonja, Leslie Haddon, Anke Görzig in Kjartan Ólafsson. 2011. *Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full Findings*. London: EU Kids Online.

Lobe, Bojana in Sandra Muha. 2011a. *Tveganja in varnost otrok na internetu: Slovensko poročilo. Ugotovitve raziskave EU Kids Online o 9-16 let starih otrocih in njihovih starših*. London: EU Kids Online.

--- 2011b. *Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov. Prvo poročilo raziskave MLADI NA NETU*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za metodologijo in informatiko.

Lobe, Bojana, Sonja Livingstone, Kjartan Ókafsson in Hana Vodeb. 2011. *Cross-national comparison of risks and safety on the internet: Initial analysis from the EU Kids Online survey of European children*. London: EU Kids Online.

Locatelli, Igor. 2010. *Meta-analiza*. Ljubljana: Fakulteta za farmacijo. Dostopno prek: http://www.ffa.uni-lj.si/fileadmin/homedirs/12/em%C5%A1f-Socialna_farmacija/Predavanja/SF7_-_Meta-analiza.pdf (11. september 2012).

Maher Damian. 2008. *Cyberbullying. An ethnographic case study of one Australian upper primary school class*. NSW. *Youth Studies Australia* 27 (4): 50–57.

Marcum, Catherine D., Melissa L. Ricketts in George E. Higgins. 2010. Assessing Sex Experiences of Online Victimization: An Examination of Adolescent Online Behaviors Using Routine Activity Theory. *Criminal Justice Review* 35 (4): 412–437.

Marczak Magdalena in Ian Coyne. 2010. Cyberbullying at School: Good Practice and Legal Aspects in the United Kingdom. *Australian Journal of Guidance & Counselling* 20 (2): 182–193.

McCall, Randy. 2003. *Online Harassment and Cyberstalking: Victim Access to Crisis, Referral and Support Services in Canada. Concepts and Recommendations*. Dostopno prek: <http://www.vaonline.org/Cyberstalking%20Concepts%20and%20Recommendations%20%28e%29.pdf> (11. september 2012).

Mesch, S. Gustavo. 2009. *Parental Mediation, Online Activities and Cyberbullying*. Haifa: Department of Sociology and Anthropology, University of Haifa. Dostopno prek: <http://soc.haifa.ac.il/~gustavo/manuscriptc&B.pdf> (11. september 2012).

Meta-Stat. 2005. Dostopno prek: <http://echo.edres.org:8080/meta/> (11. september 2012).

Mishna, Faye, Charlene Cook, Tahanjy Gadalla, Joanne Daciuk in Steven Solomon. 2010. Cyber Bullying Behaviors Among Middle and High School Students. *American Journal of Orthopsychiatry* 80 (3): 362–374.

Mishna, Faye, Charlene Cook, Michael Saini, Meng-Jia Wu in Robert MacFadden. 2011. Interventions to Prevent and Reduce Cyber Abuse of Youth: A Systematic Review. *Research on Social Work Practice* 21 (1): 5–14.

Mitchell, J. Kimberly, David Finkelhor in Janis Wolak. 2003. Victimization of Youths on Internet. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma* 8 (1/2): 1–39.

Mitchell, J. Kimberly, David Finkelhor, Janis Wolak, Michele L. Ybarra in Heather Turner. 2010. Youth Internet Victimization in a Broader Victimization Context. *Journal of Adolescent Health* 48 (2): 128–134.

Mitchell, J. Kimberly, Janis Wolak in David Finkelhor. 2007a. Trends in Youth Reports of Sexual Solicitations, Harassment and Unwanted Exposure to Pornography on the Internet. *Journal of Adolescent Health* 40 (2007): 116–126.

Mitchell, J. Kimberly, Michele Ybarra in David Finkelhor. 2007b. The Relative Importance of Online Victimization in Understanding Depression, Delinquency, and Substance Use. *Child maltreatment* 12 (4): 314–324.

Morgan, Rachele Elizabeth. 2010. *Victimization, Risky Behaviors, and The Virtual World*. Orlando: Department of Sociology, College of Sciences, University of Central Florida. Dostopno prek: <http://www.worldcat.org/title/victimization-risky-behaviors-and-the-virtual-world/oclc/637070004?title=&detail=&page=frame&url=http%3A%2F%2Fpurl.fcla.edu%2Ffcla%2Fetd%2FCFE0003048%26checksum%3D99b4459f0ee25bc880443f6cd09e0c37&linktype=digitalObject> (11. september 2012).

Nastran Ule, Mirjana (ur). (1996). *Mladina v devetdesetih*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Oblak, Tanja. 2000. Mistike podobe o »življenju na mreži«: od poljubnih identitet do izbuljenih skupnosti v kibernetnem prostoru. *Teorija in praksa* 37 (6): 1052–1068.

Obradović, Marko. 2008. *Sistematični pregled literature in meta-analiza*. Ljubljana: Katedra za socialno farmacijo, Fakulteta za farmacijo. Dostopno prek: http://www.ffa.uni-lj.si/fileadmin/homedirs/11/Predmeti/Klinicna_farmacija/Terapijski_izidi_zdravil/Obradovic_Meta-analiza.pdf (11. september 2012).

Ofcom. 2008. *Social Networking: A quantitative and qualitative research report into attitudes, behaviours and use*. Dostopno prek: <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/report1.pdf> (11. september 2012).

Pakhare, Jayashree. 2007. *Advantages and Disadvantages of the Internet*. Dostopno prek: <http://www.buzzle.com/articles/advantages-disadvantages-internet.html> (11. september 2012).

Patchin, W. Justin in Sameer Hinduja. 2006. Bullies Move Beyond the Schoolyard: A Preliminary Look at Cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice* 4 (2): 148–169.

--- 2010a. Cyberbullying and Self-Esteem. *Journal of School Health* 80 (12): 614–621.

--- 2010b. Traditional and Nontraditional Bullying Among Youth: A Test of General Strain Theory. *Youth & Society* XX (X): 1–25.

Perren, Sonja, Julian Dooley, Thérèse Shaw in Donna Cross. 2010. Bullying in school and cyberspace: Associations with depressive symptoms in Swiss and Australian adolescents. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 4 (1): (1–28).

Praprotnik, Tadej. 2003. Seksizem v računalniško posredovani komunikaciji. *Družboslovne razprave* XIX (44): 143–165.

Price, Megan in John Dalglish. 2010. Cyberbullying: Experiences, impacts and coping strategies as described by Australian young people. *Youth Studies Australia* 29 (2): 51–59.

Puklek Levpušček, Melita. 2003. Psihosocialne značilnosti mladostnikov z različnim profilom osamosvajanja v odnosu do staršev. *Psihološka obzorja* 12 (4): 71–89.

Pujazon-Zazik, Melissa in Jane Park. 2010. To Tweet, or Not to Tweet: Gender Differences and Potential Positive and Negative Health Outcomes of Adolescents' Social Internet Use. *American Journal of Men's Health* 4 (1): 77–85.

Raskauskas, Juliana in Ann D. Stoltz. 2007. Involvement in Traditional and Electronic Bullying Among Adolescents. *Developmental Psychology* 43 (3): 564–575.

Reeckman, Barbara in Laine Cannard. 2009. Cyberbullying A TAFE perspective. *Youth Studies AStralia* 28 (2): 41–49.

Riebel, Juia, Reinhold S. Jäger in Uwe C. Fischer. 2009. Cyberbullying in Germany – an exploration of prevalence, overlapping with real life bullying and coping strategies. *Psychology Science* 51 (3): 298–314.

Schoffstal, L. Corrie in Robert Cohen. 2011. *Cyber Aggression: The Relation between Online Offenders and Offline Social Competence*. Memphis: The University of Memphis, Department of Psychology. Dostopno prek: <http://onlinelibrary.wiley.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/10.1111/j.1467-9507.2011.00609.x/pdf> (11. september 2012).

Sharples, Mike, Rebecca Graber, Colin Harrison in Kit Logan. 2009. E-Safety and Web2.0 for children aged 11-16. *Journal of Comuter-Assisted Learning* 25 (1): 70–84.

Slonje, Robert in Peter K. Smith. 2008. Cyberbullying: Another main type of bullying? *Scandinavian Journal of Psychology*, 49 (2): 147–154.

Smith, K. Peter, Jess Mahdavi, Manuel Carvalho, Sonjaa Fisher, Shanette Russel in Neil Tippett. 2008. Cyberbullying: its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 49 (4): 376–385.

Sontag, M. Lisa, Katherine H. Clemans, Julia A. Graber in Sarah T. Lyndon. 2011. Traditional and Cyber Aggressors and Victims: A Comparison of Psychosocial Characteristics. *J Youth Adolescence* (40): 392–404.

Sourander, Andre, Anat Brunstein Klomek, Maria Ikonen, Jarna Lindroos, Terhi Luntamo, Merja Koskelainen, Terja Ristkari in Hans Helenius. 2010. Psychosocial Risk Factors Associated With Cyberbullying Among Adolescents. A Population-Based Study. *Arch Gen Psychiatry* 67 (7): 720–728.

Ševčíková, Anna in David Šmahel. 2009. Online Harassment and Cyberbullying in the Czech Republic: Comparison Across Age Groups. *Journal of Psychology* 217 (4): 227–229.

Tangen, Donna J. in Marilyn A. Campbell. 2010. Cyberbullying prevention : One primary school's approach. *Australian Journal of Guidance and Counselling*, 20 (2): 225–234.

Turner, A. Heather, David Finkelhor, Sherry L. Hamby, Anne Shattuck in Richard K. Ormrod. 2010. Specifying Type and Location of Peer Victimization in a National Sample of Children and Youth. *Journal of Youth and Adolescence*, 40 (8): 1052–1067.

Vandebosch, Heidi in Katrien Van Cleemput. 2009. Cyberbullying among youngsters: Profiles of bullies and victims. *New Media & Society* 11 (8): 1349–1371.

Vehovar, Vasja, Tina Činkole, Andraž Petrovčič in Saša Mašič. 2010. Spletne skupnosti 2010. *Raba interneta v Sloveniji*. Center za metodologijo in informatiko. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: http://www.ris.org/uploadi/editor/1284569149RIS_pletne_skupnosti_september_2010_AP.pdf (11. september 2012).

Vičič, Aleš. 2002. Psihološke karakteristike mladostnikov. *Trener ZKTS* 2 (3): 79–86.

Wade, Ann in Tanya Beran. 2011. Cyberbullying: The New Era of Bullying. *Canadian Journal of School Psychology* 26 (1): 44–61.

Walrave, Michel in Wannes Heirman. 2011. Cyberbullying: Predicting Victimization and Perpetration. *Children & Society* 25 (1): 59–72.

Wang, Jing, Ronald J. Iannotti in Tonja R. Nansel. 2009. School Bullying Among Adolescents in the United States: Physical, Verbal, Relational, and Cyber. *Journal of Adolescent Health* 45 (4): 368–375.

Wells, Melissa in Kimberly J. Mitchell. 2007. Youth Sexual Exploitation on the Internet: DSM-IV Diagnoses and Gender Differences in Co-occurring Mental Health Issues. *Child and Adolescent Social Work Journal* 24 (3): 235–260

--- 2008. How Do High-Risk Youth Use the Internet? Characteristics and Implications for Prevention. *Child Maltreat Online First XX (X)*: 1-9.

Williams, R. Kirk in Nancy G. Guerra. 2007. Prevalence and Predictors of Internet Bullying. *Journal of Adolescent Health* 41 (2007): 14–21.

Wolak, Janis, Kimberly Mitchell in David Finkelhor. 2006. *Online Victimization of Youth: Five Years Later*. Alexandria, VA: National Center for Missing & Exploited Children. Dostopno prek: www.unh.edu/ccrc/pdf/CV138.pdf (11. september 2012).

--- 2007. Does Online Harassment Constitute Bullying? An Exploration of Online Harassment by Known Peers and Online-Only Contacts. *Journal of Adolescent Health* 41 (6): 51–58.

Ybarra, L. Michele, Dorothy L. Espelage in Kimberly J. Mitchell. 2007a. The Co-occurrence of Internet Harassment and Unwanted Sexual Solicitation Victimization and Perpetration: Associations with Psychosocial Indicators. *Journal of Adolescent Health* 41 (2007): 31–41.

Ybarra, L. Michele in Kimberly J. Mitchell. 2004a. Youth engaging in online harassment: associations with caregiver-child relationships, Internet use, and personal characteristics. *Journal of Adolescence* 27 (2004): 319–336.

--- 2004b. Online aggressor/targets, aggressors, and targets: a comparison of associated youth characteristics. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 45 (7): 1308-1316.

--- 2007. Prevalence and Frequency of Internet Harassment Instigation: Implications for Adolescent Health. *Journal of Adolescent Health* 41 (2), 189–195.

--- 2008. How Risky Are Social Networking Sites? A comparison of Places Online Where Youth Sexual Solicitation and Harassment Occurs. *Pediatrics* 121 (2): 350–357.

Ybarra, L. Michele, Kimberly J. Mitchell, David Finkelhor in Janis Wolak. 2007b. Internet Prevention Messages: Targeting the Right Online Behaviors. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine* 161: 138-145.

--- 2006. Examining Characteristics and Associated Distress Related to Internet Harassment: Findings From the Second Youth Internet Safety Survey. *Pediatrics*. 118 (4): 1169-1177.

Ybarra, Michele, Marie Diener-West in Philip J. Leaf. 2007c. Examining the Overlap in Internet Harassment and School Bullying: Implications for School Intervention. *Journal of Adolescent Health* 41 (6): 42-50.

Young, Anita, Valerie, Hardy, Christina Hamilton, Kristen Biernesser, Li-Lin Sun in Susan Niebergall. 2009. Empowering Students: Using Data to Transform a Bullying Prevention and Intervention Program. *Professional School Counseling* 12 (6): 413-420.

PRILOGI

PRILOGA A: TABELE

Tabela A.1: Pregled virov, povezanih s spletnim nadlegovanjem, ki prikazuje številu udeleženih, geografsko pokritje, starost ter spol (v %) udeleženih v raziskavi

Vir	Podatki del raziskave	Število udeležeh v raziskavi	Starostni razpon glede na leta ali razred	Delež glede na spol	Opredelitev spletnega nadlegovanja v raziskavi	Država izvajanja raziskave
Finkelhor in drugi (2000), Finkelhor in drugi (2005), Mitchell in drugi (2003), Mitchell in drugi (2007a), Ybarra in Mitchell (2004a), Ybarra in Mitchell (2004b)	YISS-1	1501	10-17 let M = 14,14 let	47 % deklet, 53 % dečkov	Spletno nadlegovanje bilo definirano kot grožnja ali druga oblika žaljivega obnašanja, poslana mladostniku prek spleta ali objavljena na spletu, tako da jo drugi lahko vidijo. Generalni vprašanji: 1. Ali je kdo v preteklem letu kadarkoli uporabil internet, da bi te ogrožal ali te sramotil z objavljanjem ali pošiljanjem sporočil o temi, ostalim da to lahko vidijo? 2. Si se v preteklem letu kdaj počutil zaskrbljen ali ogrožen, ker te je nekdo spletno mučil ali nadlegoval?	Združene države
Mitchell in drugi (2007a), Wells in Mitchell (2008), Wolak in drugi (2006), Wolak in drugi (2007), Ybarra in drugi (2006), Ybarra in drugi (2007b), Ybarra in Mitchell (2007)	YISS - 2	1500	10-17 let M = 14,24 let	51 % deklet, 49 % dečkov	Spletno nadlegovanje bilo definirano kot grožnja ali druga oblika žaljivega obnašanja, poslana mladostniku prek spleta ali objavljena na spletu, tako da jo drugi lahko vidijo. Generalni vprašanji 1. Ali je kdo v preteklem letu kadarkoli uporabil internet, da bi te ogrožal ali te sramotil z objavljanjem ali pošiljanjem sporočil o temi, ostalim da to lahko vidijo? 2. Si se v preteklem letu kdaj počutil zaskrbljen ali ogrožen, ker te je nekdo spletno mučil ali nadlegoval?	Združene države
Ybarra in drugi (2007c), Ybarra in drugi (2007a), Ybarra in Mitchell (2008)	The Growing Up with Media	1588	10-15 let M = 12,6 let	48 % deklet, 52 % dečkov	Spletno nadlegovanje se zgodi, ko nek uporabnik spleta izrazi agresijo do drugega. To lahko zajema e-pošto, neposredno sporočanje, pokvarjene slike ali besedilo objavljeno na profilni spletni strani določene osebe. Postavke o spletnem nadlegovanju je bila vzeta iz raziskave YISS-2. Spletno nadlegovanje se je pokazalo pri mladostnikih, ki so navedli, da so prejeli nesramen ali zloben komentar na spletu, ali je nekdo širil govornice o njih na spletu, četudi so bile le te resnične ali ne, ter ali so od koga prejeli grozeč ali napadalen komentar.	Združene države
Finkelhor in drugi (2009), Mitchell in drugi (2010)	The National Survey of children's Exposure to	4549 (2051)	2-17 let (pod vzorec 10-17 let)	49 % deklic, 51 % dečkov	Opredeljenih več oblik nasilja, spletno nadlegovanje in viktimizacija sta le ena izmed njih. Pod internetno nadlegovanje in viktimizacijo sta opredeljena dva tipa in sicer internetne grožnje ali nadlegovanje in neželjeno spolno seksualno nagovarjanje. Vprašanje o spletnem nadlegovanju: »Ali je kdo kdaj uporabil internet, da bi vam sitnaril ali vas nadlegovali ali širil zlobne besede ali slike o	Združene države

	Violence (NatSCEV)				vas?«(Mitchell in drugi, 2010).	
Patchin in Hinduja (2010); Hinduja in Patchin (2010a)		1962 oziroma 1963 ⁷	6. – 8. razred M = 12,6 oz. M = 12,8 let	50,1 % deklet, 49,8 % dečkov, 0,1 % missing	Spletno nadlegovanje je bilo definirano kot »namerno in ponovljivo povzročanje škode prek uporabe računalnikov, mobilnih telefonov in drugih elektronskih naprav (Hinduja & Patchin 2009; Patchin & Hinduja, 2006). Žrtve spletnega nadlegovanja so tisti udeleženci, ki so se v zadnjih 30 dneh srečali z eno izmed devetih različnih oblik spletnega nadlegovanja ⁸ . Spletne nadlegovalce predstavlja tisti delež udeležencev, ki so v zadnjih 30 dneh, ko je bila izvedena raziskava, sodelovali v kateri od naštetih petih oblik spletnega nadlegovanja ⁹ .	Združene države
Mesch (2009)	Teens and Parents Survey	935	12–17 let M = 14,71 let	49 % deklet, 51 % dečkov	Mladi so bili vprašani, ali so že imeli izkušnje na spletu, da je nekdo širil o njih govornice, objavil sramotilno sliko njih, brez njihovega dovoljenja, prejeli grozeč e–poštno sporočilo, neposredno sporočilo ali tekstovno sporočilo, so posredovali njihovo e–poštno sporočilo, neposredno sporočilo ali tekstovno sporočilo nekemu drugemu ter ali jih je kontaktiral tujec.	Kontinentalni del Združenih držav
Wang in drugi (2009)	Podatki pridobljeni iz HBSC, 2005	7508	6. – 10 razred M = 14,3 leta	52,2 % deklic, 47,8 % dečkov	Spletno nadlegovanje je opredeljeno kot oblika nadlegovanja, ki se pojavi na osebnem računalniku (npr. e–pošta, neposredno sporočanje) ali mobilnih telefonov (npr. tekstovna sporočila). Spletno nadlegovanje je bilo merjeno iz dveh postavk: nadlegovanje se pojavlja z uporabo računalnika, e–poštnih sporočil ali slik in nadlegovanje, ki se pojavlja z uporabo mobilnega telefona. Vprašalnik je bil povzet po Olweus–u (2003).	Združene države
Morgan (2010)	Zajeti podatki raziskave Parents & Teens 2006	935	12–17 let M = 14,6 let	50,3 % deklet, 49,7 % dečkov	Spletno nadlegovanje opredeljeno kot prejemanje grozilnih, agresivnih e–poštnih sporočil, neposrednih sporočil ali tekstovnih sporočil.	Združene države
Kite in drugi (2010)	Survey of Internet Risk and Behavior	588	7., 8. razred		Udeleženci so odgovarjali na vprašanja s trditvami <i>se strinjam, se ne strinjam</i> ali <i>ne vem</i> . Trditve v raziskavi so zajemale mladostnikove izkušnje s spletnimi mesti za socialna omrežja, znanje ter vedenje primerne obnašanja na spletnih mestih za socialna omrežja ter potencialna tveganja spletnega nadlegovanja.	Dve državi iz SV dela Združenih držav
Gable in drugi (2011)	Survey of Knowledge of Internet Risk and Internet Behavior	1366	7. in 8. razred	49 % deklet, 51 % dečkov	Za spletno nadlegovanje se je šlo nadlegovanje prek MySpace strani, e–pošte in strani z neposrednimi sporočanjem	Združene države
Schoffstal in Cohen (2011)	Podatki del tekoče študije o	192	3. – 6. razred, 8–12 let M = 9,6 let	51,6 % deklic, 48,4 %	Mladostnike so vprašali kako pogosto uporabljajo in kako pogosto so bili zlobni do nekoga ob uporabi e–pošte, klepetalnic in na spletnih mestih za socialna omrežja (povzeto po generalnih ukrepih spletnega nadlegovanja po Hinduja &	Memphis, Združene države

⁷ Do razlik pri številu enot prihaja zato, ker en članek upošteva manjkajočo enoto v raziskavi, drugi pa ne. Prav zaradi tega prihaja do razlike tudi pri povprečni starosti.

⁸ Glej tabelo o načinih nadlegovanja – žrtve.

⁹ Glej tabelo o načinih nadlegovanja – nadlegovalci.

	otrokovih medsebojnih odnosih.			dečkov	Patchin, 2008; Li, 2006).	Amerike
Sontag in drugi (2011)	Raziskava izvedena v okviru projekta APEX	327	6. – 8. razred M = 12,9 let	63,2 % deklet, 36,8 % dečkov	Spletna agresija je bila ocenjena prek dveh postavk: (1) neposredno draženje nekoga na zloben način ali (2) širjenje govoric ali zlobnih stvari o nekom, kar njemu/njen ni všeč, prek e–pošte, neposrednega sporočanja ali tekstovnih sporočil ali objavljane nečesa zlobnega njemu/njej na spletno stran (kot je npr. MySpace). Spletna viktimizacija je bila ocenjena prek: (1) te neposredno dražijo ali se prepirajo s tabo na zloben način ali (2) širijo govorice ali govorijo zlobne stvari o tebi, drugim prek e–pošte, neposrednega sporočanja, tekstovnih sporočil ali na spletni strani (kot je MySpace).	JV Združenih držav
Turner in drugi (2010)		2999	6–17 let	50,5 % deklic, 49,5 % dečkov	Raziskava zajema 6 tipov nadlegovanja, eden od njih je internetno nadlegovanje, ki je definirano kot uporaba interneta za nadlegovanje ali širjenje zlobnih besed ali slik.	Združene države
Bauman (2010)		221	5. – 8. razred	54 % deklic, 46 % dečkov	Pripisovanje postavk je temeljilo na predhodni raziskavi konvencionalnega nadlegovanja (Graham, personal communication, 2007). Spletno nadlegovanje in spletna viktimizacija je temeljila na indikatorjih obnašanja. Udeleženci so poročali kako pogosto so se udeležili različnih obnašanj (npr. posredovali e–poštno sporočilo brez dovoljenja, poslali sramotilno sliko, prejeli zlobno tekstovno sporočilo itd.). Izraz spletno nadlegovanje ni bil uporabljen do konca raziskave, ko so mladostnike vprašali naj navedejo identiteto storilca spletnega nadlegovanja.	JZ del Združenih držav
Hay in drugi (2010)		424	10–21 let M = 15 let	99% dečkov	Udeleženci odgovarjali na to kako pogosto so: bili tarče laži in govoric, tarče napadov s strani tistih ki jih ne marajo, prejeli grozeče ali zlobne izjave, bili klicani z žaljivimi imeni, zasmehovani, so jih dražili na žaljiv način, so jih udarili, brcnili, porinili, so jim psihično grozili, so jih drugi zbadali	JV del države Združenih držav
Dempsey in drugi (2009)		1684	6. – 8. razred 11– 16 let	52 % deklet, 48 % dečkov	Uporabljena štiri vprašanja, ki so se nanašala na spletno viktimizacijo: prejetje zlobnih ali grozečih tekstovnih ali neposrednih sporočil, objavljane zlobnih ali grozečih komentarjev na spletni strani osebe, pošiljanje zlobnega ali grozečega e–poštnega sporočila, drugi so ustvarili spletno stran o meni, ki je vsebovala zlobne ali zasramujoče informacije ali slike.	J del Združenih držav
Dowell in drugi (2009)		404	10–15 let 6. – 8. razred M = 12 let	52,5 % deklet, 47,5 % dečkov	Uporabljene definicije in inštrumenti YISS–1	SV regije Združenih držav (združene države)
Kowalski in Limber (2007)		3767	6., 7., 8. razred	50,8 % deklet, 49,2% dečkov	Opredeljeno elektronsko nadlegovanje, ki zajema (tudi uporabo mobilnega telefona): tekstovna sporočila, e–pošto, neposredno sporočanje, klepetalnice, spletne strani. Vprašalnik sestavljen po Olweus–u (Solberg, Olwus, 2003).	JV in SZ dela Združenih držav
Raskauskas in Stoltz (2007)		84	13–18 let, M = 15,35		Internetno nadlegovanje opredeljeno kot direktno in indirektno. Spletno nadlegovanje poteka prek elektronskih naprav, kar poleg interneta zajema tudi	Združene države

					mobilni telefon.	
Campfield (2008)		219	6. – 8. razred	56,6 % deklet, 43,4 % dečkov	Spletno nadlegovanje definirano kot oblika nadlegovanja, ki se pojavi, ko nasilneži svoje žrtve mučijo v spletnem prostoru z različnimi oblikami tehnologije kot je elektronska pošta, takojšnje sporočanje, klepetalnice, spletne strani ali prek mobilnih telefonov.	Združene države
Klomek in drugi (2008)		2341	9. do 12. razred oziroma 13–19 let M = 14,8 let	41,9% deklet, 58,1% fantov	Spletno nadlegovanje poteka prek interneta in e–pošte. Nekod je zloben do tebe, pri čemer si pomaga z uporabo interneta ali e–pošte.	Zvezna država New York
Juvonen in Gross (2008)		1454	12–17 let	75 % deklet, 25 % dečkov	Spletno nadlegovanje zajema uporabo interneta (e–pošte, neposrednega sporočanja, profilnih strani, blogov, klepetalnic, sporočilnih tabel) in mobilnega telefona (tekstovna sporočila).	Najvišji % udeleženih je iz Kalifornije in New Yorka
Young in drugi (2009)		1070	7., 8. razred		Spletno nadlegovanje je v raziskavi definirano, da se zgodi, ko je oseb mučena ogrožena, nadlegovana, ponižana, osramočena ali kako drugače tarča drugega uporabnika interneta, interaktivnih in digitalnih tehnologij ali mobilnih telefonov.	Velika sredi atlantska javna šola Atlanta?
Williams in Guerra (2007)		1. vzorec 3339 2. vzorec 2293	5., 8., 11. razred	46 % deklic, 54 % dečkov	Spletno nadlegovanje se je merilo prek enega od štirih postavk: širjenje laži prek e–pošte ali neposrednega sporočanja o drugem učencu.	Kolorado
Patchin in Hinduja (2006)		571, pozdvzo rec: 384 ¹⁰	pod vzorec: 9–17 let M = 14,1 let	84,6 % deklic, 14,3 % dečkov	Spletno nadlegovanje definirano kot obnašanje, ki vključuje spravljanje nekoga v obup, dražiti na zloben način, poimenovati žaljivim imenom, namerno izolirati osebe iz skupine, groziti, govoriti neželene s spolnostjo povezane stvari.	Angleško govoreče države ¹¹
Hinduja in Patchin (2008)		1378	Starejši od 17 let izključeni iz analize	50,7 % deklet, 49,3 % dečkov	Spletno nadlegovanje v raziskavi zajema različne lokacije: klepetalnice, računalniško posredovana tekstovna sporočila, e–pošta, oglasne table, mobilno posredovana tekstovna sporočila, novinarske skupine.	Večina (74,6 %) iz Združenih držav
Li (2006)		264	7. – 9. razred	51,5 % deklet, 48,5 % dečkov	Spletno nadlegovanje se nanaša na nadlegovanje z uporabo elektronskih komunikacijskih orodij. Tako spletno nadlegovanje vključuje mobilni telefon in internet. Spletno nadlegovanje je definirano po Willardu (2004), ki pa lahko vključuje tudi zalezovanje in grožnjo s smrtjo, kar je lahko zelo resno.	Veliko mesto v Kanadi
Beran, Li (2007)		432	7. – 9. razred	55,3 %	Spletno nadlegovanje izpeljano iz definicije Olweus (1996).	Kanada

¹⁰ Analize so se izvajale na pod vzorcu 384 udeležencev mlajših od 18 let.

¹¹ Angleško govoreče države: večina, skoraj 60 % zajemajo Združene države, sledijo jim Kanada, Združeno kraljestvo, Avstralija ter ostalo ali nepoznano.

			(12–15 let)	deklet, 44,7 % dečkov		
Li (2007)		177	7. razred	54,8 % deklet, 45,2 % dečkov	Spletno nadlegovanje porazdeljeno kot nadlegovanje ki zajema IKT (mobilni telefon, neposredno sporočanje, spletne strani) ter izkušnje s spletnim nadlegovanjem	Veliko zahodno Kanadsko mesto
Cassidy in drugi (2009)		365	6. – 9. razred, 11–15 let	59 % deklic, 41 % dečkov	Navedenih je bilo 18 primerov spletnega nadlegovanja. Učenci so se opredelili ali so bili v tekočem šolskem letu udeleženi v katerem od naštetih vedenj.	Britanska Kolumbija, Kanada
Mishna in drugi (2010)		2186	6., 7., 10. in 11. razred	54,7 % deklet, 45,3 % dečkov	Spletno nadlegovanje vključuje uporabo e–pošte, mobilnega telefona, tekstovnih sporočil, internetnih strani. Anketirance so vprašali ali so imeli izkušnje s katerim od naštetih vedenj: poimenovanje z zlobnim imenom, grožnje, širjenje govoric, pošiljanje slik brez dovoljenja drugega, pretvarjanje da so nekdo drug. Vprašani so bili ali so katero od teh vedenj izkusili ali so se sami tako vedli.	Kanada
Wade in Beran (2011)		529	6., 7., 10., 11. razred 10–13 in 15– 17 let	53 % deklic, 46,7 % dečkov, 0,3 % neopred eljeno	Spletno nadlegovanje je poleg zlobnega poimenovanja, groženj, širjenja govoric, pošiljanja zasebnih slik drugim, oponašanja zajemalo tudi prejemanje neželenih seksualnih vsebin ter nagovarjanje k dejanju povezanemu s seksualnostjo.	Zahodno Kanadsko mesto
Huang in Chou (2010)		545	7. – 9. razred	52,9 % deklic 47,1 % dečkov	Spletno nadlegovanje definirano po Olweus–u (1993) in zajema mobilni telefon – tekstovna sporočila, spletna orodja: neposredno sporočanje, klepetalnice, e–pošta. Vprašalnik o spletnem nadlegovanju vzet po Kowalski in Limber (2008), ter preveden v kitajščino.	Tajvan (severni in južni)
Fleming in drugi (2006)		692	13–16 let	33 % deklet, 67 % dečkov	Izpostavljenost neprimernemu materialu ali obnašanju na spletu – nadlegovanje	Avstralija (avstralsko glavno območje)
Reeckman in Cannard (2009)		91	Večina udeleženi starih 15–17 let		Spletno nadlegovanje, je bilo definirano kot oblika nadlegovanja, ki se lahko dogaja na internetu, prek e–pošte, klepetalnic, diskusijskih skupin, neposrednega sporočanja ali spletnih strani. Prav tako lahko dogaja prek mobilnega telefona kot so tekstovna sporočila.	Sever Melbourn
Price in Dalgleish (2010)		548	5–25 let (92 % je 10– 18 letnikov)	81,6 % deklic 18,4 % dečkov	Za spletno nadlegovanje se je šelo žaljivo podajanje imen, žaljivi komentarji, širjenje govoric, grožnja fizične škode, ignoriranje, zaprtje mnenj, poslana vznemirljiva slika, širjenje slike žrtve, ostalo. Spletno nadlegovanje je zajemalo tudi uporabo mobilnega telefona.	Avstralija
Tangen in Campbell (2010)	Raziskava je del večje študije	Dve skupini po 35	10–13 let M = 11,49	51,4 % deklic, 48,6 % dečkov	Spletno nadlegovanje opredeljeno kot ponavljajoče škodovanje drugim mladostnikom prek uporabe spletnih mest za socialna omrežja, klepetalnic, mobilnih telefonov, spletnih strani in spletnih kamer (Campbell, 2005, Keith & Martin, 2005).	Avstralija

Perren in drugi (2010)	Za Avstralijo so bili podatki vzeti iz presečne študije Cyber Friendly Schools study	Švica: 374 Avstralija: 1320	Švica: 7. – 9. razred M = 13,7 let Avstralija: 8. – 10. razred M = 13,9 let	52 % deklet 48 % dečkov	Spletno nadlegovanje je nadlegovanje ki poteka prek elektronskih sredstev, kar zajema mobilni telefon in internet. V Avstralski raziskavi so se vprašanja nanašala na pet elementov: grdo ali grozljivo e-poštno sporočilo, neprijetna sporočila na internetu ali mobilnem telefonu, zlobni ali neprijetni komentarji, slike poslane na spletno stran ali drugim učencem na mobilni telefon. V Švicarski raziskavi so se vprašanja nanašala na dvanajst elementov spletnega nadlegovanja: biti nadlegovan prek uporabe mobilnega telefona (klici, tekstovna sporočila, slike, filmčki) biti nadlegovan prek interneta (e-pošta, spletna mesta za socialna omrežja, klepetalnice)	Zahodna Avstralija; St. Gallen, Švica
Riebel in drugi (2009)	Cyberbullying in Germany	1987	6 – 19 let, M = 13 let	64,3 % deklet, 35,7 % dečkov	Spletno nadlegovanje je zajemalo nadlegovanje, očrnitev, prevare, izključenost.	Nemško govoreče dežele ¹²
Gradinger in drugi (2009)		761	14–19 let M = 15,6 let (9. razred)	51 % deklet, 49 % dečkov	Spletno nadlegovanje zajema različna obnašanja prek interneta in mobilnega telefona kot so: poslani/prejeti zlobno tekstovno sporočilo, e-pošta, video ali fotografijo	Dunaj, Avstrija
Sourander in drugi (2010)		2215	13–16 let, M = 14,4 leta 7. – 9. razred	50 % deklic, 50 % dečkov	Vprašalnik je spletno nadlegovanje opredeljeval sledeče: Ko se nekdo ponovljivo norčuje iz drugega na spletu, ali večkrat zbada drugo osebo prek e-pošte ali tekstovnih sporočil, ali ko nekdo objavi nekaj na spletu o nekom, česar to tej osebi ni všeč. Generalni vprašnji sta bili kako pogosto so bili nadlegovani ter kako pogosto so nadlegovali v preteklih 6 mesecih.	Salo in Rovaniemi, Finska
Brandtzæg in drugi (2009)	Del raziskave varne uporabe interneta na norveškem medijskem organu	1. raziskava 947 2. raziskava 77 ¹³	1. 9–18 let 2. 13–18 let	2. 87 % deklet, 13 % dečkov	Študija vključuje dva vzorca. Drugi zajema izkušnje udeležencev s spletnim nadlegovanjem na spletnih mestih za socialna omrežja. V raziskavi navedene 3 najpomembnejše norveške spletne strani za socialna omrežja, ki so podobne Facebook-u ali MySpace-u. Podskupina sestavljajo udeleženci, ki so navedli da je spletno nadlegovanje razlog za zmanjšanje ali prenehanje uporabljanja spletnih strani za socialna omrežja ali le določene take strani.	Norveška
Slonje in Smith (2008)		360 ¹⁴	12–20 let M = 15,3 let	43,6 % deklic, 56,4 % dečkov	Spletno nadlegovanje zajema štiri kategorije: tekstovna sporočila, e-poštnega sporočanja, mobilni telefon, slike/video posnetke. Raziskava temelji na Olweus-ovem vprašniku (Soblerg & Olweus, 2003).	Gothenburg, Švedska
Smith in drugi (2008)		1. raziskava	11–16 let	1. raziskava	Povzetek dveh raziskav, kjer je spletno nadlegovanje opredeljeno po sedmih oblikah spletnega nadlegovanja po Olweusovem vprašniku (Solberg & Olweus,	London

¹² Nemško govoreče dežele - po večini je Nemčija, zajeti sta tudi Avstrija in Švica.

¹³ Pomemben je le drugi vzorec

¹⁴ Podskupina zajema 210 udeležencev, v starosti 12-15 let.

		a 92 2. raziskava a 533		a 53,3 % deklet, 46,7 % dečkov 2. 50 % deklet, 49 % dečkov	2003). V raziskavi so pod spletno nadlegovanje zajeta tekstovna sporočila slike/video odseki, telefonski klici, e-pošta, klepetalnice, neposredno sporočanje, spletne strani.	
Sharples in drugi (2009)		2611	11–16 let		Spletno nadlegovanje je definirano kot neprimerne družbene spletne aktivnosti. Postavljeni dve generalni trditvi: drugi objavljajo slike o meni, za katere bi raje videl da jih nebi; drugi pišejo stvari o meni, za katere bi raje videl da jih ne bi.	Anglija
Vandenbosch in Van Cleemput (2009)		1416	5., 6. razred		Spletno nadlegovanje je bilo definirano kot pasivno ali aktivno vključevanje v nadlegovanje prek interneta ali mobilnega telefona.	Belgija
Walrave in Heirman (2011)	Raziskava potekala kot del projekta TIRO	1318	12–18 let M = 15,1 let	49,5 % deklet, 50,5 % dečkov	Študija se je osredotočila na mladostnikove osebne izkušnje s spletnim nadlegovanjem. Zajema nadlegovanje prek interneta, ki zajema blog, klepetalnice, e-pošto, osebne profilne stran in mobilnega telefona.	Belgija
Dehue in drugi (2008)		1211	Zadnji razred osnovne šole in prvi letnih srednje šole M = 12,7 let	49,5 % deklet, 50,5% dečkov	Nadlegovanje prek interneta in tekstovnih sporočil v tekočem šolskem letu. V raziskavi so bili mladostniki najprej vprašani, če so bili kdaj udeleženi v spletnem nadlegovanju, ali so bili žrtven spletnega nadlegovanja, šele nato so navajali naravo nadlegovanja. Vprašalnik povzet po Olweus-u (1989)	Jug Nizozemske
Ševčíková in Šmahel (2009)		1520, pod vzorec 472	(12–88 let) Pod vzorec ki me zanima 12–19 let		Generalni vprašnji v raziskavi: Si bil kdaj na internetu zasmehovan, ponižan, ranjen? Ali si kdaj uporabljal internet, da si poniževal ali nadlegoval nekoga?	Češka
Calvete in drugi (2010)		1431	12–17 let M = 14,09	50,7 % deklet, 47,7 % dečkov, 1,6 % neopred eljenih	Nadlegovanje je opredeljeno kot proaktivna in reaktivna agresija. Vprašalnik tako zajema reaktivno in proaktivno agresijo, izpostavljenost nasilju, upravičenost uporabe nasilja in dojetje socialne podpore nadlegovanj. Nadlegovanje opisano po Willard-u (2006, 2007).	Bizkaia, Španija
Erdur–Baker (2010)		276	9. – 11. razred (14–18 let)	44,6 % deklet, 54,7 % dečkov, 0,7 % neopred eljeno	Biti spletni nadlegovalec ali žrtev nadlegovanja v določenem semestru zajema uporabo interneta, tekstovnih sporočil, neposrednega sporočanja, forumov in klepetalnic.	SZ del Turčije
Dilmaç in Aydoğan (2010)		300	1., 2., 3. letnik	64,8 % deklet,	Vprašalnik o spletnem nadlegovanju je zajemal tri generalna vprašanja: ali si bil kdaj spletno nadlegovan, ali si kdaj spletno nadlegoval, ali misliš da bi lahko bil	Konya, Turčija

				35,2 % dečkov	v prihodnje vpleten v spletno nadlegovanje. Spletno nadlegovanje je zajemalo internet in mobilni telefon.	
Hasebrink in drugi (2011), Livingstone in drugi (2011), Lobe in drugi (2011), Lobe in Muha (2011a)	V okviru projekta EU Kids Online	25,142 (~1000/ državo)	9–16 let; podskupina 11–16 let	Ni specifič no določen o	Definicija spletnega nadlegovanja ponavljajoče, grdo obnašanje med vrstniki prek interneta. Izraz nadlegovanje v vprašalniku ni bil uporabljen, pač pa opredelitev, da lahko otroci ali mladostniki rečejo ali storijo zlobne ali grde reči nekemu in to se lahko zgodi večkrat, skozi določeno časovno obdobje, kar lahko vključuje draženje nekoga na način, ki ga oseba ne mara, tepež, brcanje ali porivanje, izključenost nekoga. Izpraševalec je anketirancem razložil, da se omenjen stvari lahko dogajajo tudi prek mobilnega telefona ali interneta (npr. prek e-pošte, spletnih mest za socialna omrežja).	Evropske države ¹⁵
Lobe in Muha (2011b)	Raziskava Mladi na netu	691	8–19 let	51 % deklic, 49 % dečkov	Spletno nadlegovanje je opredeljeno kot prejetje neprijetnih in bolečih komentarjev prek neposrednega sporočanja, spletnih socialnih omrežij, kratkih, tekstovnih sporočil, e-pošte, v kepetalnici.	Slovenija

¹⁵ Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Litva, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Španija, Švedska, Turčija, Združeno kraljestvo

Tabela A.2: Pregled stanja spletnega nadlegovanja pri mladostnikih glede na različne raziskave, opredeljene v člankih, in poročila raziskav ter medsebojne različnosti, ki jih le-te vsebujejo.

Vir	Način pridobivanja podatkov	Žrtve spletnega nadlegovanja (v %)	Spletni nadlegovalci (v %)	Spletne žrtve/nadlegovalci (v %)	Opazovalci (v %)	Reprezentativnost vzorca	Čas izvedbe raziskave ter obdobje na katerega se podatki nanašajo	Uporabljeni program za analizo podatkov	Opombe
Finkelhor in drugi (2000), Finkelhor in drugi (2005), Mitchell in drugi (2003), Mitchell in drugi (2007a), Ybarra in Mitchell (2004a), Ybarra in Mitchell (2004b)	Telefonsko anketiranje mladih, rednih uporabnikov interneta	6 %	11,7 %	2,9 %		Nacionalno reprezentativen vzorec populacije mladih, uporabnikov interneta v Združenih državah	avgust 1999–februar 2000 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta	SPSS 10.0; STATA 7; StataCorp, 2000	Presečni podatki; Redni uporabniki interneta definirani kot uporabniki interneta vsaj enkrat v preteklih 6 mesecih.
Mitchell in drugi (2007a), Wells in Mitchell (2008), Wolak in drugi (2006), Wolak in drugi (2007), Ybarra in drugi (2006), Ybarra in drugi (2007b), Ybarra in Mitchell (2007)	Telefonsko anketiranje mladih, rednih uporabnikov interneta	9 %	29,6 % (od tega 6 % pogosto, 6 % občasno, 17 % omejeno)			Nacionalno reprezentativen vzorec populacije mladih, uporabnikov interneta v Združenih državah	marec – junij 2005 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta	SPSS 14.0 (SPSS 2006); SPSS 15.0	Presečni podatki; Redni uporabniki interneta definirani kot uporabniki interneta vsaj enkrat v preteklih 6 mesecih..
Ybarra in drugi (2007c), Ybarra in drugi (2007b), Ybarra in Mitchell (2008)		34 % (od tega 8 % pogosto)	21 % (od tega 4 % pogosto)	14,3 %		Naključno izbrani respondenti; Podatki so bili statistično ponderirani in odražajo populacijo odraslih z otroci starimi 10-15 let v ZD, ki uporabljajo internet vsaj enkrat v preteklih mesecih.	avgust–september 2006 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta	SPSS, SYSTAT	Nacionalno presečna spletna raziskava The Growing Up with Media.Odrasli (starši/skrbniki) so bili člani HPOL, ki temelji na telefonskem vzorcu generalne populacije. Pogosto nadlegovanje pomeni mesečno ali pogosteje. Podatki v tabeli niso ponderirani in odražajo dejansko stanje.
Finkelhor in drugi (2009), Mitchell in drugi (2010)	telefonska anketa	5,6 % - 9 % ¹⁶				Nacionalno reprezentativen vzorec	januar–maj 2008 Mladostniki so podatke o		Vprašalnik v angleščini in španščini. Vključeni samostojni uporabniki računalnika. Pod vzorec so 14-17

¹⁶ Pod vzorec zajema 5,6 % mladostnikov, žrtv spletnega nadlegovanja v preteklem letu in 7,9 % mladostnikov žrtv spletnega nadlegovanja do sedaj v življenju. Celoten vzorec zajema 6 % mladostnikov, ki so bili žrtve spletnega nadlegovanja v preteklem letu in 9 % mladostnikov, ki so bili žrtve spletnega nadlegovanja do sedaj v življenju (v omenjene podatkih je zajeto tudi spolno nagovarjanje). Nadalje je v celem vzorcu 4 % mladostnikov, žrtv spletnega nadlegovanja v preteklem letu in 6 % mladostnikov, žrtv spletnega nadlegovanja do sedaj v življenju (ti podatki zajemajo izključno spletno nadlegovanje, brez spolnega nagovarjanja).

							spletnem nadlegovanju navajali za dve različni obdobji - obdobje preteklega leta ter do sedaj v življenju		letniki, za katere se kaže največje tveganje spletnega nadlegovanja.
Patchin in Hinduja (2010), Hinduja in Patchin (2010a)	V učilnici	5,7 % – 18,3 % (odvisno od oblike nadlegovanja)	9,1 % – 23,1 % (odvisno od oblike nadlegovanja)			Vzorec se zdi raznolik in v veliki meri reprezentativen. Vzorec vključuje naključno izbrane udeležence iz izbrane šole. Posploševanje na učence javnih šol v ZD ni mogoče	spomlad 2007 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih tridesetih dni.	SPSS 15.0	Izbrana je bila ena največje šola okrožja Združenih držav.
Mesch (2009)	Telefonska anketa	40 % ¹⁷				Reprezentativen vzorec populacije mladostnikov Združenih držav	oktober – november 2006		Sekundarna analiza. Mladostniki so bili žrtve vsaj ene od oblik opredeljene kot spletno nadlegovanje.
Wang in drugi (2009)	anonimno, v učilnici	5,3 % – 6,1 %	3,8 % – 8,1 %	4,5 % (elektronskega nadlegovanja v šoli)		Nacionalno reprezentativen vzorec (sodelovalo 230 šol), presečna študija,	Šolsko leto 2005/06 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih dveh mesecev.	SAS 9.1	Elektronsko nadlegovanje zajema uporabo računalnika in mobilnega telefona, spletno pa zajema uporabo računalnika: e-poštnega sporočanja ali slik. Odstotek žrtev spletnega nadlegovanja in nadlegovalcev se razlikuje glede na to ali so bili mladostniki žrtve elektronskega nadlegovanja v šoli ali so bili žrtve spletnega nadlegovanja.
Morgan (2010)		Glej Tabela 5.1				Nacionalno reprezentativen vzorec, utežen po spremenljivkah spol in starost.	23. oktober – 19. november 2006		95 % je uporabnikov interneta, od tega 52 % uporabnikov spletnih mest za socialna omrežja
Kite in drugi (2010)	Med poukom	10 %	10 %						
Gable in drugi (2011)	V šoli, med rednim poukom	5 %	6 %	15 %				Winsteps programska oprema (software)	

¹⁷ Mladostniki so bili žrtve vsaj ene od oblik spletnega nadlegovanja.

Sontag in drugi (2011)	v učilnici	22,8 %	14,2 %			Raziskava izvedena v okviru projekta APEX	Šolsko leto 2006/07		Raziskava zajema nadlegovanje, ter spletno nadlegovanje
Turner in drugi (2010)	telefonska anketa	2,7 %				Nacionalno reprezentativen vzorec	januar – maj 2008 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta		
Bauman (2010)	v učilnici, anketa na papirju	3 %	1,5 %	8,6 %			Med tekočim šolskim letom, marca	SPSS 16.0	
Hay in drugi (2010)	Med rednim poukom	98 %				Težko primerljiv vzorec na nacionalni ravni	spomladi 2008 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta		Raziskava zajema nadlegovanje ter spletno nadlegovanje.
Dempsey in drugi (2009)		14 %					Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih tridesetih dni		Raziskava se je poleg spletnega nadlegovanja navezovala še na socialno anksioznost.
Dowell in drugi (2009)	v šoli, anketa na papirju		28,7 %						Nekatere besede v raziskavi spremenjene s strani šolskega osebja. Sodelovali dve šoli.
Kowalski in Limber (2007)		7 % (11 %)	4 %	6,8 % (7 %)		Vzorec ni reprezentativen.	šolsko leto 2004/05 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih dveh mesecev.		Brez izkušenj 78,0 % mladostnikov.. Zaradi planiranja uvedbe programa za preprečevanje nadlegovanja sta bili v vzorec izbrani določeni šoli.

Raskauskas in Stoltz (2007)		15,5 %	13,1 %			Posploševanje omejeno			Podatka zajemata le spletno nadlegovanje na internetu in izvzema nadlegovanje prek mobilnega telefona. ¹⁸
Campfield (2008)	dobili vprašalnik v šoli, ga izpolnili doma	19 %	12 %	38 %			marec 2007 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih šest mesecev		22 % ima profil na SNS. Vprašalnik, dobljen v šoli, so vrnili v roku dveh tednov.
Klomek in drugi (2008)	Vprašalnik na papirju	7,3 %					jesen 2002 – spomlad 2004		
Juvonen in Gross (2008)	anonimna spletna anketa	72 %				Ni reprezentativen vzorec	avgust – oktober 2005 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta		Povezava na spletno raziskavo, objavljena na 10 najpopularnejših spletnih strani, soglasje staršev ni bilo potrebno.
Williams in Guerra (2007)	brezžično elektronsko odgovarjanje, v učilnici	9,4 %				Raziskava zajema dva vzorca, ki sta med seboj primerljiva.	1.vzorec: jesen 2005 2. vzorec: pomlad 2006		Učencem so bila vprašanja predstavljena prek projekcije v razredu, prek brezžične povezave, ki so jo uporabili, so se odgovori avtomatsko shranjevali v bazo podatkov. Omenjen podatek zajema oba vzorca v raziskavi
Patchin in Hinduja (2006)	Spletno	29,4 %	10,7 %		47,1 %	Generalizacija na širšo populacijo ni možna	med 1. in 31. majem 2004 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih tridesetih dni		(vprašljiva zanesljivost podatkov). Vzorec je nesorazmeren. Spletna povezava je bila objavljena na uradnih spletnih straneh glasbenikov, ki jih obiskujejo ciljne starostne skupine.

¹⁸ Odstotek žrtev spletnega nadlegovanja, ki zajema internet in mobilni telefon, je precej večji, in sicer 48,8 %, odstotek spletnih nadlegovalcev, ki nadlegujejo prek interneta in mobilnega telefona je precej večji, in sicer 21,4 %.

Hinduja in Patchin (2008)	spletna raziskava	34,5 %	16,8 %				22. december 2004 – 22. januar 2005 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih šest mesecev		Povezava na spletno anketo objavljena na več spletnih straneh namenjenim mladostnikom, ki so ciljna publika. Zaradi pristranskosti rezultatov je bilo iz vzorca naključno vzeti nekaj deklet, mlajših od 18 let
Li (2006)	Anonimna anketa	26 %	17 %		53,6 %	Mladostniki v raziskavi naključno izbrani		SPSS (2004)	
Beran in Li (2007)	anketiranje v šoli	57,4 %	25,2 %						Raziskava zajemala spletno nadlegovanje ter nadlegovanje v šoli.
Li (2007)	anonimno, v šoli	24,9 %	14,5 %			Naključno izbran vzorec iz 2 šol.			52,4 % jih poroča da poznajo nekoga ki je bil speto nadlegovan
Cassidy in drugi (2009)							Leto 2007		Raziskava je poleg interneta in e-pošte zajemala tudi uporabo mobilnih telefonov.
Mishna in drugi (2010)	Anketa na papirju	49,5 %	33,7 %			Reprezentativna populacija mladostnikov (naključno vzorčenje)	Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih treh mesecev		V nadlegovanje je bilo vključeno tudi spolno nagovarjanje in poslane/prejete seksualne vsebine; presečni podatki
Wade in Beran (2011)	vprašalnike razdelili v razredu, izpolnili so jih doma, vrnili učiteljem	21,9 %	29,7 %				Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih treh mesecev		
Huang in Chou (2010)	anonimno, med poukom, spletno ali v tiskani verziji	34,9 %	20,4 %		63,5 %			SPSS 15 (2006)	41,8 % mladostnikov je vprašalnik izpolnilo prek spleta, 58,2 % mladostnikov pa je izpolnilo vprašalnik v tiskani verziji
Fleming in drugi (2006)	V učilnici z učiteljem	97,4 %							Raziskava zajema še pornografijo, nasilne slike, zlobne in seksualne komentarje ter ostal žaljiv material
Reeckman in Cannard	v učilnici	9 %	11 %	49 %		ne	2007	Microsoft	

(2009)								Excel	
Price in Dalgleish (2010)	anonimna spletna anketa	¹⁹ 49 % 10-12 letnikov 52 % 13-14 letnikov 29 % 15-16 letnikov					v letu 2009		Pridobivanje podatkov je zajemalo mešane metode: kvalitativne ter kvantitativne. Zbiranje podatkov je potekalo na spletni strani Kids Helpline in e-poštno svetovanja
Tangen in Campbell (2010)	med poukom	17,1 %	1. skupina 2,9 % 2. skupina 5,2 %				Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje tega leta		Raziskava zajemala ujemalni vzorec dveh enakovrednih skupin po starosti, spolu in številu. Odstotek žrtev spletnega nadlegovanja je bil v obeh skupinah v raziskavi enak.
Perren in drugi (2010)	anketa v šoli	Avstralija : Deklice M = 0,14, dečki M = 0,12; Švica: dekllice M = 0,08, dečki M = 0,08	Avstralija : Deklice M = 0,14, dečki M = 0,14; Švica: dekllice M = 0,03, dečki M = 0,10			Avstralija: v vzorec so bile izbrane naključne šole. Švica: šole in razredi izbrani tako, da predstavljajo vse mestne okraje in zastopajo vse tri vrste šol na sekundarni ravni v Švici.	Avstralija: 2008		Rang nadlegovanja opredeljen od 0-4.
Riebel in drugi (2009)	spletna anketa	5,4 % - 14,1 %	3,96 %			Podatki niso reprezentativni. Gre za prvo grobo oceno spletnega nadlegovanja v Nemčiji.	februar – avgust 2007	SPSS 14.0, STATISTICA 8, Mplus 4.1	5,4 % anketiranih žrtev spletnega nadlegovanja enkrat na teden ali pogosteje. Občasno je bilo žrtev spletnega nadlegovanja 14,1 %.
Gradinger in drugi (2009)	v šoli	7,1 %	5,3 %			Vzorec je raznolik in dobro predstavlja populacijo	Mesec pred koncem šolskega leta 2007		Prevod besede cyberbullying + obrazložitev
Sourander in drugi (2010)	anonimno, med poukom	4,8 %	7,4 %	5,4 %		Presečna študija na populacijski ravni.	marec – april 2008 Mladostniki so podatke o		Raziskava poleg spletnega nadlegovanja zajema še psihiatrične in psihosomatske težave

¹⁹ 33 % anketiranih trdi, da so bili spletno nadlegovani med izpolnjevanjem vprašalnika.

							spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih šest mesecev		mladostnikov
Slonje in Smith (2008)	anonimno, v učilnici	11,7 % (pod skupina 17,6 %)	10,3 % (pod skupina 11,9 %)			Učenci v raziskavi so bili naključno izbrani.	november 2005 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih dveh do treh mesecev		Vsi učenci dobijo in imajo osebne e-poštne naslove, ki jim ga da šola. Podskupina 210 udeležencev je zajemala starostnike od 12 do 15 let.
Smith in drugi (2008)	anonimno, v učilnici	1. 22,2 % 2. 25,7 % ²⁰	2. 12,4 % ²¹			Udeleženci so bili naključno izbrani, vendar naključno niso bile izbrane šole.	V drugi raziskavi so mladostniki podatke o spletnem nadlegovanju navajali za različna obdobja		Poročilo zajema dve raziskavi, ki zajemata spletno nadlegovanje v ter izven šole.
Vandenbosch in Van Cleemput (2009)		11,1 %	18 %		27,9 %	V vzorec so bili učenci naključno izbrani iz 636 šol	oktober 2005 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklih treh mesecev		Raziskava je zajemala nadlegovanje in spletno nadlegovanje
Walrave in Heirman (2011)	anonimno, zaupno med poukom	34,2 %	21,2 %			Stratificiran naključen vzorec. Raziskava potekala kot del projekta TIRO. Podatki so bili ponderirani na populacijsko razmerje glede na spol, poklicno usposabljanje in govorni jezik.	2006/2007	SPSS/PC	V vzorcu zajetih 28 šol, pripravljen v frankoni in flamski skupnosti. Možni odgovori o nadlegovanju so bili redko, vsake toliko, pogosto.
Dehue in drugi (2008)		23 %	16 %			Reprezentativen vzorec	Januar – februar		

²⁰ 25,7 % je podatek, ki so ga mladostniki navedli za obdobje v preteklem tednu, mesecu (5,3%), ta semester (5,1 %), preteklo šolsko leto (3,7 %), več kot leto nazaj (3,1 %).

²¹ 12,4 % je podatek, ki so ga mladostniki navedli za obdobje v preteklem tednu, mesecu (6,5%), ta semester (2,8 %), preteklo šolsko leto (1,8 %), več kot leto nazaj (1,4 %).

						šol v regiji.	2006		
Ševčíková in Šmahel (2009)	anketa iz oči v oči	11 %	1,5 %	7,2 %					
Calvete in drugi (2010)	v učilnici	44,1 %				Stopnja reprezentativnosti je 3,82%. Vzorčenje v skupinicah in šole so bile izbrane naključno.	marec – maj 2008	SPSS	
Erdur-Baker (2010)		85,9 %	85,9 %				Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje določenega semestra		Raziskava zajemala nadlegovanje in spletno nadlegovanje ter povezanost med njima.
Dilmaç in Aydoğan (2010)	anonimno	56,2 %	19,6 %			ne	Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklem letu	SPSS 14.0	
Hasebrink in drugi (2011), Livingstone in drugi (2011), Lobe in drugi (2011), Lobe in Muha (2011a)	osebno anketiranje iz oči v oči pri otrocih doma, z metodo CAPI ali PAPI (v Sloveniji potekalo anketiranje z metodo CAPI)	6 % (EU) 4 % v Sloveniji	3 % (EU)			Podatki primerljivi na nacionalni ravni (evropskih otrok), gospodinjstva z otroci izbrana z metodo naključnega vzorčenja.	april – avgust 2010 Mladostniki so podatke o spletnem nadlegovanju navajali za obdobje preteklega leta	SPSS	Vprašalniki so bili prevedeni v jezik anketiranca. Gre za meddržavno raziskavo. Na vprašanja o spletnem nadlegovanju so odgovarjali le 11-16 letniki.
Lobe in Muha (2011b)	anonimna, terenska anketa	47 % se ni srečalo z omenjenimi načini spletnega nadlegovanja.				Zajet slučajni dvostopenjski vzorec.	sredina januarja–konec aprila 2010		Vprašanja o nadlegovanju zajemajo 11- do 19-letnike.

PRILOGA B: OKRAJŠAVE

APEX – Adolescent Peer Experience

CAPI – computer administered personal interviewing (računalniško podprto osebo anketiranje)

EU – Evropska unija

HBSC – raziskava Health Behavior in School-Aged Children

HPOL – Harris Poll online panel)

IKT – informacijsko komunikacijska tehnologija

M – povprečje

PAPI – paper administered personal interviewing (papirno podprto osebo anketiranje)

TIRO – Teens & ICT : Risk & Opportunities

YISS-1 – First Youth Internet Safety Survey

YISS-2 – Second Youth Internet Safety Survey